

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS

Aistė Tamulytė

UAB „HORTIVITA“ FINANSINĖ ANALIZĖ IR PIRKĖJŲ SKOLŲ
VALDYMO EFEKTYVUMO DIDINIMO GALIMYBĖS

Bakalauro darbas

Darbo vadovas: Lekt. Dr. Vilma Kazlauskienė

Kaunas 2015

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS

**UAB „HORTIVITA“ FINANSINĖ ANALIZĖ IR PIRKĖJŲ SKOLŲ
VALDYMO EFEKTYVUMO DIDINIMO GALIMYBĖS**

Finansai

Bakalauro darbas

Studentė.....
(parašas)

Aistė Tamulytė VFB – 1/3

2015 m. rugsėjo 14 d.

Vadovė

(parašas)

Lekt. Dr. Vilma Kazlauskienė

2015 m.

(mėnuo, diena)

Recenzentas

(parašas)

.....
(pedagoginis vardas, mokslinis laipsnis, vardas, pavardė)

2015 m.

(mėnuo, diena)

Kaunas 2015

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
Ekonomikos ir verslo fakultetas
Aistė Tamulytė
Finansai, 612N30001

UAB „Hortivita“ finansinė analizė ir pirkėjų skolų valdymo efektyvumo didinimo galimybės

AKADEMINIO SAŽININGUMO DEKLARACIJA

20 15 m. Rugsėjo mėn 14 d.
Kaunas

Patvirtinu, kad mano **Aistės Tamulytės** baigiamasis bakalauro darbas tema „UAB „Hortivita“ finansinė analizė ir pirkėjų skolų valdymo efektyvumo didinimo galimybės“ yra parašytas visiškai savarankiškai, o visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame darbe nėra viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

(parašas)

Tamulyte, A. (2015). Financial Analysis of UAB Hortivita and Possibilities to Increase the Customers' Debt Management Efficiency. Bachelor's Final Degree Project in Finance. Study Programme 612N30001. Supervisor assoc. prof., Dr. V. Kazlauskienė. Kaunas: School of Economics and Business, Kaunas University of Technology.

SUMMARY

The paper presents a financial analysis of a company engaged in construction works. The following three types of analysis were employed: vertical, horizontal and financial ratio analysis. Based on the received results, the main problem of the company was determined to be insufficient efficiency of the management of accounts receivable. Possible theoretical solutions of the problem were presented, several of which were selected and suggested to be applied in the company to solve the said problem. In respect to the situation at the company, the following measures were recommended to be taken: perform debt analysis, reclaim recoverable debts, transfer a portion of the debts to a debt buyer, manage future accounts receivable by carefully selecting clients, establishing clear dates due and using letters of credit.

The last part of the paper is focused on the company's outlook in terms of generating estimated financial statements and financial ratios based on the chosen methods of managing accounts receivable. The revenue is estimated based on the purposive increase of income, the data of the previous year and the market trends. The performed forecast showed decrease in accounts receivable and faster payments made by buyers to the company.

Scope of the work. The work consists of 74 pages, 10 tables, 25 paintings.

Keywords : customers, debt, manage, finance, analysis

TURINYS

IVADAS	8
1. UAB „HORTIVITA“ SITUACIJOS ANALIZĖ	10
1.1. Bendra informacija apie įmonę	10
1.2. UAB „Hortivita“ finansinių ataskaitų tendencijų analizė	11
1.2.1. Balanso analizė	13
1.2.2. Pelno (nuostolių) ataskaitos analizė	20
1.3. UAB „Hortivita“ santykinių rodiklių analizė	21
1.3.1. Pelningumo rodikliai	21
1.3.2. Mokumo rodikliai	24
1.3.3. Veiklos efektyvumo rodikliai	27
1.4. UAB „Hortivita“ finansinės analizės vertinimas	29
2. PIRKĖJŲ SKOLŲ VALDYMO EFEKTYVUMO DIDINIMO GALIMYBĖS	31
2.1. Trumpalaikis turtas ir jo valdymas	31
2.2. Pirkėjų skolų valdymas	35
2.2.1. Esamų pirkėjų skolų mažinimas	37
2.2.2. Būsimų pirkėjų skolų valdymas	39
3. UAB „HORTIVITA“ PIRKĖJŲ SKOLŲ VALDYMO EFEKTYVUMO DIDINIMAS	44
3.1. Pirkėjų skolų efektyvumo didinimo galimybių parinkimas įmonei „Hortivita“	44
3.2. UAB „Hortivita“ finansinių ataskaitų perspektyvinė analizė	47
IŠVADOS	56
LITERATŪROS SĄRAŠAS	58
PRIEDAI	60

Paveikslėlių sąrašas

1 pav. UAB „Hortivita“ organizacinė valdymo struktūra	11
2 pav. Ilgalaikio turto horizontali analizė.....	13
3 pav. Trumpalaikio turto horizontali analizė	14
4 pav. Trumpalaikio turto, atsargų, išankstinių apmokėjimų ir kitų gautinų sumų horizontali analizė	14
5 pav. Trumpalaikio ir ilgalaikio turto pokytis 2011 – 2013m.	15
6 pav. Nuosavo kapitalo horizontali analizė.....	15
7 pav. Įsipareigojimų horizontali analizė	16
8 pav. Įsipareigojimų ir nuosavo kapitalo pokytis.....	17
9 pav. UAB „Hortivita“ turto struktūra.....	17
10 pav. Trumpalaikio turto struktūros analizė.....	18
11 pav. Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūra.....	19
12 pav. Įsipareigojimų struktūra.....	19
13 pav. Pelningumo rodikliai	22
14 pav. Grynavis ir veiklos pelningumas	23
15 pav. Trumpalaikio mokumo rodikliai.....	25
16 pav. Ilgalaikio mokumo rodikliai	26
17 pav. Trumpalaikio turto apimtis (Gaidienė, 1998)	35
18 pav. Kredito rizikos valdymo priemonių naudojimo mastas (Jasienė, Laurinavičius, 2009) 43	43
19 pav. Kryptingas pajamų prognozavimas 2 metams į priekį	48
20 pav. UAB „Hortivita“ pardavimų ir savikainos prognozė 2014 – 2016 m	48
21 pav. UAB „Hortivita“ ilgalaikio turto prognozė 2014 – 2016 m	49
22 pav. UAB „Hortivita“ trumpalaikio turto prognozė 2014 – 2016 m.....	49
23 pav. UAB „Hortivita“ išankstinių apmokėjimų ir kitų gautinų sumų prognozė 2014 – 2016 m 50	50
24 pav. UAB „Hortivita“ nuosavo kapitalo prognozė 2014 – 2016 m.....	50
25 pav. UAB „Hortivita“ mokėtinų sumų ir įsipareigojimų prognozė 2014–2016 m.....	51

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Atsargų apyvartumas	27
2 lentelė. Pirkėjų ir tiekėjų išskolinimo apyvartumas	27
3 lentelė. Turto ir nuosavo kapitalo apyvartumas	28
4 lentelė. Per vienerius metus gautinų sumų koeficientas	44
5 lentelė. Skolininkų dalys.....	45
6 lentelė. Skolų senėjimo analizė	46
7 lentelė. UAB „Hortivita“ pelningumo rodiklių prognozė 2014 – 2016 m.....	52
8 lentelė. UAB „Hortivita“ mokumo rodiklių prognozė 2014 – 2016 m	52
9 lentelė. UAB „Hortivita“ turto ir nuosavo kapitalo prognozuojami apyvartumo rodikliai 2014 – 2016 m.....	54
10 lentelė. UAB „Hortivita“ pirkėjų ir tiekėjų skolų prognozuojami apyvartumo rodikliai 2014 – 2016 m.....	54

IVADAS

Kiekvienos įmonės veiklai yra labai svarbu užtikrinti gerą finansinę būklę. Finansiškai stabili ir patikima įmonė gali pasiekti geriausių rezultatų, kurie padės įmonei plėstis ir siekti tikslų. Kad įmonės finansinė būklė išliktų stabili ir gera yra reikalinga periodiška finansų analizė, kuri padeda nustatyti kokia situacija įmonėje yra šiuo metu, o iš to galima padaryti išvadas ko galima tikėtis ir kaip reikėtų elgtis ateityje. Atlikus įmonės finansinę analizę, galima pateikti jos finansines problemas su siūlomais sprendimo būdais, kurie padėtų stabilizuoti padėtį.

Siekiant išsiaiškinti su kokiomis finansinėmis problemomis susiduria ar gali susidurti darbe analizuojama įmonė atliekama jos finansinė analizė. Atlikus įmonės finansinę analizę nustatyta kad didžiausia dėmesį reikia atkreipti į pirkėjų skolas ir jų valdymą. Problemai spręsti pateikiama įvairių autorių siūlomi teoriniai sprendimo būdai, o vėliau jie pritaikoma praktiškai su pateikiamomis įmonės prognozėmis. Neefektyviai valdant pirkėjų skolas įmonei gali kilti sunkumų jos veikloje: gali sutrikti pinigų srautai, įmonė gali nebeatgauti pajamų už parduotas prekes. O ir turėti dideles skolas bei neefektyviai valdomą turtą yra neoptimalu įmonei, norinčiai plėstis ir užimti vis didesnę dalį rinkos. Esamos pirkėjų skolos 2013 metais sudarė 47,08 % viso įmonės turto, t. y. beveik pusę turimo turto sudaro skolos, kurias būtina susigražinti. Pasirinkta **tema yra aktuali** įmonei, kadangi efektyvus pirkėjų skolų valdymas gali pagerinti jos finansinę būklę. Įsisenėjusios skolos gali būti negražintos, kas gali sutrikdyti įmonės pinigų srautus, dėl to gali iškilti problemų net dėl veiklos tęstinumo. Bendrai kiekviena įmonė tiekianti prekes kreditan susiduria su jo negražinimo rizika, tam kad kredito gražinimo rizika būtų mažiausia reikia kuo efektyviau valdyti pirkėjų skolas, tad darbe bus pateikta pirkėjų skolų valdymo efektyvumo didinimo galimybės.

Darbo problema. Nepakankamas UAB „Hortivita“ pirkėjų skolų valdymo efektyvumas.

Darbo objektas. UAB „Hortivita“ pirkėjų skolos, jų efektyvumo didinimo galimybės.

Darbo tikslas. Atlikus UAB „Hortivita“ finansinę analizę pateikti teorinius pirkėjų skolų valdymo efektyvumo didinimo galimybių būdus ir juos pritaikyti praktiškai su pateikiamomis įmonės prognozėmis trejiems metams į priekį.

Darbo uždaviniai:

1. Atlikti UAB „Hortivita“ situacijos analizę, kuri atspindėtų finansinę padėtį įmonėje, nustatyti esamą situaciją.

2. Pateikti teorinius pirkėjų skolų valdymo būdus, metodus bei modelius, kurie padėtų efektyviau valdyti pirkėjų skolas.
3. Parinkti ir pasiūlyti UAB „Hortivita“ tinkamiausius metodus valdyti pirkėjų skolas ir pristatyti įmonei sudarytą prognozinį modelį ateinantiems trejiems metams.

Tyrimo metodai. Darbe atliekama literatūros analizė, detalizavimo, sisteminimo, apibendrinimo, lyginimo, detalizavimo, grupavimo metodai. Atliekama horizontalioji ir vertikalioji balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitos analizė, finansinių rodiklių skaičiavimas.

1. UAB „HORTIVITA“ SITUACIJOS ANALIZĖ

1.1. Bendra informacija apie įmonę

Uždaroji akcinė bendrovė „Hortivita“ – 2008 metais įsteigta, sėkmingai veiklą vystanti įmonė, vykdanči stovybos rangovo funkcijas bei suteikianči visas su statyba susijusias paslaugas ne tik Lietuvoje, bet ir Skandinavijos šalyse. Šiandien UAB „Hortivita“ - viena perspektyviausių Lietuvos statybos kompanijų, sukaupusi didelę administracinių, visuomeninių, gyvenamųjų namų statybos, viešbučių renovacijos ir rekonstravimo patirtį. Įmonė „Hortivita“ plečia savo veiklą siekdama tikslo - būti viešbučių statybos bei renovacijos rinkos lydere. Atsižvelgdama į kliento poreikius, įmonė gali atlikti ne tik smulkius statybos darbus, bet ir įgyvendinti sudėtingus bei novatoriškus statybų projektus. Nors įmonė pagal kliento reikalavimus gali atlikti visus su statybomis susijusius darbus, ji yra pasirinkusi pagrindines veiklos kryptis, tokias kaip :

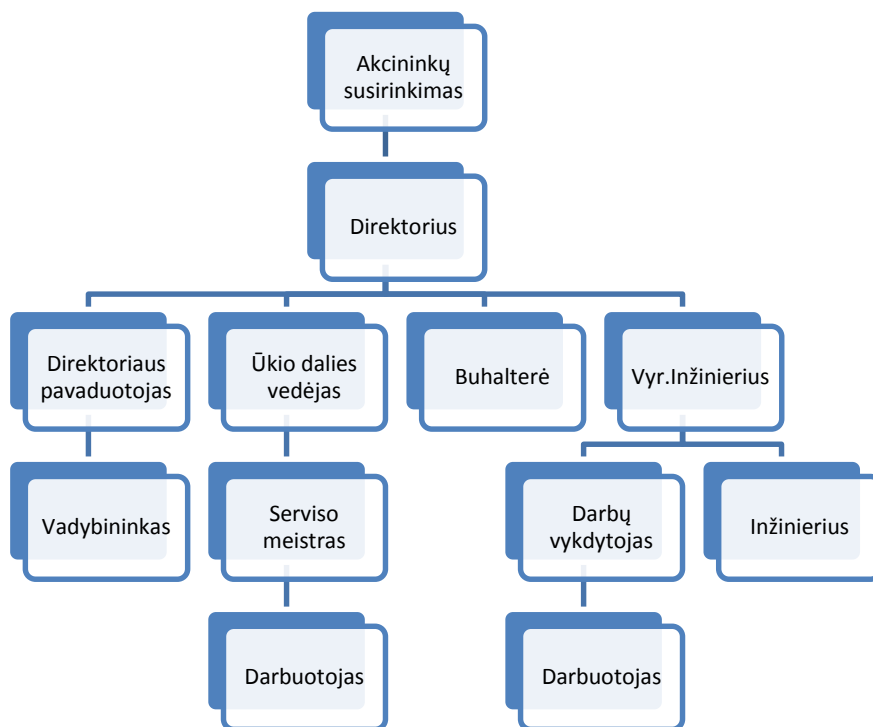
- 1) Viešbučių kambarių renovacija
- 2) Vonios kambario renovacija
- 3) Registratūros įrengimas
- 4) Poilsio zonų renovacija ir įrengimas
- 5) Konferencijų salių įrengimas
- 6) Restoranų, barų, virtuvės įrengimas

Ilgalaikė įvairių rinkų patirtis, platus statybos paslaugų spektras, lankstumas, patikimumas, statybos terminų laikymasis, pažangiausių technologijų naudojimas ir - svarbiausia - kokybė, padėjo „Hortivitai“ pasiekti ir išlaikyti statybų rinkos lyderio poziciją bei gerą vardą Skandinavijos šalyse. Per 6 metus įmonė renovavo 40 viešbučių (apie 3000 kambarių), pastatė ir įrengė viešbutį Norvegijos sostinėje Osle. 2013 metų pabaigoje įmonėje dirbo 55 specialistai, o pardavimo pajamos viršijo 3,7mln eurų.

Įmonė sėkmingai vykdo savo veiklą ir teikia ne tik statybos ar renovacijos, bet ir nuomos, bei kitas su statyba susijusias paslaugas. UAB „Hortivita“ nuomoja, bei parduoda įvairius statybinius įrankius ir mechanizmus, ar prireikus teikia įrankių taisymo paslaugas. Plečiant veiklą įmonė vis labiau siekia užsitikrinti vietą rinkoje ir gauna vis daugiau pajamų.

Analizuojant įmonės valdymo struktūrą žinoma, kad UAB „Hortivita“ vadovauja direktorė ir jai padedantis pavaduotojas. Įmonė yra uždaroji akcinė bendrovė, tad jos akcininkų sąrašas yra

neskelbiamas, žinoma tai, kad vienas iš pagrindinių įmonės akcininkų yra įmonės pavaduotojas. Direktorė yra pavaldi akcininkų susirinkimui, o visi kiti darbuotojai pavaldūs jai, toliau 1 pav. yra pateikiama UAB „Hortivita“ organizacinė valdymo struktūra.

1 pav. UAB „Hortivita“ organizacinė valdymo struktūra

Kaip matome iš pirmo paveikslėlio tiesiogiai pavaldūs direktoriui, tai direktoriaus pavaduotojas, ūkio dalies vedėjas, buhalterė ir vyr. inžinierius. Direktoriaus pavaduotojui atsiskaito įmonės vadybininkai. Serviso meistras yra tiesiogiai pavaldus ūkio dalies vedėjui, o jis pats atsakingas už serviso darbuotojus. Vyriausias inžinierius vadovauja įmonės inžinierių komandai ir darbų vykdytojui, kuris atsakingas už atliekamus statybos darbus ir yra atsakingas už statybų darbuotojus. Organizacinė valdymo sistema yra linijinė kadangi vienas darbuotojas turi tik vieną tiesioginį viršininką.

1.2. UAB „Hortivita“ finansinių ataskaitų tendencijų analizė

Analizei atlikti naudojama Buškevičiūtės ir Mačerinskienės (1998) pateikti loginės ir grafinės analizės būdai, tokie kaip lyginimas, grupavimas, detalizavimas, apibendrinimas, dinamikos eilutės, balansinis, diagramos, linijiniai ir kiti grafikai, jų ryšys ir visos priemonės pateikiama 1 priede. Analizei atlikti, kaip siūlo daugelis nagrinėjamų autorių, naudojamos pagrindinės finansų analizės rūšys:

- 1) Horizontali analizė.

- 2) Vertikali analizė.
- 3) Santykinų rodiklių analizė.

Pirmiausiai bus atliekama balanso, vėliau pelno (nuostolių) ataskaitos vertikali ir horizontali analizė, tada analizuojami santykiniai rodikliai, tokie kaip pelningumas, mokumas ir apyvartumas. Vėliau atlikus analizę ir teoriškai išanalizavus įmonės nustatytas problemas bus atliktas įmonės veiklos perspektyvų vertinimas su pasiūlytais problemų sprendimo būdais. Analizei atlikti naudojama įmonės balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitos pateikiamos 2 ir 3 priede.

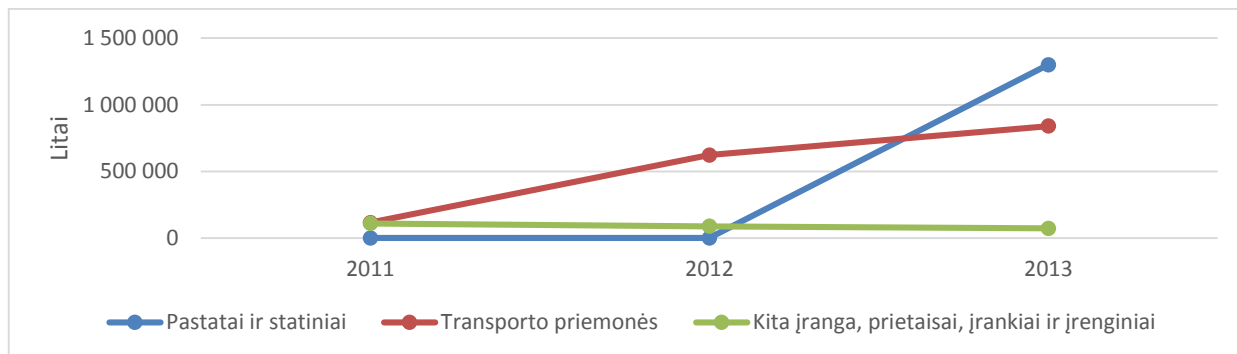
Analizė atliekama įmonės lygmeniu, vienkartinė, kompleksinė – išanalizuoti vienkartinę bendrą įmonės būklę ir surasti jos problemas. Tyrimo kryptis - atskleisti pagrindinę įmonės problemą. Atlikus analizę nustatyti jos finansinę būklę ir įvertinti veiklos rezultatus, numatyti veiklos prognozes, atskleisti rezervus ir nustatyti, kokius valdymo sprendimus reikia priimti.

Darbe atliekant tendencijų analizę bus analizuojama pelno (nuostolių) ir balanso ataskaitų dinamika ir struktūra – bus atliekama horizontali ir vertikali analizės. Horizontali finansinių ataskaitų analizė parodo įmonės finansinių ataskaitų straipsnių pokytį. Galime matyti, ar tam tikras dydis didėjo, ar mažėjo ir nustatyti, kaip keitėsi įmonės padėtis, bet ne kodėl. Kaip teigia autoriai Buškevičiūtė, Kanapickienė, Patašius (2010) : „Horizontalioji analizė atliekama tada, kai finansinių ataskaitų dydžiai lyginami su praėjusio laikotarpio ar užduočių duomenimis, o nukrypimas išreiškiamas absoliučiais arba santykiniais dydžiais. Ši analizė parodo finansinių rodiklių dinamiką, tačiau neišryškina priežasčių, dėl kurių įvyko rodiklių pakitimai.“ (p. 16). Horizontali analizė vienas iš paprasčiausių ir dažniausiai naudojamų finansinės analizės būdų. Atskirai išanalizuosime ilgalaikio ir trumpalaikio turto dinamiką, taip pat nuosavybės ir įsipareigojimų kitimą.

Vertikali finansinė analizė parodo, iš ko susideda ir kokias dalis sudaro kiekviena ataskaitos dalis lyginant su pardavimais, turtu ar nuosavu kapitalu ir įsipareigojimais. Kartais atskirai kaip bazinis rodiklis gali būti paimtas tik trumpalaikis ar tik ilgalaikis turtas. Darbe ataskaitos bus analizuojamos pirmuoju būdu: kai bazinis rodiklis bus imama : pardavimai, mokėtinos sumos ir įsipareigojimai bei turtas. Kaip teigia Buškevičiūtė, Mačerinskienė (1998): „Vertikali analizė atliekama tada, kai kiekvienas finansinės ataskaitos rodiklis lyginamas su bendruoju baziniu tos ataskaitos rodikliu, o gautas dydis išreiškiamas procentais <...> Atliekant keleto metų finansinių rodiklių struktūrinę analizę, galima nustatyti rodiklių pakitimų priežastis.“(p.12). Vertikali analizė, kaip ir horizontali, yra vienas iš paprasčiausių ir dažniausiai naudojamų finansinės analizės būdų.

1.2.1. Balanso analizė

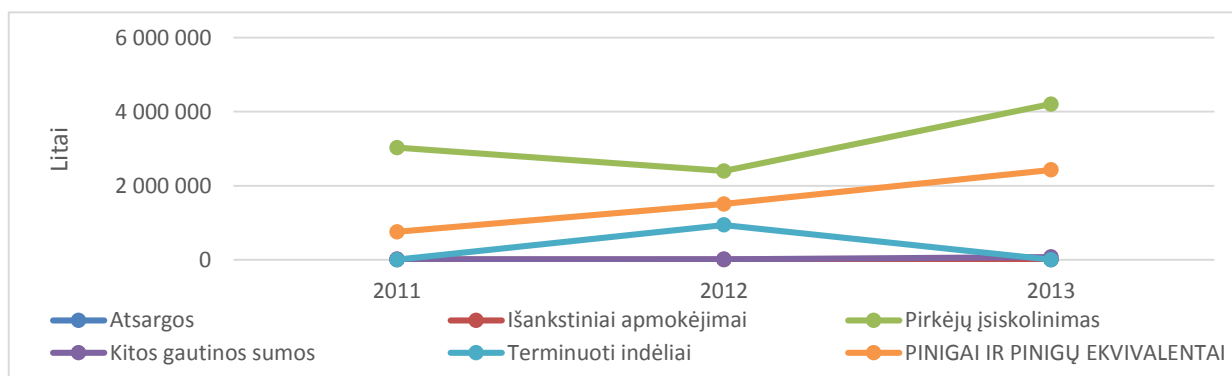
Pirmiausiai atliekama ilgalaikio turto horizontali analizė, nustatoma, kaip keitėsi turtas per analizuojamą 2011–2013 metų laikotarpį. Bendra balanso horizontali analizė pateikiama 4 priede, ilgalaikio turto horizontalios analizės duomenys pateikiami 2 paveiksle.

2 pav. Ilgalaikio turto horizontali analizė

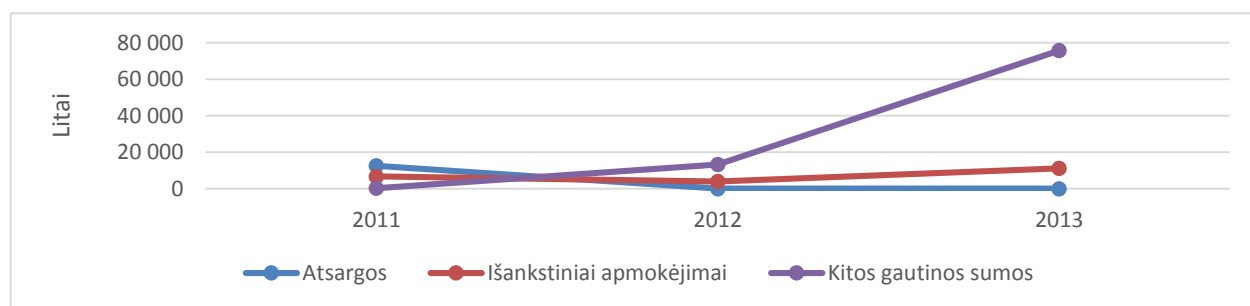
Atlikus horizontalią turto analizę buvo pastebėta, kad nematerialaus turto įmonė neturi visu analizuojamuoju laikotarpiu, visą įmonės turtą sudaro tik materialusis turtas, analizuojant kiekvieną jo dalį matyti, jog 2013 metais buvo įsigytas naujas pastatas, prieš tai įmonė jų neturėjo. Įsigyto pastato vertė 1.300.148 Lt. Transporto priemonių straipsnis taip pat vis didėjo, dėl to galime teigti, jog įmonė įsigijo naujų transporto priemonių. Kitos įrangos, prietaisų, įrankių ir įrenginių įmonėje mažėjo, jų įsigyta nebuvo, šis turtas buvo nudėvimas arba parduotas. Finansinio ilgalaikio turto įmonė neturėjo. Bendrai iki 2014 metų įmonės turtas padidėjo 883 %, augant turtui augo ir pajamos, tad augant pajamoms didėjo ir turto poreikis, nors turto augimas buvo žymiai greitesnis. Per daug greitas ilgalaikio turto augimas nėra gerai, kadangi šis turtas nėra likvidus ir prireikus negali būti greitai paverčiamas pinigais. Vis tik matoma jog buvo priimtas sprendimas atlikti investicija ir įsigyti naują pastatą, tai įmonei leidžia sutaupyti nuomos išlaidoms.

Išanalizavus ilgalaikio turto pokyčius toliau 3 paveiksle pateikiama trumpalaikio turto kitimas.

3 pav. Trumpalaikio turto horizontali analizė

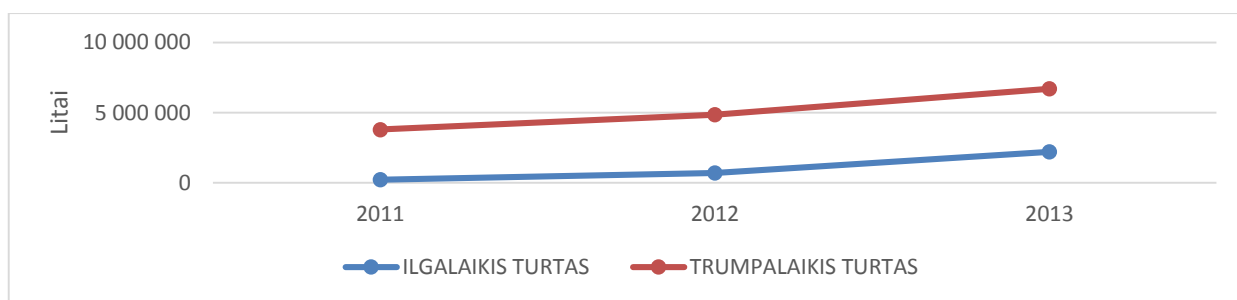
Iš paveikslo matome, jog straipsniai, kurie sudaro nedidelę dalį trumpalaikio turto neatvaizduojami korektiškai, tad jie bus išskiriami kitame grafike. Analizuojant 3 paveikslą galime aptarti pirkėjų skolas, kurios 2012 metais įmonėje sumažėjo, tačiau 2013 metais vėl paaugo ir tapo netgi didesnės, nei buvo 2011 metais. Laikotarpyje 2011-2013 metais pirkėjų skolos įmonėje išaugo 55,39 %, pirkėjų skolų augimas rodo vartotojų delsimą atsiskaityti su įmone. Pirkėjų skolų augimą 2013 metais galėjo lemti lengvai suteikiami kreditai pirkėjams, siekiant gauti kuo daugiau pajamų, taip pat pirkėjų vengimas atsiskaityti su įmone. Pinigų ir jų ekvivalentų kiekis analizuojamoje įmonėje nuo 2011 iki 2013 metų vis augo, kadangi įmonė plėtėsi, gavo vis daugiau pajamų, atliko vis daugiau užsakymų, reikėjo vis daugiau pinigų ir pinigų ekvivalentų sėkmingai funkcionuoti kasdieninę įmonės veiklą. Taip pat iš grafiko galime matyti, kad tik 2012 metais UAB „Hortivita“ turėjo terminuotąjį indėlį, įmonei uždėmus pelno ir jo nepaskirsčius buvo pasirinkta investavimo alternatyva - padėti terminuotąjį indėlį. Toliau 4 paveiksle pateikiamos mažos trumpalaikio turto dalys.

4 pav. Trumpalaikio turto, atsargų, išankstinių apmokėjimų ir kitų gautinų sumų horizontali analizė

Iš paveikslo galima matyti, kad analizuojamu laikotarpiu atsargų įmonė turėjo tik 2011 metais, tai buvo prekės, skirtos perparduoti. Pagal įmonės apskaitą, ji atsargų nekaupia, visos medžiagos perkamos suteikti paslaugoms yra iškart nurašomos ir sunaudojamos. Išankstiniai apmokėjimai įmonėje nėra dideli, o analizuojamu laikotarpiu vis keitėsi - tai krito, tai kilo, šie kitimai galėjo būti dėl prašomų skirtingų išankstinių apmokėjimų sumų, skirtingų pasirinktųjų tiekėjų. Kitos gautinos sumos pirmaisiais (2011) metais buvo labai mažos, todėl 2012 metais joms išaugus matomas didelis pokytis. Per 2013 metus jos dar išaugo ir 2013 metų gruodžio 31 dieną buvo 75 452Lt. Kitų gautinų sumų augimas rodo pirkėjų vengimą jas mokėti, tačiau šiuo atveju, tai gali būti susiję su pardavimų augimu, kuomet lygiagrečiai augo ir gautinos sumos.

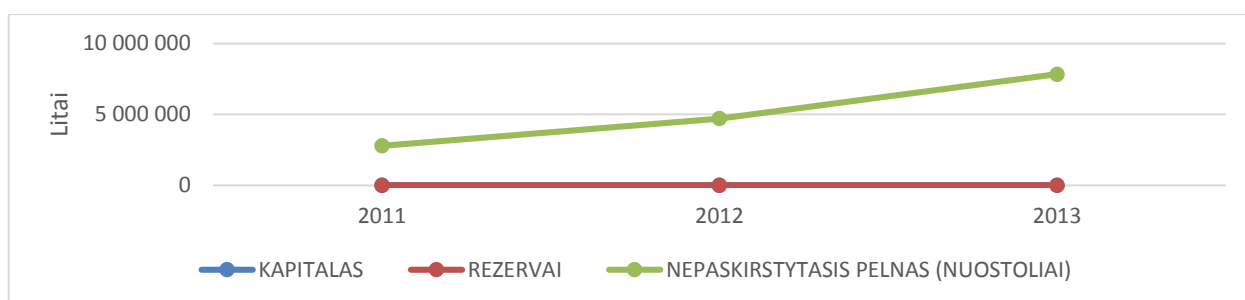
5 paveiksle pateikiama grafikas kaip bendrai kito trumpalaikis ir ilgalaikis turtas.

5 pav. Trumpalaikio ir ilgalaikio turto pokytis 2011 – 2013m.

Tiek trumpalaikis tiek ilgalaikis turtas įmonėje augo visu analizuojamu laikotarpiu, tačiau ilgalaikis turtas augo greičiau, 2012 metais jo augimą lėmė įsigytos transporto priemonės, o 2013 metai naujai įsigytas pastatas. Trumpalaikio turto augimą 2012 metais lėmė į banką padėtas terminuotas indėlis ir augantys pinigai ir jų ekvivalentai, o 2013 metais išaugusios pirkėjų skolos ir vis augantys įmonės pinigai ir jų ekvivalentai. Įmonės turto didėjimas gali būti susijęs su pardavimų augimu.

Išanalizavus įmonės turto pokytį toliau buvo atliekama nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų horizontali analizė. Nuosavo kapitalo pykčio grafikas pateikiama 6 paveiksle.

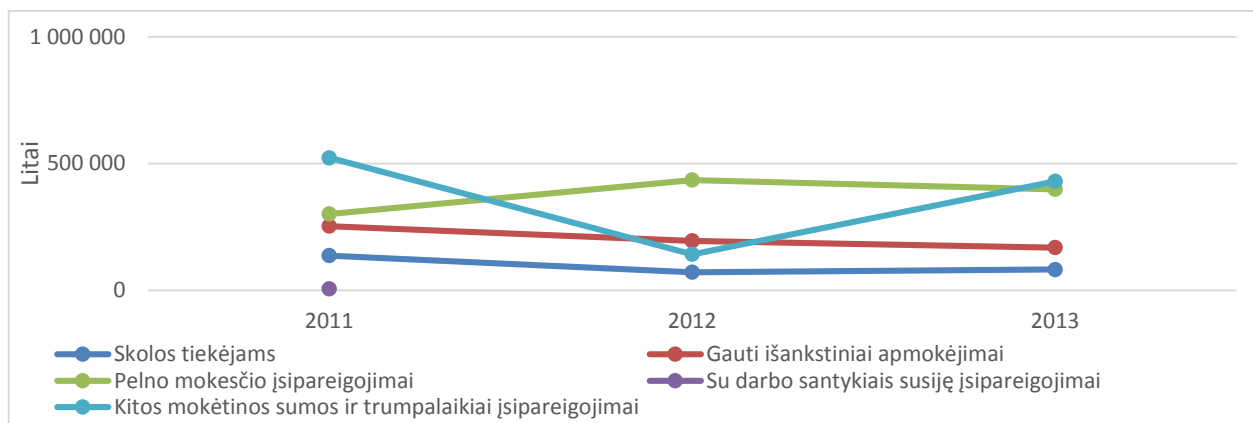

6 pav. Nuosavo kapitalo horizontali analizė

Atlikę nuosavo kapitalo horizontalią analizę matome, jog akcinis kapitalas įmonėje per analizuojamą laikotarpį nesikeitė, visus metus buvo toks pats ir pagal įstatymus lygus minimaliam įstatiniam kapitalui – 10 tūkst. Lt. Rezervai atitinkamai taip pat nedidėjo, jie yra jau susiformavę - 10% įstatinio kapitalo ir lygus 1000 litų. Kaip matome, įmonės akcinis kapitalas nėra didelis, įmonė neprekiuoja savo akcijomis akcijų biržoje ir papildomas finansavimas akcijomis jai nebuvo reikalingas.

Nepaskirstytas pelnas įmonėje augo visu analizuojamu laikotarpiu - 2012 metais daugiau nei 40 %, 2013 metais dar daugiau - 113,34 %. Tai reiškia, jog įmonė analizuojamu laikotarpiu veikė pelningai. Plečiantis įmonės veiklai augo ir jos pelnas. Nepaskirstytas pelnas auga, tad tai rodo, jog jis reinvestuojamas į įmonę, tai didina įmonės finansinį stabilumą. Įmonė nesirenka dividendų

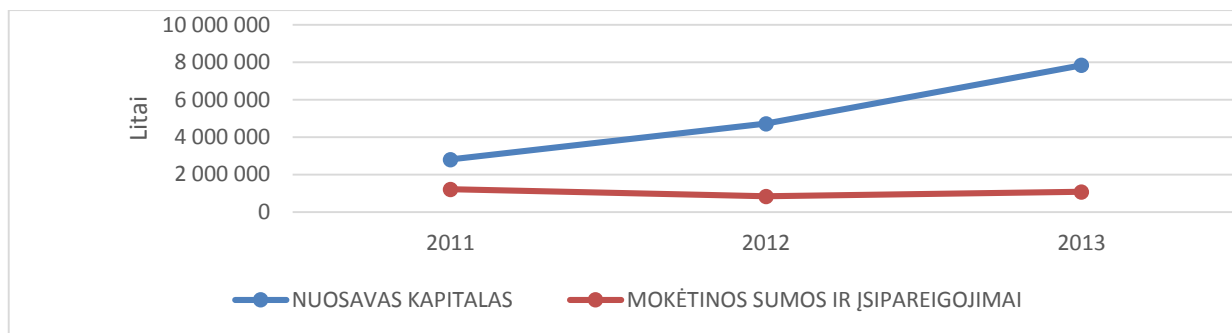
išmokėjimo alternatyvos analizuojamu laikotarpiu, nors jei įmonė neturi perspektyvių reinvestavimo galimybių optimaliausia būtų pelną pasiskirstyti akcininkams. Toliau atliekama įsipareigojimų horizontali analizė, kurios grafikas pateikiamas 7 paveiksle.

7 pav. Įsipareigojimų horizontali analizė

Atlikus horizontalią įsipareigojimų analizę labiausiai dėmesį atkreipia tai, jog įmonė neturi ilgalaikių įsipareigojimų, ji visiškai nenaudoja finansavimo iš išorės, galbūt todėl kad pati uždirba pakankamai pelno, kad galėtų atlikti investicijas iš nuosavų lėšų ar tiesiog jai papildomos investicijos nėra reikalingos. Analizuojant trumpalaikius įsipareigojimus pastebėta, jog bendroju laikotarpiu jie sumažėjo 13,19 %. Daugiausiai sumažėjo skolos tiekėjams per visą laikotarpį - daugiau nei 67,41 %, taip galėjo nutikti dėl to, kad įmonė linkusi turėti kuo mažiau skolų, naudoja konservatyvią politiką. Kreditorinių įsiskolinimų mažėjimas rodo, kad UAB „Hortivita“ atsiskaitymas su tiekėjais greitėja, nors tai rodo įmonės mokumą, reikėtų išnaudoti kreditorių suteikiamus kreditus maksimaliu terminu, kredito negražinti ilgiausią įmanomą terminą. Daugiau nei 50 % sumažėjo gauti išankstiniai apmokėjimai, taip gali įvykti todėl, kad įmonė gautą avansą iš didelio objekto panaudojo medžiagoms pirkti ar darbams apmokėti, tad gauti išankstiniai apmokėjimai mažėja, o skolos tiekėjams neauga, nes naudojama gautas avansas sąskaitoms apmokėti. Taip pat matoma, jog 2012 metais didėjo tik pelno mokesčio įsipareigojimai, tačiau 2013 metais jie vėl sumažėjo. 2012 metais įmonė sumokėjo nevisą pelno mokesčio dalį.

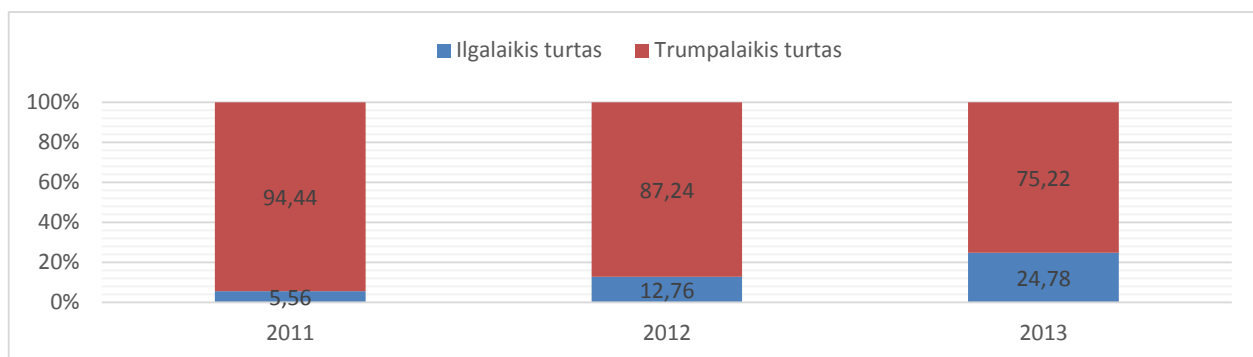
8 paveiksle pateikiama grafikas kaip bendrai kito trumpalaikis ir ilgalaikis turtas.

8 pav. Įsipareigojimų ir nuosavo kapitalo pokytis

Analizuojant įsipareigojimus matoma, jog 2012 metais jie sumažėjo daugiau nei 30 %, o 2013 metais padidėjo beveik 20 %. 2012 metų mažėjimą lėmė didelis kitų mokėtinų sumų ir įsipareigojimų mažėjimas, taip pat tiekėjų skolų ir gautų išankstinių apmokėjimų mažėjimas, o 2013 metais įsipareigojimai ir mokėtinos sumos daugiausiai didėjo dėl didelio kitų mokėtinų sumų ir įsipareigojimų padidėjimo. Bendrai per analizuojama laikotarpį įsipareigojimai mažėjo, tad grėsmė finansiniam įmonės nestabilumui nepadidėjo. Nuosavas kapitalas analizuojamu laikotarpiu įmonėje vis augo, tai lėmė vis didėjantis nepaskirstytas pelnas, kuris didėjo dėl gaunamo vis didesnio pelno.

Atlikus horizontalią analizę toliau atliekama vertikali balanso ataskaitos analizė. Atlikus horizontalią analizę 9 paveiksle pirmiausiai pateikiama viso įmonės „Hortivita“ turto struktūra.

9 pav. UAB „Hortivita“ turto struktūra

Remiantis gautais duomenimis iš atliktos balanso vertikalios analizės, kurios skaitinės reikšmės pateiktos 5 priede, buvo sudarytas paveikslas, iš kurio galime matyti, jog ilgalaikis turtas 2011 m. sudarė 5,56 %, 2012 – 12,76 %, o 2013 m. – 24,78 % viso turto dalies. Didžiausią dalį ilgalaikio turto sudarė transporto priemonės, o 2013 metais įsigytas pastatas, kuris ir padidino ilgalaikį turtą.

Trumpalaikis turtas šiuo laikotarpiu sudarė 75-94 % viso turto, kiekvienais metais jo dalis vis mažėjo (žiūrėti pagal metus). Jis žymiai didesnis nei ilgalaikis, vadinasi, įmonė daugiau disponuoja

šiuo turto. Ilgalaikio turto didėjimas reiškia atliekamas įmonės investicijas į šį turtą. Toliau plačiau paanalizuosime trumpalaikį turtą (pilna vertikali analizė pateikiama 5 priede). Iš ko struktūriškai susideda trumpalaikis turtas, galime pamatyti 10 paveiksle.

10 pav. Trumpalaikio turto struktūros analizė

Kaip matome iš paveikslo, įmonės trumpalaikio turto didžiąją dalį (50-80%) sudaro pirkėjų įsiskolinimai. 2011 metais net apie 75 % viso turto - vien tik pirkėjų įsiskolinimas, o 2012 ir 2013 metais jis sudaro daugiau nei 40 % viso turto. Didelės pirkėjų skolos įmonei nėra gerai, nevyksta pinigų judėjimas, negaunama pajamų, ilgainiui gali susidaryti didelės finansavimo ir pinigų srautų problemos.

19–28 % trumpalaikio turto sudaro gryniesi pinigai ir jų ekvivalentai. Pinigų ir pinigų ekvivalentų kiekis įmonėje taip pat gan didelis, reikėtų atkreipti dėmesį ar būtina turėti tokį didelį kiekį pinigų vykdant kasdieninę įmonės veiklą. 2012 metais nemažą turto dalį beveik 17 % sudaro kitas trumpalaikis turtas, tai įmonės padėtas terminuotasis indėlis.

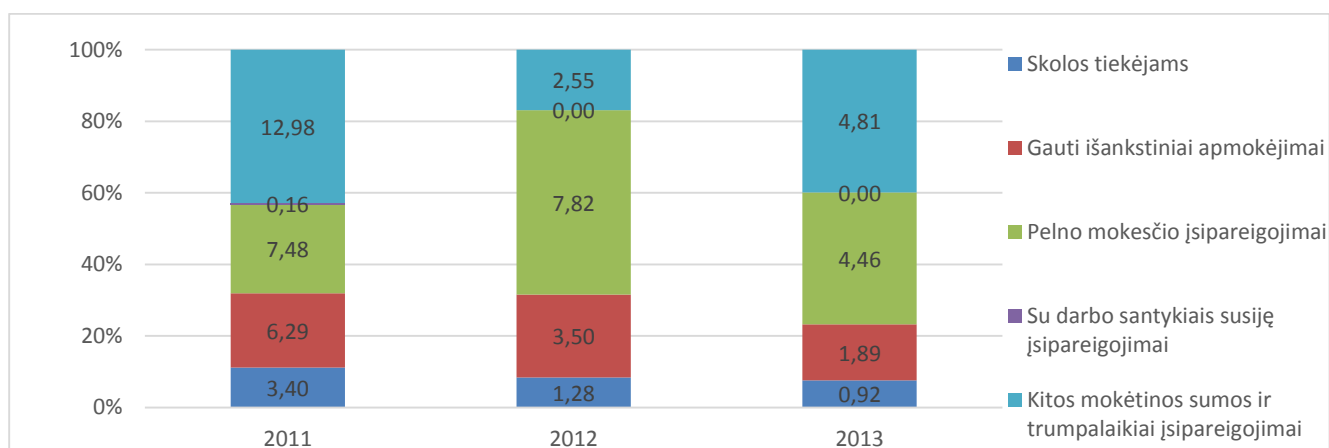
Atlikus turto vertikalią analizę, toliau tiriama nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūra, atlikta pilna analizė pateikiama 5 priede. 11 paveiksle pateikiama nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų pasiskirstymas įmonėje.

11 pav. Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūra

Įmonės nuosavas kapitalas priklausomai nuo metų sudarė apie 65–85 % visos nuosavybės ir įsipareigojimų, einant metams jis vis didėjo, tai lėmė nepaskirstyto pelno augimas. Kadangi ilgalaikių įsipareigojimų įmonė neturėjo, likusią dalį sudaro trumpalaikiai įsipareigojimai. Pirmaisiais metais įsipareigojimų dalis buvo didžiausia, vėliau sudarė vis mažesnę dalį. Pagal šiuos duomenis galime teigti, jog įmonė naudoja konservatyvią politiką (finansavimas iš įmonės vidaus, mažas skolinimosi procentas), nėra linkusi skolintis iš išorinių šaltinių.

Gilesnė įsipareigojimų struktūra pateikiama 12 paveiksle.

12 pav. Įsipareigojimų struktūra

Kaip ir buvo minėta anksčiau įmonė ilgalaikių įsipareigojimų neturi, tad lentelė atspindi trumpalaikių įsipareigojimų struktūrą. Iš 12 paveikslo galima pastebėti, jog įmonės įsipareigojimų struktūra labai kinta metams. Didesnę dalį trumpalaikių įsipareigojimų sudarė pelno mokesčio įsipareigojimai ir kitos mokėtinos sumos bei įsipareigojimai. Taip pat nemažą dalį įsipareigojimų sudarė kitos mokėtinos sumos ir įsipareigojimai, kurie kaip jau matėme atliekant horizontalią analizę

labai kito, tad ir atlikus vertikalią balanso analizę matoma, jog sudaro labai skirtinga turto dalį. Mažiausią dalį sudaro skolos tiekėjams ir gauti išankstiniai apmokėjimai.

Atlikus detalią turto analizę buvo pastebėta, jog įmonė neatgauna labai daug skolų iš pirkėjų. Šios skolos sudaro daugiau, nei puse įmonės turto, o 2011 metais daugiau, nei 75 % viso įmonės turto. Remiantis autorės Aleknevičienės (2009) nuomone pirkėjų įsiskolinimas įmonėje turi sudaryti ne daugiau kaip 20 – 25 % trumpalaikio įmonės turto. 2013 metais įmonė atliko investicija į ilgalaikį turtą ir įsigijo pastatą. Bendrai įmonė neturi ilgalaikių paskolų, neišleidžia naujų akcijų, tad pastebima, jog jai nėra reikalingas finansavimas iš išorės, įmonė naudoja tik vidinius išteklius. Įmonė nėra linkusi skolintis, naudoja konservatyvią politiką.

1.2.2. Pelno (nuostolių) ataskaitos analizė

Atlikus horizontalią pelno (nuostolių) ataskaitos analizę, jos rezultatai pateikiami 6 priede. Iš jos galime matyti, jog pardavimai įmonėje tik augo, bendruoju laikotarpiu išaugo net 82,29 %, reiškia įmonė sėkmingai vykdė savo veiklą ir vis plėtėsi. Analizuojant savikainos straipsnį matoma, jog jis įmonėje auga. Palyginus 2011 su 2012 metais savikaina išaugo daugiau nei 10 kartų, o 2013 metais dar padidėjo. Tačiau analizuojant toliau matyti, jog veiklos sąnaudos mažėjo. Šie pokyčiai galėjo įvykti pasikeitus apskaitos politikai ir sąnaudas skirstant pagal skirtingus principus. Kalbant apie tipinės veiklos pelną 2011 ir 2012 metais, 2012 m. jis buvo 10 % mažesnis, tačiau 2013 metais išaugo daugiau nei dvigubai, tokį augimą 2013 metais lėmė išaugę pardavimai. Kitos veiklos pajamos buvo gautos tik 2012 metais, o sąnaudos patirtos 2013 metais, 2012 metais veikla atnešė pelną, tačiau matoma, kad 2013 metais ši veikla veikė ne taip sėkmingai. Finansinė ir investicinė veikla permaininga: 2011 metais buvo patirtos sąnaudos, lygios 5 436 Lt, 2012 metais jau gautos pajamos daugiau nei 200 tūkst., tačiau 2013 metais vėl gaunama neigiama reikšmė, didesnė nei 800 tūkst, šių sąnaudų kitimas galėjo įvykti dėl valiutų kursų skirtumo, kadangi įmonė dirba ne tik Lietuvoje, bet ir skandinavijos šalyse, taip pat galėjo patirti baudų ir delspinigių sąnaudas, dėl nesaugaus darbo vykdymo. Nors 2013 metais buvo didelės finansinės sąnaudos, tais metais gautas pelnas didžiausias. Analizuojant grynojo pelno dinamiką, 2012 metais jis sumažėjo, dėl padidėjusių sąnaudų, tačiau 2013 metais, lyginant su 2012 metais, išaugo 114,9 %. Bendrai galima pastebėti, jog 2012 metais įmonė patyrė daugiau sąnaudų lyginant su 2013 metais, pastariaisiais metais įmonės pajamos ir pelnas žymiai išaugo, nors ir buvo patirta nemažai kitos finansinės ir investicinės veiklos sąnaudų.

Toliau atliekama pelno (nuostolių) ataskaitos vertikali analizė, apskaičiuoti duomenys pateikiami 7 priede. Analizuodami vertikalią šios įmonės pelno (nuostolių) ataskaitą galime matyti, kad 2011

metais pardavimų savikaina sudaro tik 5 % pajamų, o veiklos sąnaudos - daugiau nei 62 %. Daugiau veiklos sąnaudų sudarė bendrosios, o pardavimų sąnaudos nesiekė nei 13 %. Dar 5 % pelną sumažino pelno mokestis. Matome, jog 2011 metais daugiausiai pajamų atėmė bendrosios ir administracinės sąnaudos. 2012 ir 2013 metais, kaip jau buvo minėta anksčiau, sąnaudos išsidėstę kitaip nei 2011 metais. Virš 50 % (2012 – 54,56 %, 2013 – 53,76%) pajamų sudarė pardavimo savikaina. 2012 metais veiklos sąnaudos sudarė apie 21,5 % pajamų, o 2013 metais jos sudarė stebėtinai mažai - vos 1,59 % pajamų. Pelnas, gautas iš tipinės veiklos, 2013 metais sudarė 44,64 % pajamų, tai reiškia, kad gautas beveik 45 % pelnas iš pagrindinės veiklos. 2012 metais finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos sudarė tik šiek tiek daugiau nei 3 % pajamų, o 2013 metais jos buvo neigiamos. Grynas pelnas 2013 metais sudaro daugiau nei trečdalį pajamų – 32,24 %, 2012 metais mažiau – 22,26 % pajamų.

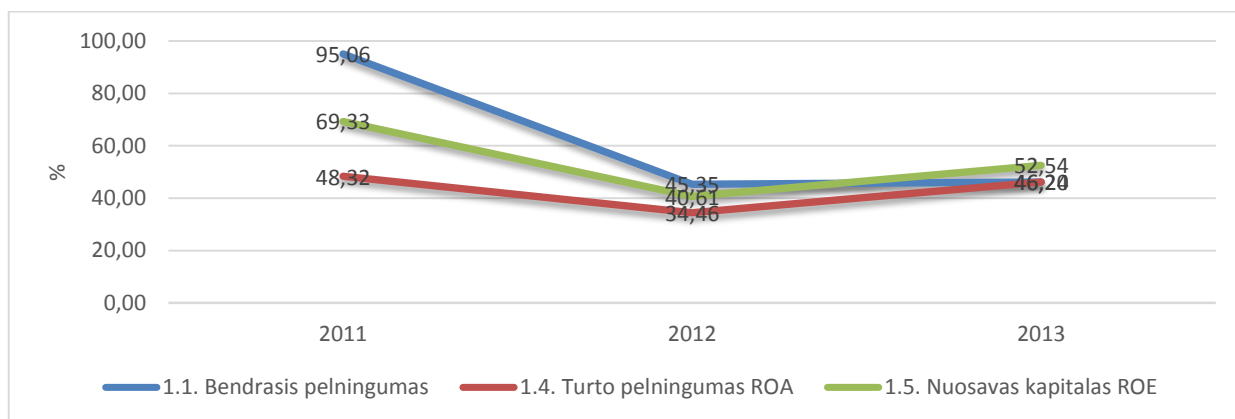
1.3. UAB „Hortivita“ santykinų rodiklių analizė

Kaip teigia Mackevičius (2005) : „Kartais, analizuojant balanso, pelno (nuostolių) ir kitų ataskaitų duomenis (tiek horizontaliai, tiek vertikalčiai), gali susidaryti įspūdis, kad įmonėje nėra probleminių veiklos sričių. Todėl norint įsitikinti ar tikrai taip yra, būtina apskaičiuoti santykinus rodiklius ir juos palyginti su vidutiniais arba geriausiais šakos rodikliais.“(8 p.). Remiantis Mackevičiaus (2005) nuomone, rodiklius skirtingi autoriai skirsto į skirtingas grupes, tuos pačius rodiklius apibūdina skirtingomis sąvokomis, dėl to yra sunkiau suprasti rodiklių skaičiavimo metodus ir esmę. Todėl 8 priede pateikiama apibendrinti kelių autorių (1, 10, 11, 12, 13 šaltiniai) nurodomi rodikliai su formulėmis, kurie bus skaičiuojami darbe. Analizuoti pasirinkti : pelningumo, apyvartumo ir mokumo rodikliai.

1.3.1. Pelningumo rodikliai

Pelningumo rodikliai svarbūs visiems finansinių ataskaitų vartotojams - tiek akcininkams, tiek investuotojams, tiek įmonės vadovams, kurie nori įvertinti bendrą įmonės būklę ir pajėgumą. Kaip teigia autorė Bagdžiūnienė (2008) : „Pelningumo rodikliai leidžia vertinti įmonės veiklos riziką.“ (p. 102). Remiantis Mackevičiaus (1999) nuomone galima teigti, kad pelningumo rodiklius kai kurie ekonomistai, finansininkai ir auditoriai nagrinėja per daug siauriai, nors ir pripažįsta, jog tai yra pagrindiniai įmonės būklę atspindintys rodikliai ir neužtenka vertinti tik vieno ar dviejų pelningumo rodiklių. Autorės Aleknevičienės (2009) nuomone : „visi pelningumo rodikliai interpretuojami vienodai: kuo rodiklis didesnis, tuo jis geresnis“. (p. 415) Analizuojant pasirinktos įmonės pelningumo rodiklius buvo apskaičiuota bendrasis, veiklos, grynas, turto ir nuosavo kapitalo

pelningumo rodikliai, apskaičiuotos reikšmės pateikiamos 9 priede. Bendrasis, turto ir nuosavo kapitalo pelningumo reikšmės ir kitimas pavaizduota 13 paveiksle.

13 pav. Pelningumo rodikliai

Bendrasis pardavimų pelningumas labai svarbus, nes nusako įmonės pagrindinės veiklos pelningumą, t.y. kiek centų bendrojo pelno kiekvienas pardavimų litas uždirbo per atitinkamą laikotarpį. Mūsų įmonės atveju 1 pardavimų litas pirmaisiais metais uždirbo apie 95 centus pelno, 2012 – 45,35 ct, 2013 – 46,24 ct, arba atitinkamai tiek procentų nuo visų pardavimų. Kaip rašoma J. Mackevičiaus knygoje (1999 m., 643psl.), JAV ekonomistų nuomone, jeigu šis rodiklis yra mažiau nei 20 %, tokiai įmonei sunku išsilaikyti rinkoje. Pagal šį teiginį analizuojamai įmonei rinkoje išsilaikyti neturėtų būti sunku. Bendrasis pelningumo rodiklis 2011 metais buvo labai didelis, tačiau vėliau sumažėjo, šį mažėjo lėmė anksčiau minėtos apskaitos perskirstymo priemonės

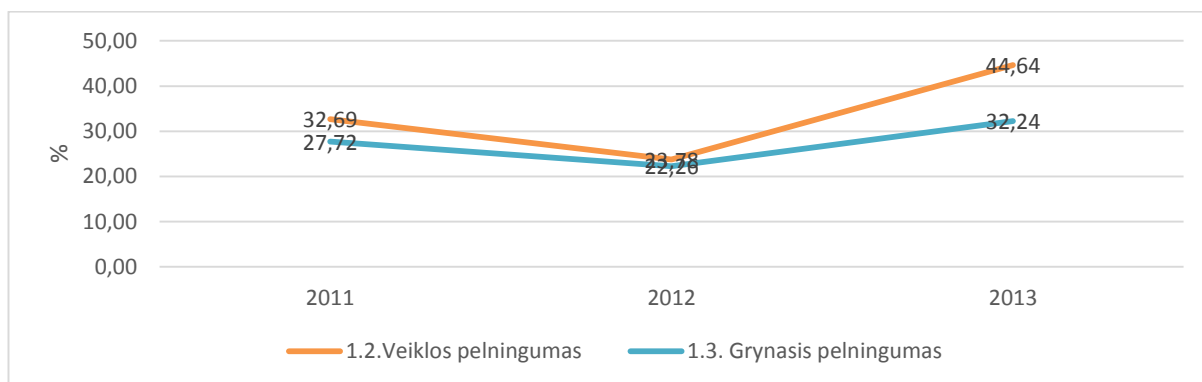
Kaip teigia Aleknevičienė (2009), toliau skaičiuojami turto ir nuosavo kapitalo pelningumo rodikliai yra kitokie nei bendrasis, veiklos ar grynasis, nes parodo grąžą tenkančioms tam tikroms investicijoms.

Turto pelningumo rodiklis parodo, kaip efektyviai įmonė panaudoja savo turtą. Kuo jis didesnis, tuo daugiau pelno uždirbama iš turto, tuo jis našesnis. Užsienio šalyse šis rodiklis lyginamas su kapitalo rinkoje nusistovėjusiomis palūkanų normomis. Lietuvoje vidutinis įmonės turto pelningumas 2011 – 2013 m. laikotarpiu buvo apie 3,4 %, analizuojamoje įmonėje turto pelningumas svyravo tarp 46–48 %, 2011 metais buvo didžiausias, 2012 metais nukrito 13,86 punkto, tačiau 2012 metais vėl nežymiai pakilo. Pagal pateiktą lentelę 10 priede sudaryta remiantis autoriaus Mackevičiaus: jei šis rodiklis yra daugiau nei 15 %, jis laikomas geru, taigi galime teigti, jog ir šios įmonės turto pelningumas yra geras, o lyginant pagal Lietuvos vidutinę įmonę - jis netgi labai geras. Turto pelningumo rodiklis buvo mažesnis tik 2012 metais, kadangi buvo gautas mažesnis grynasis

pelnas, o turtas padidėjo. Didelis turto pelningumas paslaugų įmonėje yra normalu, kadangi ji turta naudoja ne taip intensyviai kaip pavyzdžiui gamybinė įmonė.

Nuosavo kapitalo pelningumas parodo, kiek grynojo pelno uždirba 1 litas savininkų kapitalo. Kaip teigia autoriai Mackevičius, Valkauskas (2010) : „Grynasis nuosavo kapitalo pelningumas parodo nuosavo kapitalo sukurtą pelną ir tam tikru mastu – įmonės vadovybės darbo efektyvumą naudojant investuotą kapitalą.“ (p. 216). Lygindami šį rodiklį su alternatyviais kapitalo investavimo pasiūlymais, savininkai gali spręsti, ar verta pelną reinvestuoti, ar geriau pasirinkti kitą investicijų galimybę. Mūsų atveju įmonės kapitalo pelningumas pirmaisiais metais buvo 69%, antraisiais nukrito iki 40%, o 2013 metais vėl šiek tiek pakilo - iki 52 %. 2011 metais rodiklis buvo didžiausias, kadangi nuosavo kapitalo nebuvo tiek daug, o gaunamas pelnas palyginus buvo didelis. Šio rodiklio standartizuotas vertinimas – jei jis didesnis už 20 % - įmonės padėtis gera. Kaip matome, nuosavo kapitalo pelningumą įmonėje „Hortivita“ galime vertinti gerai.

14 paveiksle grafiškai pavaizduota grynojo ir veiklos pelningumo pokyčiai. Grynasis pelningumas skiriasi nuo veiklos tuo, kad skaičiuojant grynąjį pelningumą neįvertinama finansinė ir investicinė veikla.

14 pav. Grynasis ir veiklos pelningumas

Veiklos pelningumas parodo, kiek veiklos pelno tenka 1 pardavimų litui, t. y. įmonės sugebėjimą kontroliuoti veiklos sąnaudų formavimąsi. Kaip matome 14 paveiksle, analizuojamos įmonės atveju veiklos pelningumas pirmais metais yra 32,69 % , antrais - 23,78 %, o trečiaisiais pakilo iki 44,64 %, arba 0,45 lito veiklos pelningumo vienam pardavimų litui, paskutiniaisiais metais rodiklis buvo didžiausias, kadangi buvo didžiausios pardavimo pajamos ir mažesnė savikaina.

Grynasis pelningumas yra svarbiausias veiklos rodiklis, kuris parodo pardavimo proceso pelningumą, t.y. kiek grynojo pelno gaunama pardavus produkcijos už 1 litą. Rodiklis parodo pelną

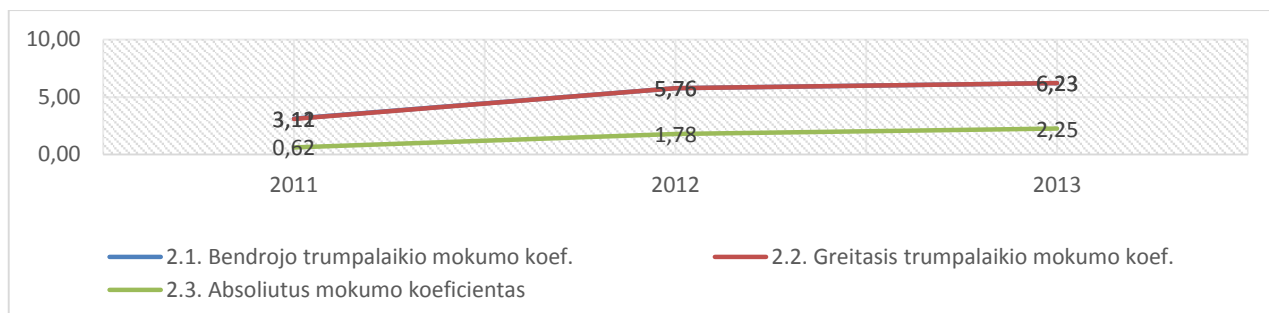
atėmus visas sąnaudas. Remiantis Mackevičiaus (1999) nuomone šį rodiklį reikėtų lyginti su šalies įmonių vidutiniu grynuoju pelningumu. Šios įmonės atveju rodiklis svyravo nuo 22 iki 32%, pagal bendrą orientacinį dydį, kaip teigiama Aleknevičienės knygoje (2009) knygoje, jei šis rodiklis didesnis už 10% - įmonės padėtis yra gera. Vidutinis Lietuvos įmonių grynasis pelningumas analizuojamuoju laikotarpiu buvo tik 3,15 %, įmonės „Hortivita“ pelningumas buvo didesnis maždaug 20 %. Kaip ir veiklos pelningumui, taip ir grynajam pelningumui pastebėta ta pati kitimo tendencija, 2012 metais rodiklis sumažėjo, tuomet buvo gautas mažiausias grynasis pelnas.

Atlikus UAB „Hortivita“ pelningumo rodiklių analizę, galima teigti, kad įmonės pelningumo rodikliai yra geri, visi rodikliai rodo, kad įmonė gauna pakankamai pelno. Iš apskaičiuotų rodiklių matyti, kad 2012 metai įmonei buvo sunkesni, tačiau 2013 pavyko sėkmingai atsigausti, kada pelningumo rodikliai vėl pradėjo augti.

1.3.2. Mokumo rodikliai

Kaip teigia Mackevičius (1999) : „Mokumas – tai įmonės potencialus sugebėjimas apmokėti trumpalaikius ir ilgalaikius įsipareigojimus turimomis mokėjimo priemonėmis“ (p. 647). Turimos mokėjimo priemonės - tai įmonės ilgalaikis ir trumpalaikis turtas. Kuo jis likvidesnis, tuo įmonė yra mokesnė. Visoms įmonėms yra svarbu sugebėti vykdyti savo įsipareigojimus, nes nevykdant įsipareigojimų tampa sunkiau vykdyti įmonės veiklą – sunkiau gauti paskolas iš bankų, mažesnis tiekėjų pasitikėjimas, akcininkai taip pat nenori investuoti į įmonę, kuri nesugeba įvykdyti savo įsipareigojimų. Taigi, kaip įmonė valdo įsipareigojimus ir ar sugebės juos įvykdyti, mums parodo mokumo rodikliai.

Tad toliau buvo pasirinkta analizuoti mokumo rodiklių grupę. Mokumo rodiklių problema yra ta, jog skirtingi autoriai išskiria skirtingus ne tik grupės, bet ir pačių rodiklių pavadinimus. Mackevičius (1999) ir Aleknevičienė (2009) mokumo rodiklius skiria į ilgalaikius ir trumpalaikius. Kiti autoriai šiuos rodiklius vadina likvidumo ir ilgalaikių skolų rodikliais arba finansinio stabilumo rodikliais. Likvidumo - tai trumpalaikio mokumo rodikliai, ilgalaikių skolų – ilgalaikiai mokumo rodikliai.. Taigi pirmiausiai analizuosime trumpalaikius mokumo rodiklius, tokius kaip bendrojo trumpalaikio mokumo (likvidumo koeficientas), greitojo trumpalaikio mokumo, absoliutaus trumpalaikio mokumo ir grynojo apyvartinio kapitalo rodiklius. 15 paveiksle pateikiama trys analizuojami mokumo rodikliai, o jų bendrieji rezultatai 9 priede.

15 pav. Trumpalaikio mokumo rodikliai

Bendrasis trumpalaikio mokumo koeficientas parodo įmonės sugebėjimą trumpalaikėmis mokėjimo priemonėmis likviduoti trumpalaikius įsipareigojimus, t.y. parodo, kiek kartų trumpalaikis turtas didesnis už trumpalaikius įsipareigojimus. J. Mackevičius teigia : „Vakarų šalių praktika rodo, jog norint išlaikyti finansinę pusiausvyrą, laiku įvykdyti trumpalaikius įsipareigojimus, būtina, kad trumpalaikis turtas viršytų įsipareigojimus 2 kartus. Egzistuoja vadinamoji saugumo riba, t.y. jis turėtų nebūti mažesnis kaip 1,2. Šios įmonės atveju likvidumo rodiklis virš trijų, 2011 metais jis buvo mažiausias 3,12 vis kilo ir 2013 metais jau buvo 6,23, rodiklio didėjimą lėmė mažėjančios skolos ir didėjantis trumpalaikis turtas. Rodiklis, viršijantis 2, laikomas labai geru, tačiau kai jis visoje rinkoje didelis, galimas ekonominis nuosmukis, nes stengiamasi grąžinti visas skolas ir nebesiskolinti, kadangi rinka būna nepalanki. Mackevičius (1999) sako : „Jeigu šis rodiklis didelis, tarkime 3 ar 4, tai reiškia, kad įmonė turi daugiau trumpalaikio turto, nei jį gali efektyviai panaudoti.“ (p. 649). Šis rodiklis įmonėje gali būti padidėjęs dėl jos konservatyvios politikos, arba kadangi turima per daug trumpalaikio turto, kurio efektyviai neišnaudojama. Įmonės atveju ji turi labai daug pirkėjų įsiskolinimų trumpalaikiame turte, tai turtas kuris efektyviai neišnaudojamas ir nėra atgaunamas.

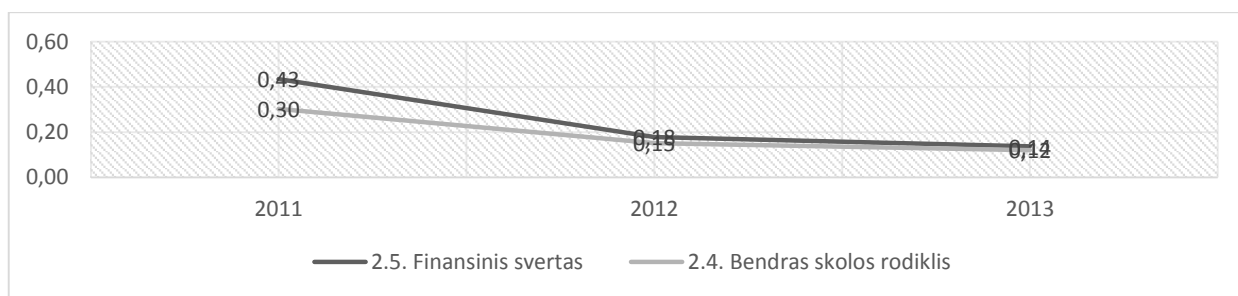
Kitas taip pat trumpalaikio mokumo koeficientas vadinamas „greitasis“, jis nuo bendrojo koeficiento skiriasi tuo, jog įvertina mažiau įmonės trumpalaikio turto – atimama atsargos ir nebaigtos vykdyti sutartys. Atliktoje analizėje bendrasis ir greitasis mokumo koeficientų reikšmės beveik nesiskiria, nes įmonė atsargų ar nebaigtų vykdyti sutarčių turėjo tik 2011 metais. Remiantis Aleknevičienės (2009) nuomone, šis rodiklis turėtų svyruoti apie vieneta. Analizuojamos įmonės atveju jis yra daug didesnis, kritiniu atveju skolas įmonė sugebėtų greitai apmokėti trumpalaikiu turtu. Matoma, jog rodiklis 2012 metais nemažai pakilo, o 2013 metais dar paaugo, tai lėmė vis augantis trumpalaikis turtas ir sumažėja trumpalaikiai įsipareigojimai.

Toliau analizuojamas absoliutus mokumo koeficientas, kuris kaip galimą trumpalaikių skolų apmokėjimą įvertina tik įmonės grynuosius pinigus. Aleknevičienės teigimu (2009) , „Absoliutus mokumo koeficientas neturėtų būti mažesnis kaip 0,6 – 0,8, tačiau pastaruoju metu įmonės linę

agresyviau valdyti t.y. stengiasi laikyti minimumą neinvestuotų pinigų. Kai šis rodiklis itin žemas (0,01-0,05), dėl pinigų srautų kintamumo įmonė gali pradėti nevykdyti savo įsipareigojimų kreditoriams.“ UAB „Hortivita“ absoliutus mokumo koeficientas 2011 metais buvo šiek tiek daugiau nei 0,6, tačiau 2012 metais rodiklis išaugo beveik iki 2, o 2013 metais jau buvo 2,25, rodiklio augimą lėmė vis didėjantys pinigai ir jų ekvivalentai įmonėje. Rodiklį galime vertinti gerai, įmonė turi pakankamai grynųjų pinigų skoloms padengti.

Toliau analizuojami ilgalaikiai mokumo rodikliai arba kitaip vadinami finansinio stabilumo rodikliai; jie padeda parodyti, ar prireikus įmonė sugebės gražinti ilgalaikes skolas. Kaip teigia Mackevičius (1999) : „ Literatūroje pateikiama daug ilgalaikio mokumo rodiklių, tačiau analitikai pagrindiniais laiko keturis : 1) bendrąją skolos, 2) ilgalaikio įsiskolinimo, 3) ilgalaikių skolų apdraustumo, 4) savininkų nuosavybės rodiklius.“ (652p.). Darbe neskaičiuosime ilgalaikio įsiskolinimo ir ilgalaikių skolų apdraustumo rodiklio, kadangi įmonė neturi ilgalaikių skolų.

Grafinė ilgalaikio mokumo rodiklių analizė pateikiama 16 paveiksle, o skaitinės reikšmės 9 priede.

16 pav. Ilgalaikio mokumo rodikliai

Pirmiausiai analizuojamas bendrasis skolos rodiklis. Šis rodiklis skaičiuojamas įsipareigojimus dalinant iš nuosavo kapitalo, pabrėžtina tai, kad visus įmonės įsipareigojimus sudaro trumpalaikiai įsipareigojimai. Mackevičius (1999) teigia : „Kuo mažesnis šis rodiklis, tuo geresnė įmonių finansinė būklė.<...> Mąmona, kad maksimalus skolų rodiklio lygis turėtų sudaryti nuo 0,3 iki 0,5.,(p. 653). UAB „Hortivita“ pakankamai savarankiška, jos skolos koeficientas 0,3 -2011 metais, šiais metais rodiklis gan didelis, tačiau vėliau iki 2013 metų jis vis mažėjo ir jais buvo 0,12, taigi galima teigti, kad įmonė galėtų padengti savo skolas.

Toliau analizuosime dar vieną ilgalaikio mokumo rodiklį – finansinį svertą. Finansinis svertas parodo kiek skolintų lėšų naudoja įmonė arba parodo įmonės riziką. Optimaliausia šio rodiklio reikšmė 0,5, kada įmonė per daug nerizikuoja. UAB „Hortivita“ rodiklis pirmaisiais metais buvo 0,43, tačiau

vis mažėjo ir 2013 metais nukrito iki 0,14. Tai yra todėl, kad nuosavas kapitalas įmonėje vis didėjo, o įsipareigojimai mažėjo. 2011 metais rodiklio reikšmė buvo artima optimaliai, tačiau pradėjo mažėti, reiškia, jog įmonės finansinė rizika ėmė mažėti, įmonės rizika tapo labai maža.

Atlikus UAB „Hortivita“ mokumo rodiklių analizę dėmesį atkreipė itin didelis bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas, kuris rodo, jog įmonė turi per daug trumpalaikio turto kurio efektyviai neišnaudoja. Bendrai mokumo rodikliai rodo, jog įmonė prireikus greitai apmokėti skolas, tai kuo puikiausiai padaryti. UAB „Hortivita“ finansiškai stabili, nelinkusi rizikuoti – turi mažai skolų, finansuojama daugiausiai ne skolintu, o nuosavu kapitalu.

1.3.3. Veiklos efektyvumo rodikliai

Mackevičius (1999) veiklos efektyvumo rodiklius skirsto į dvi grupes: išlaidų lygio ir turto apyvartumo. Darbe tirsime tik turto apyvartumo rodiklius, kadangi ten buvo pastebėti tam tikri nukrypimai, priešingai nei pelno (nuostolių) ataskaitoje, kur matyti, kad sąnaudos valdomos pakankamai gerai. Apyvartumo rodikliai yra trumpalaikiai ir ilgalaikiai. Pirmiausia atliksime svarbiausių trumpalaikių rodiklių analizę - tai atsargų, debitorinių ir kreditorinių įsiskolinimo rodiklių skaičiavimas bei interpretavimas. Pažymėtina, jog atsargų apyvartumas skaičiuojamas kaip vidutinių atsargų imant analizuojamų ir praėjusių metų duomenis. Gautos atsargų apyvartumo reikšmės ir jų pokyčiai pateikiami 1 lentelėje.

1 lentelė. Atsargų apyvartumas

Pavadinimas				Pokytis	
	2011	2012	2013	2012-2011	2013-2012
3.3. Atsargų apyvartumas	13,3	374,01	0	360,71	-374,01
3.3.1. Atsargų apyvartumas, dienomis	0,08	0	0	-0,08	0

Analizuojant įmonės atsargas pirmiausiai reikėtų atkreipti dėmesį į tai, jog atsargų turima tik vienais - 2011 metais. Tais metais įmonės atsargos pagal rodiklį pasikeitė 13 kartų, dažniau nei kas mėnesį. Skaičiuojant 2012 metus gaunamas didelis apyvartumas, kadangi atsargos skaičiuojamos kaip vidutinės. Šio rodiklio vertinti nereikėtų, kadangi įmonė atsargų 2012 ir 2013 metasi neturėjo, jų apyvartumas neskaičiuojamas.

2 lentelė. Pirkėjų ir tiekėjų įsiskolinimo apyvartumas

Pavadinimas				Pokytis	
	2011	2012	2013	2012-2011	2013-2012
3.4. Pirkėjų skolų apyvartumas, kartais	2,32	3,6	3,04	1,28	-0,56
3.7. Pirkėjų įsiskolinimo apyvartumas, dienomis	114,36	73,68	87,07	-40,68	13,39
3.5. Įmonės įsiskolinimo tiekėjams apyvartumas,	51,27	121,25	156,47	69,98	35,22

3.8. Įsiskolinimo tiekėjams apyvartumas, dienomis	5,17	2,19	1,69	-2,98	-0,50
---	------	------	------	-------	-------

Analizuodami pirkėjų ir tiekėjų apyvartumą galime matyti, jog įmonei 2011 metais su tiekėjais reikia atsiskaityti greičiau (įmone su tiekėjais atsiskaito kas 51 dieną) nei su įmone atsiskaito pirkėjai (per 114 dienų). Tai reiškia, jog įmonė dar nebūna gavusi pajamų už parduotas prekes, kai reikia už jų savikaina sumokėti tiekėjams, ilgainiui tai gali pridaryti didelių rūpesčių įmonės veiklai ir pinigų srautams. Tačiau 2012 ir 2013 metais matoma visiškai priešinga situacija, 2012 metais pirkėjų atsiskaitymo terminas buvo sumažintas 41 diena, o 2013 metais šiek tiek padidėjo – 13 dienų. Terminai pirkėjams analizuojamu laikotarpiu tik ilgėjo, 2012 metais – 70 dienų, per 2013 metus dar 35 dienas. Įvykus tokiems pokyčiams matoma, jog pirkėjai su įmone atsiskaito greičiau, nei tiekėjai o terminas su tiekėjais prailgintas dvigubai. Iš to galime padaryti išvadas, kad įmonė laiku atkreipė dėmesį į susidariusią situaciją ir ją puikiai išsprendė.

Debitorinio įsiskolinimo rodiklis, Mackevičiaus (1999) teigimu, teoriškai gali parodyti, ar pavyks ir kaip sėkmingai atgauti skolas iš pirkėjų. Jo teigimu, rinkos ekonomikos šalyse sėkmingai atgaunamos skolos, kurios neviršija 1-2 mėnesių. Analizuojama įmonė skolas atgauna per 2 – 3 mėnesius, remiantis autoriaus nuomone, kaip rodo praktika nevisos turimos skolos gali būti atgautos sėkmingai, tad reikėtų trumpinti ir griežtinti pirkėjų atsiskaitymo terminus.

Toliau analizuojami turto apyvartumo rodikliai: viso, ilgalaikio ir trumpalaikio turto apyvartumas kartais ir nuosavo kapitalo apyvartumas. Jie padės parodyti, kaip efektyviai valdomas įmonės turtas ir nuosavas kapitalas.

3 lentelė. Turto ir nuosavo kapitalo apyvartumas

Pavadinimas				Pokytis	
	2011	2012	2013	2012-2011	2013-2012
3.1. Turto apyvartumas	1,74	1,55	1,43	-0,19	-0,12
3.2. Ilgalaikio turto apyvartumas	31,34	12,13	5,78	-19,21	-6,35
3.2.1. Trumpalaikio turto apyvartumas	1,85	1,77	1,91	-0,08	0,14
3.9. Nuosavo kapitalo apyvartumas	2,5	1,82	1,63	-0,68	-0,19

Mackevičiaus (1999) teigimu, turto apyvartumo rodiklis laikomas geru, kai jis yra 1,6–1,8. Analizuojamos įmonės rodiklis 2011 metais buvo 1,74, tačiau po truputi vis mažėjo ir 2013 metais, jau buvo 1,43, rodiklis 2013 metais šiek tiek mažesnis, nei Mackevičiaus nurodytas, kurį galima laikyti geru, tačiau nėra žemesnis už vienetą, todėl vis tik galima teigti, jog įmonė savo turtą valdo gerai pardavimo pajamų atžvilgiu.

Apskaičiavus ilgalaikio turto apyvartumą matoma, jog jis gana didelis, tačiau vis mažėjo. 2011 metais vienam ilgalaikio turto litui teko 31,34 Lt. pardavimo pajamų, ilgalaikio turto apyvarta buvo labai didelė, tačiau 2012 metais sumažėjo ir buvo lygi 12,13 kartų metus, o 2013 metais 5,78 kartai per metus, šio rodiklio mažėjimą lėmė vis augantis ilgalaikis turtas (2013 metais buvo įsigytas pastatas už daugiau, nei 1 mln. litų).

Trumpalaikio turto apyvartumas parodo, kiek pajamų tenka 1 trumpalaikio turto litui ir kaip efektyviai jis yra valdomas. UAB „Hortivita“ 1 trumpalaikio turto litui teko 1,85 Lt. pajamų 2011 metais, 2012 metais šis rodiklis sumažėjo 0,08 Lt., tačiau 2013 metais trumpalaikis turtas vėl pradėjo sparčiau cirkuliuoti ir 1 trumpalaikio turto litui teko 1,91 Lt. pajamų.

Nuosavo kapitalo apyvartumas parodo, kiek pajamų uždirba nuosavas kapitalas. Šios įmonės atveju apie 2,5 Lt 2011 metais, o vėliau vis mažėjo ir 2013 metais rodiklis buvo lygus 1,63 Lt. pelno 1 nuosavo kapitalo litui.

Atlikus veiklos efektyvumo rodiklių analizę pastebėta, jog pirkėjai su įmone atsiskaito retai, nors įmonei su tiekėjais reikia atsiskaityti dar rečiau, tačiau ilgai neatgavus skolų iš pirkėjų galima jų išvis nebeatgauti, atsižvelgiant ir į tai, kad pirkėjų įsiskolinimas įmonėje sudaro didžiausią turto dalį apie pusę turto, pirkėjų skolas reikia atidžiai stebėti.

1.4. UAB „Hortivita“ finansinės analizės vertinimas

Atlikus įmonės analizę buvo pastebėta, jog UAB „Hortivita“ turtą daugiausiai sudaro trumpalaikis turtas, kadangi ji teikia paslaugas didelio ilgalaikio turto poreikio įmonei ir nėra. Tiek trumpalaikis tiek ilgalaikis turtas analizuojamu laikotarpiu įmonėje augo. Giliau analizuojant trumpalaikį turtą buvo pastebėta, kad labai didelį dalį vidutiniškai apie 50 % įmonės turto sudaro pirkėjų įsiskolinimas. Reiškia įmonė suteikia didelius kreditus savo pirkėjams, prisiimdama riziką neatgauti skolų. Tačiau priešingai įsipareigojimų pusėje, kur dėmesį atkreipia, tai jog įmonė ilgalaikių įsipareigojimų neturi, o trumpalaikiai įsipareigojimai maži. Nuosavą kapitalą sudaro sukauptas įmonės nepaskirstytas pelnas ir nedidelis, lygus minimaliam, įstatinis kapitalas su rezervais.

Apskaičiavus santykinius įmonės rodiklius pelningumo rodikliai rodo gera įmonės pelningumą, apskaičiavus mokumo rodiklių reikšmes pastebėta, jog per daug didelis yra bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas, kuris rodo, kad įmonė turi per daug efektyviai neišnaudojamo turto, tai gali būti susiję su pernelyg dideliu pirkėjų įsiskolinimu. Bendrai įmonės finansinė būklė stabili. Analizuojant apyvartumo rodiklius taip pat pastebėta, jog nors ir įmonei su tiekėjais reikia atsiskaityti vėliau, nei su ja atsiskaito pirkėjai, tačiau pirkėjų skolų apyvartumas dienomis yra gan didelis.

Atlikus finansinę analizę, gauti rezultatai rodo, jog didžiausi nukrypimai pastebimi apie pirkėjų skolas, tad tolimesnėse dalyse bus analizuojama kaip efektyviau jas valdyti.

2. PIRKĖJŲ SKOLŲ VALDYMO EFEKTYVUMO DIDINIMO GALIMYBĖS

2.1. Trumpalaikis turtas ir jo valdymas

Antroje darbo dalyje nagrinėjamas trumpalaikis turtas, konkrečiai bus aptarta pirkėjų skolų valdymo efektyvumo didinimo galimybės, analizuojama įvairių autorių pateikiamos nuomonės debitorinių skolų valdymo klausimais. Tad toliau plačiau paanalizuosime pirkėjų skolų straipsnį ir tinkama skolų valdymą.

Pirmiausiai smulkiau paanalizuosime patį trumpalaikį turtą, jo sudedamąsias dalis, kas priskiriama trumpalaikiam turtui, ir trumpai aptarsime trumpalaikio turto valdymą.

Kad suprastume, kam reikalinga valdyti įmonės turtą, išanalizuosime finansų valdymo reikšmę ir poreikį. Ekonominėje literatūroje finansų valdymo terminas yra vartojamas gana plačiai. Gaidienė (1998) teigia, kad finansų valdymo sąvoka verta palyginti su pačiais finansais. Jos nuomone : „terminas „finansai“ dažniausiai yra vartojamas plačiąja prasme apibūdinti finansinių-kreditinių santykių sferą, finansų rinkas. O finansų valdymas yra suprantamas kaip finansinių sprendimų procesas“ (p. 7). Taigi finansai daugiau nurodo, apibūdina, pateikia, o finansų valdymas nusako ką reikia daryti. Kaip teigia autorė Bagdžiūnienė (2005) : „Finansai – tai įmonei priklausančių lėšų visuma, jų gavimo ir panaudojimo sistema“. Finansai, priešingai nei finansų valdymas, nenurodo sprendimų būdų, procesų. Tačiau finansų valdymas ir finansai yra neatsiejami dalykai, kadangi neištirus įmonės finansų ir neatlikus jos finansinės analizės, nematysime problemų, negalėsime ieškotų sprendimų būdų, negalėsime valdyti įmonės finansų. Atlikus kiekvieną finansinę analizę ir radus tam tikrų trūkumų įmonėje reikalingas ištirtų problemų valdymas – finansų valdymas – reikia nustatyti ne kas kaip vyksta, o ką ir kaip reikia padaryti, kad būtų gauta didžiausia nauda.

Toliau analizuosime, kaip reikia valdyti trumpalaikį turtą, kad įmonėje jis veiktų optimaliausiai, jo nebūtų nei per daug, nei per mažai, kad turimas turtas leistų efektyviai vykdyti kasdieninę įmonės veiklą ir būtų išnaudojamas optimaliausiai, nekaupiant nereikalingo trumpalaikio turto. Pirmiausiai išanalizuosime, kas yra trumpalaikis turtas, iš ko jis susideda, kam jis skirtas, vėliau giliau analizuosime, kaip reikia valdyti viena iš trumpalaikio turto sudedamąją dalį – pirkėjų skolas.

Kaip teigia Mackevičius (2007), „Trumpalaikis turtas – tai turtas, kurį įmonė sunaudoja ekonominei naudai gauti per vienus metus arba per vieną įmonės ciklą.“(p. 326). Kalčinskas (2007) trumpalaikį turtą apibūdina taip: „Trumpalaikiam turtui priskiriamas per vieną ataskaitinį laikotarpį

(vienerius finansinius metus) pajamoms uždirbti sunaudojamas turtas. Turtas laikomas trumpalaikiu (kaip ir ilgalaikiu) ne kalendorine, bet ekonomine prasme.“ (p. 234). Taigi apibendrinus šių ir kitų autorių nuomones, kurios yra labai panašios, trumpalaikis turtas - tai įmonės turtas, kuris naudojamas trumpiau nei vienerius finansinius metus, be kurio įmonė negali išsiversti kasdieninėje veikloje. Jis reikalingas visada, kad vyktų nenutrūkstamas įmonės darbas ir įmonė galėtų gauti pajamas. Trumpai galima išskirti dvi pagrindines trumpalaikio turto savybes: tai jis sunaudojamas per vienerius metus ir naudojamas įmonės ekonominei veiklai gerinti. Autoriai Mackevičius, Giriūnas, Valkauskas (2014) teigia : „Be trumpalaikio negali funkcionuoti nė viena įmonė: didelė ar maža <...> Nuo trumpalaikio turto dydžio, sudėties struktūros, techninės būklės labai priklauso kiekvienos įmonės finansinė būklė ir veiklos rezultatai.“ (p. 207). Taigi trumpalaikis turtas įmonei labai svarbus, o dar svarbiau turėti reikiamą trumpalaikio turto kiekį atskirose trumpalaikio turto dedamosiose.

Trumpalaikis turtas balanse skirstomas į šešias dedamąsias: atsargos, išankstiniai apmokėjimai, nebaigtos vykdyti sutartys, per vienus metus gautinos sumos, pinigai ir pinigų ekvivalentai, kitas trumpalaikis turtas. Kiekviena dalis susideda iš smulkesnių elementų:

- 1) Atsargos, skirstomos į keturias dalis:
 - a. Gamybai perkamos medžiagos, kuriuos dar yra neapdirbtos, tai **žaliavos ir komplektavimo gaminiai**.
 - b. Kai iš pirktų medžiagų prekė jau pradėta gaminti, bet dar nebaigta, išskiriamas kitas atsargų elementas - **nebaigta gamyba**.
 - c. Kai iš žaliavų jau pagaminami gaminiai, bet jie dar neparduoti, tai vadinama **pagaminta produkcija**, trečiasis atsargų elementas.
 - d. **Pirktos prekės, skirtos perparduoti** – tai dažniausiai paslaugų įmonių arba perpardavimu užsiimančių įmonių, kurios negamina gaminių, atsargų rūšis.
- 2) Išankstiniai apmokėjimai į smulkesnius elementus kaip atsargos nėra skirstomi. Išankstiniai apmokėjimai - tai pinigai, išskaitomi iš įmonės sąskaitos atsiskaityti už prekes ar paslaugas, kurios bus gaunamos tik vėliau, tačiau įmonės noru ar produkto tiekėjo prašymu už jas visas arba dalį apmoka prieš įsigyjant prekę ar paslaugą.
- 3) Nebaigtos vykdyti sutartys taip pat nėra skirstoma į smulkesnes dalis. Nebaigtų vykdyti sutarčių straipsnyje parodoma trečiųjų asmenų užsakymu vykdomų ilgalaikių projektų vertė. Tie projektai gali būti statybos darbai, trunkantys ilgiau nei vienerius finansinius metus, produkcijos gamybos ar paslaugų kūrimo darbai, atlikti iki atskaitomybės sudarymo dienos.

- 4) Per vienerius metus gautinos sumos skirstomos į tris dalis:
- a. Pirkėjų įsiskolinimas – tai dar negauti pinigai už parduotas prekes, už kurias įmonė pirkėjams leidžia atsiskaityti per nustatytą laiką.
 - b. Dukterinių (antrinių) ar asocijuotų įmonių skolos – tai skolos, paskolintos įmonėms kuriuos yra susijusios su ta įmone.
 - c. Kitos gautinos sumos – tai sumos, kurias įmonė tikisi gauti per trumpesnę nei vienerių metų laikotarpį, pvz., įmonės valdybos sprendimu gali būti paskolinta suma kokiam nors žmogui, jis skolą turėtų gražinti per ne ilgesnę nei vienerių metų laikotarpį.

Bendrai grafa „per vienerius metus gautinos sumos“ - tai yra trumpalaikės skolos, kurias kažkam suteikia įmonė.

- 5) Pinigai ir pinigų ekvivalentai – tai trumpalaikio turto rūšis, kuri susidaro iš turimų pinigų ar pinigų ekvivalentų; tai pinigai, turimi sąskaitose ir kasoje, visomis valiutomis, taip pat trumpalaikės iki trijų mėnesių likvidžios investicijos.
- 6) Kitas trumpalaikis turtas, skirstomas į tris smulkesnius elementus:
- a. Trumpalaikės investicijos,
 - b. terminuotieji indėliai,
 - c. kitas trumpalaikis turtas.

Ši trumpalaikio turto grupė apima visą likusį įmonės turtą, kuris bus naudojamas ar kurį ketinama paversti grynaisiais pinigais per trumpesnę nei vienerių metų laikotarpį. Tai kaip jau aukščiau įvardintos visos trumpalaikės investicijos ir terminuotieji indėliai ar kitas trumpalaikis turtas, toks kaip pvz., kanceliarinės prekės.

Ne visos įmonės turi turėti visas išvardintas trumpalaikio turto struktūros dalis. Tai priklauso nuo įmonės veiklos srities ar vykdomos politikos, nuo to skiriasi ir trumpalaikio turto dydis įmonėse. Pavyzdžiui, paslaugų įmonei nėra reikalingas didelis atsargų kiekis, nes jos pagrindinis išteklius yra darbo jėga - priešingai negu gamybinei įmonei, kuriai yra reikalingas tam tikras atsargų kiekis, kad gamyba vyktų nenutrūkstamai. Taip pat gali skirtis ir pirkėjų įsiskolinimo straipsnis, kai viena įmonė prekių skolon nepardavinėja, o kita pirma pristato prekes, o tada laukia apmokėjimo. Pirmoje įmonėje pirkėjų įsiskolinimo nebus, o antroje jis bus, ir priklausomai nuo parduotos produkcijos didės.

Įmonės gali rengti pilnąją arba trumpąją finansinių ataskaitų formą. Pagal Lietuvos Respublikos Finansinės atskaitomybės įstatymą, trumpąją metinę finansinių ataskaitų formą gali rengti įmonės,

kurių ne mažiau kaip du rodikliai balanso datą neviršija šių dydžių dvejus metus iš eilės, įskaitant ataskaitinius finansinius metus, tai:

- 1) Pardavimo grynosios pajamos per ataskaitinius metus – 7 mln. litų;
- 2) Balanse nurodyto turto vertė – 5 mln. litų;
- 3) Taip pat vidutinis metų sąrašinis darbuotojų skaičius per ataskaitinius metus turi būti ne didesnis nei 10 žmonių.

Žinant trumpalaikio turto sudedamąsias dalis reikėtų įsitinkinti, kad trumpalaikis turtas tikrai gali būti priskiriamas būtent trumpalaikiam turtui. Pagal 1-ąją tarptautinės apskaitos standartą pateikiami tokie turto priskyrimo trumpalaikiam kriterijai:

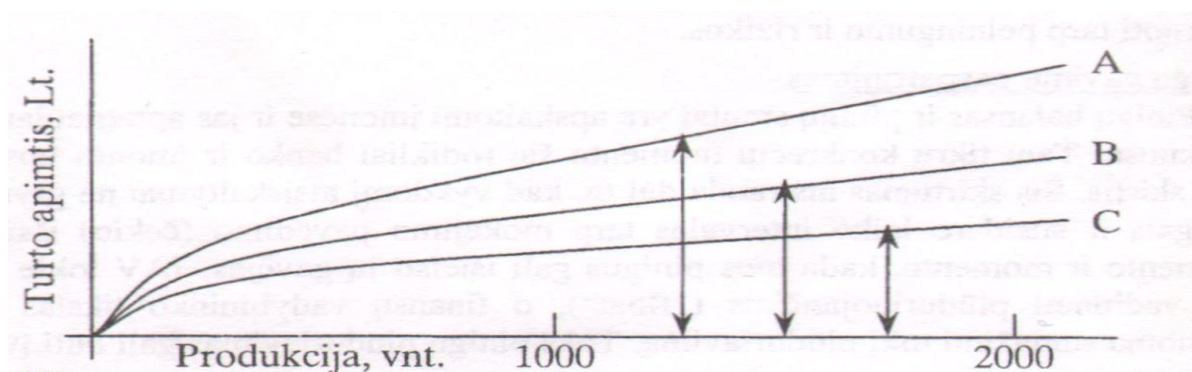
- 1) Jeigu tikimasi, kad turtas bus parduotas arba turimas pardavimui ar sunaudojimui įmonės įprastinio ciklo veiklos metu.
- 2) Jeigu turtas turimas verslo tikslams arba laikomas trumpą laikotarpį, tikintis, kad jis bus parduotas per dvylika mėnesių nuo balanso sudarymo datos.
- 3) Jeigu tai yra pinigai ar pinigų ekvivalentai, kurių naudojimas neribotas.
- 4) Visas kitas trumpalaikis turtas turi būti priskirtas ilgalaikiam turtui.

Kaip teigia autorius Valkauskas (2011) : „Atsižvelgiant į trumpalaikio turto reikšmę, labai svarbu turėti jo optimalios sudėties nustatymo metodiką.“ (p. 1). Taigi nors trumpalaikis turtas yra labai svarbus, įmonei reikia suprasti, kad jo kiekis turi būti optimalus - nei didesnis, nei mažesnis negu reikiamas įmonei. Didesnis trumpalaikio turto kiekis įmonei sudaro papildomus kaštus, pvz. trumpalaikio turto grupės atsargos: joms laikyti reikalingos patalpos, kurių laisvų įmonė neturėtų turėti, tad jei jų prisikaupia daugiau, jos reikalauja papildomos vietos, kurią reikia nuomotis – išlaidos, arba kai kurios medžiagos, kurios užsilieka ilgiau, gali pradėti gesti ir vėliau jas gali iš viso tekti išmesti. Tačiau turint per mažai atsargų gamyba gali nustoti veikti, nes nebebus medžiagų, iš ko gaminti prekes - todėl labai svarbu turėti tinkamą kiekį atsargų. Taip yra su visomis trumpalaikio turto atsargų grupėmis, jų turi būti tiksliai tiek, kiek naudinga įmonei. Kuo optimaliau bus valdomas trumpalaikis turtas, tuo efektyviau dirbs įmonė.

Pasirenkant trumpalaikio turto kiekį prisiimama tam tikra rizika, kiek reikia investuoti į trumpalaikį turtą, kad jis neštų naudą. Gaidienė (1998) teigia : „ Praktiškai trumpalaikis turtas yra valdomas pagal pinigų išleidimo - sugrįžimo ciklą, (p. 68) – tai reiškia, jog trumpalaikis turtas yra laikomas tarsi investicija, į kurią investuojama ir tikimasi gauti pelną, investuojama perkant atsargas,

atgal gaunama parduodant prekes ar paslaugų įmonėse samdant žmones – parduodant paslaugą. Tačiau būna ir taip, kad ne visada investicijos grįžta, negaunama užsakymų, prekyba nejudą, arba kad pirkėjai negražina skolų, kaip ir analizuojamos įmonės atveju. Autorė Gaidienė (1998) rašo, jog tuomet norint išlaikyti augančius pardavimo tempus tenka pirkti naujų atsargų - taip trumpalaikis turtas tampa nebe cikliškas, o pastovus, kitaip sakant, į jį investuojama pastoviai, neatgaunant visų investicijų, tada vadybininkams iškyla finansavimo problemos.

Kyla klausimas, kaip nustatyti optimalų trumpalaikio turto kiekį, pagal bendrą įmonės tikslą, reikia siekti maksimizuoti akcininkų turtą. Autorė Gaidienė (1998) teigia jog reikia susidaryti pavyzdžius, kas būtų, jeigu būtų ir pateikė pavyzdį, kai įmonė gali turėti 3 skirtingas trumpalaiki turto apimtis parduodant vienodą kiekį prekių.

17 pav. Trumpalaikio turto apimtis (Gaidienė, 1998)

Kaip matome, A atveju trumpalaikio turto apimtis yra didžiausia, Gaidienės (1998) teigimu : „...tai pats konservatyviausias turto lygis – jis užtikrina gerą įmonės mokumą.“ (p. 81). C atveju įmonės trumpalaikis turtas yra pats mažiausias. Autorės teigimu: „...tai pats agresyviausias atvejis, pagal pasirinktą turto apimtį skiriasi įmonių rodikliai, tokie kaip mokumas, pelningumas ir rizika.“ (p. 81). C atveju didžiausias pelningumas, atitinkamai ir rizika, A atveju aukščiausias mokumas.

Taigi, siekiant didinti įmonės trumpalaikio turto efektyvumą reikia mokėti tinkamai valdyti trumpalaikį turtą. Pasirinkti optimaliausią turto kiekį, kuris reikalingas kasdinei įmonės veiklai, bet nėra per didelis. Viena iš trumpalaikio turto dedamųjų yra pirkėjų įsiskolinimai, kuriuos toliau ir analizuosime kaip pagrindinį tiriamąjį.

2.2. Pirkėjų skolų valdymas

Pirkėjų įsiskolinimas – tai pirkėjams suteikta skola tam tikram, įmonės nustatytam, terminui atidedamas apmokėjimas už prekes. Norint pritraukti kuo daugiau pirkėjų ir siekiant didinti

pardavimus įmonės suteikia teisę pirkėjams už prekes atsiskaityti vėliau, suteikdamos palankesnes sąlygas. Dažnai pirkėjai susigundo šiais pasiūlymais, nes, pavyzdžiui, įmonės, kurios perka medžiagas, pajamas gauna tik tada, kai parduoda iš pirktų medžiagų pagamintą produktą ir tik tada gali atsiskaityti su tiekėjais. Tokios sąlygos palengvina įmonių našumą, nes nereikia galvoti, iš kur gauti pinigų pirkti medžiagoms, kai joms suteikiamas kreditas. Tačiau, kaip teigia autorė Gaidienė (1998) : „dėl didelės konkurencijos pasaulinėje rinkoje dažnoje firmoje investicijos į pirkėjų skolas didėja. Stambiose kompanijose pirkėjų skolas ir prekių atsargos sudaro didžiausią trumpalaikio turto dalį.“ (p. 34). Taigi įmonės linkusios suteikti kuo palankesnes sąlygas kitoms įmonėms, taip siekdamos tapti patrauklesnės. Tačiau suteikiant didelius arba dažnus kreditus dėl mokėjimo atidėjimų įmonėms gali pritrūkti apyvartinių lėšų, o tai trukdo augančios įmonės kasdinei veiklai. Kaip ir teigia autorė Grigonytė (2012) : „Daugelyje aktyviai komercinę – ūkinę veiklą vykdančių įmonių žymi apyvartinių lėšų dalis yra "užšalusi" dėl klientų įsiskolinimų...“ (p. 1). Klientai dažnai tiesiog uždelsia apmokėti savo skolas, taip sukeldamos nepatogumų kreditą suteikusiai įmonei.

Kad įmonės išvengtų kylančių sunkumų dėl pirkėjų įsiskolinimo suteikti kreditus reikia atsakingai atsižvelgiant ir į trumpalaikio turto struktūrą, esama debitorinių įsiskolinimų dydį, jų apyvartumą, santykinius finansinius rodiklius ir kitus rodiklius kurie gali parodyti signalą apie gresiančias problemas. Pavyzdžiui remiantis autorės Aleknevičienės nuomone (2009) pirkėjų skolas įmonėje turi sudaryti apie 20–25 % trumpalaikio turto. Taigi kai pirkėjų skolų straipsnis sudaro apie 35 – 100 % viso įmonės turto, į šią sritį reikia atkreipti ypatingą dėmesį, jas būtina sumažinti. Kai pirkėjų skolų apyvartumas nėra pakankamai dažnas, lyginant su vidutiniais šalies arba autorių pateikiamų standartizuoto vertinamo, kaip pavyzdžiui Mackevičiaus (2007) knygoje rašoma, jog jei skolų apyvartumas mažesnis, nei 1-2 mėnesiai, atgauti įsiskolinimo gali ir nepavykti, tuomet reikia atkreipti dėmesį į pirkėjų skolų efektyvumo didinimo galimybes. Signalą apie gresiančias problemas gali rodyti kreditorinių ir debitorinių skolų apyvartumas, kai įmonei su tiekėjais reikia atsiskaityti greičiau, nei su ja atsiskaito pirkėjai gali atsirasti apyvartinių lėšų trūkumas, tada įmonė nesugebės optimaliai vykdyti kasdieninės savo veiklos. Problemas dėl debitorinių įsiskolinimų gali parodyti ir tiesiog absoliutus jų pokytis, augančios skolos, kai pardavimai auga lėčiau, rodo jog pirkėjai su įmone atsiskaito lėčiau, o tai reiškia kad įmonė vis daugiau ir ilgiau neatgauna skolų. Šie paminėti ir kiti debitorinio įsiskolinimo rodikliai bendrai rodo, jog suteikiant kreditus įmonė visada turi stebėti pirkėjų įsiskolinimą ir atsiradus tam tikram nukrypimui imtis priemonių skolas normalizuoti, taip kad jos nesukeltų problemų vykdant kasdieninę įmonės veiklą.

Jei debitoriniai įsiskolinimai nepastebimai išaugtų, o rodikliai signalizuotų apie problemas šioje srityje, pirkėjų skolas reikėtų normalizuoti, tam padaryti galima išsikelti du tikslus joms sutvarkyti:

- 1) Išanalizuoti ir bandyti sumažinti esamas skolas,
- 2) Atkreipti dėmesį į tolesnį efektyvų šių skolų valdymą.

Juos toliau plačiau ir analizuosime, aptarsime, kokias priemones galima naudoti, kad pagerinti įmonės situacija, kad pirkėjų skolos būtų valdomos efektyviai.

2.2.1. Esamų pirkėjų skolų mažinimas

Turint dideles pirkėjų skolas jų mažinimo būdų skaičius ribotas, kadangi turimos skolos sudarytos pagal sąlygas, kurios ir privertė susikaupti šias skolas. Kadangi kreditas suteiktas anksčiau, ir pagal anksčiau nutartas sudaryti sąlygas (pvz. apmokėjimo terminą), jų keisti negalime. Tačiau Autoriai Jasienė ir Laurinavičius (2009) pateikia tokias priemones pirkėjų skolų rizikai mažinti:

„Netiesiogiai kredito riziką mažinančios priemonės gali būti šios: atsiskaitymas grynaisiais pinigais mokant iš karto, išankstinis prekių apmokėjimas, avansinis mokėjimas, akredityvai, čekiai, vekseliai, dokumentų inkasavimas, skolų išieškojimas, skolų apmokėjimas prekėmis ir paslaugomis, vidiniai kredito limitai, bankroto skolininkui paskelbimas, skolininko restruktūrizavimas.

Savarankiškai naudojamos kredito rizikos mažinimo priemonės – tai teisės normų numatytos teisinės priemonės, skirtos valdyti ar sumažinti neigiamus kredito rizikos padarinius: hipoteka, įkeitimas, garantija, laidavimas, kreditų draudimas, faktoringas, forfeitingas.“ (p. 18).

Nors autoriai priemones pateikia kaip kredito skolų rizikos mažinimo priemones, jas galima naudoti ir kaip pačių skolų mažinimo priemones. Pavyzdžiui, savarankiškai naudojamos kredito rizikos mažinimo priemonės, tokios kaip faktoringas, forfeitingas, gali sumažinti pirkėjų skolas tiesiogiai, kai jos yra parduodamos faktoringo ar forfeitingo įmonei, kurios skolas nuperka. Faktoringo procesas vyksta, kai įmonė, turinti skolą, kreipiasi į faktoringo įmonę, norėdama jai perduoti turimą skolą, tuomet faktoringo įmonė apmoka 70-90 % skolos vertės, o likusią dalį sumoka vėliau, kai atgaunama skola iš pirkėjo. Tačiau faktoringo įmonė ima mokesčius, tokius kaip sutarties mokestis, komisinis mokestis ir palūkanos, kurie skaičiuojami procentais nuo nustatytų sumų. Tai reiškia, jog įmonei pinigų gavimas esamu momentu kainuoja, o tai bendroje sumoje sumažina pajamas. Tačiau šis būdas leidžia valdyti pirkėjų skolas, jas atgauti norimu momentu.

Kartais analizuojant pirkėjų skolas matoma, jog yra pradelstas skolos apmokėjimo terminas, tokiu atveju reikia imtis kitokių veiksmų, kaip, pavyzdžiui : autorių minėti skolų išieškojimo ar bankroto skolininkui paskelbimas būdai. Pasitikint pirkėju, jam suteikiamas terminas, per kurį jis turi

apmokėti skolą ir su kuriuo jis sutinka. Viskas vyksta geranoriškai, vystant veiklą, tačiau atsitinka taip, kad skolininkai nesumoka skolos pasibaigus terminui. Tuomet įmonė gali imtis teisinių veiksmų, tokių kaip skolų išieškojimas, kada skolininkė yra paduodama į teismą dėl susidariusių skolų, gali prasidėti ir bankroto, restruktūrizavimo bylos, kai įmonės turtas bus perskirstytas, išdalintas skolininkams ir t.t. Tačiau šios priemonės įmonės imasi pakankamai retai, kadangi skolų išieškojimas kainuoja brangiai, o kai skola nėra didelė - išieškojimo pradėti neapsimoka.

Kad pasibaigus terminui nereikėtų skolų išieškoti teismuose, kas yra sudėtinga įmonėms, galima alternatyva – skolų išieškojimo įmonės, kurios imasi įvairiausių veiksmų skoloms iš klientų išieškoti, būdami savo srities specialistai, skolų išieškojimo įmonės gali lengviau ir greičiau atgauti skolas iš pirkėjų. Kai kurios įmonės siūlo ir alternatyvas, skolas tiesiog parduoti skolų išieškojimo įmonei, kas labai padėtų įmonei prireikus apyvartinių lešų.

Iš autorių paminėtų būdų skolų mažinimui taip pat galima pritaikyti skolų apmokėjimo prekėmis ir paslaugomis priemonę. Kartais įmonė skolininkė įmonei gali tapti tiekėja, kai būna reikalingos tam tikros prekės. Pavyzdžiui įmonė „X“ atlieka statybos darbus įmonei „Y“, kuri prekiauja kanceliarijos prekėmis, ir įmonės „X“ administraciniam skyriui yra reikalinga kanceliariinių prekių už 1000 eurų suma, kurias įmonė „X“ perka iš įmonės „Y“, kurios skola įmonei „X“ yra 6000 eurų; darant sudengimus skola yra apmokama gautomis prekėmis ir ji sumažėja iki 5000 eurų, kas sumažina ir bendras pirkėjų skolas.

Turint daug ir ilgai užsilikusią pirkėjų skolų reikėtų jas peržiūrėti ir išanalizuoti, ar jos vis dar gali būti atgautos, kadangi būna taip, kad įmonės jau būna likviduotos, tačiau jos dar yra kitų įmonių skolų sąrašuose. Buhalterijoje yra naudojama tokia priemonė kaip skolų suderinimas, faktiškai tai tiesiog suderinamas skolos likutis, kurį kita įmonė patvirtina tikrai esanti tiek skolinga ir tiek įsipareigojusi gražinti, kas leidžia sudaryti teisingą pirkėjų įsiskolinimo straipsnį. Siunčiant įmonėms suderinimo aktus praktiškai, tai yra tarsi priminimas įmonėms skolininkėms, kad jos turi skolų, ir kartais tai padeda sumažinti esamas skolas. Tačiau - tik nedidelę dalį, kadangi įmonės skolininkės, kurios vengė mokėti susidariusias skolas, skolų suderinimo aktas neįtakos jų vengimo mokėti.

Kai kurios susidariusios pirkėjų skolos gali būti jau nebeatgaunamos – taip vadinamos beviltiškos skolos, kai susigrąžinti skolas jau nebūna vilties - jos yra labai senos, skolingos įmonės jau būna bankrutavusios, likviduotos ir t.t. Beviltiškos skolos gali rodyti klaidingą įmonės būklę, kai jos tiesiog „stovi“ pirkėjų skolose, kadangi jų įmonė niekada neatgaus, tačiau vaizduojama, jog jos dar bus atgaunamos. Jei sumos yra didelės ir straipsnyje būna iš metų į metus, jas būtina reikia atrinkti ir pašalinti, atimti iš pirkėjų skolų straipsnio.

Taigi susikaupusioms pirkėjų skoloms mažinti galimi visi pateikti būdai, pasirenkant ir pritaikant juos individualiai pagal įmonės poreikius galima sumažinti esamas skolas, tačiau tam kad debitoriniai įsiskolinimai ir ateityje įmonei nekeltų problemų reikia pradėti tinkamai valdyti ir būsimas skolas apie kurių valdymą aptarsime sekančiame skyrelyje.

2.2.2. Būsimų pirkėjų skolų valdymas

Labai svarbus žingsnis, siekiant kuo efektyviau valdyti būsimą pirkėjų įsiskolinimą – pradėti rinkti informaciją apie savo klientus. Turint duomenų, kad klientas gali būti nemokus, vertėtų neparduoti prekių skolon. Taigi pirmiausiai prieš suteikiant pirkėjui kreditą reikėtų išsiaiškinti, ar jis yra mokus, ar pajėgs apsimokėti skolą, ar iš viso jis yra linkęs grąžinti skolas. Remiantis autorių Jasienė ir Laurinavičius (2009) nuomone, kai kurios įmonės yra linkusios skolų nemokėti specialiai ir net neketina jų grąžinti, kas sukelia nuostolius. Taigi dėl to dar svarbiau atsirinkti klientus. Žinant, kad klientas yra mokus ir patikimas, yra didesnė tikimybė atgauti skolas, nei suteikiant kreditus visiems norintiems pirkti prekes. Žinoma, didėjant pardavimams kai kurie įmonės rodikliai tampa geresni, kas dažniausiai džiugina savininkus, tačiau ne visada kas daugiau yra geriau, kadangi ne visada parduotos prekės virsta gautais pinigais ir neša naudą įmonei ir jos savininkams.

Kaip teigia autorė Gaidienė (1998), „kiekviena firma, pardavinėjanti savo prekes skolon, turėtų turėti nustatytą kreditų teikimo pirkėjams politiką.“ (p. 80). Nustačius standartus yra lengviau atsirinkti pirkėjus, kurie jų yra tinkami parduoti prekes skolon, kurie ne. Autorė nustatytus firmos standartus apibrėžia taip: „tai reikalavimai pirkėjui, jeigu jis nori pasinaudoti kreditu. Neatitinkantys nustatytų standartų pirkėjai negali pasinaudoti tiekėjo kreditais. Svarbiausi veiksniai, nulemiantys kredito standartus – tai galimybė laiku sumokėti tam tikras sumas.“ (p.80). Kiekvienos įmonės nustatymo standartai gali būti skirtingi pagal polinkį rizikuoti ir vykdomą politiką. Kadangi nustatinėjant standartus norima nustatyti, ar įmonė bus pajėgi apmokėti už prekes po tam tikro laiko, analizuojama ne tik jos būklė dabar, bet ir bandoma nuspėti, ar ji bus pajėgi ateityje. Tačiau pagrindiniai rodikliai analizuojami dabar. Remiantis autorės Gaidienės (1998) nuomone, analizuojant pirkėjo galimybes tiriama jo charakteristika – ar jis sąžiningas ir vykdo savo pažadus, finansinė būklė – likvidumas ir kiti mokumo rodikliai, finansinis pajėgumas sumokėti - ar gauna didelius pinigų srautus, koks jo užstatas – ar vertingas turtas, kokia ekonominė aplinka – kaip įtakos besikeičianti ekonominė situacija. Nustačius ir įvertinus pagrindinius duomenis atsirenkami klientai, kuriems galima suteikti kreditą.

Atsirinkus klientus ir nusprendus, ar jiems galima suteikti prekes skolon, labai svarbu nustatyti tinkamą terminą apmokėjimui. Aleknevičienė (2009) kredito terminą apibrėžia taip: „Kredito terminai

yra sutartis tarp tiekėjo ir pirkėjo, nusakanti, kaip turi būti gražinama skola.“ (p. 334). Dažniausiai naudojami kredito terminai yra 30, 60, 90 dienų, t.y. 1-3 mėnesiai. Kaip teigia Jasienė, Laurinavičius (2009) : „Dažniausiai įmonės, prekiaujančios statybinėmis medžiagomis, savo klientams (kitoms įmonėms) suteikia 30–90 dienų mokėjimo atidėjimo terminus.“ (p. 18). Tai, tokie patys terminai, kaip ir nurodyti, kaip dažniausiai naudojami. Tie patys autoriai aprašant atliktą tyrimą nurodė, jog pagal gautus duomenis iš atlikto tyrimo pirkėjams apklaustos statybos prekių pardavimo įmonės vidutiniškai apmokėjimą atideda 41 dienas. Kaip teigia autoriai, šis kredito termino atidėjimas vidutiniškai prilygsta 11% įmonės pajamų, tai reiškia, kad neparduodant prekių skolon ir nesumažinus pardavimų apimtys būtų gaunamos 11% didesnės pajamos. Remiantis autorių nuomone galima padaryti išvada, jog kredito terminai ir jų atidėjimas yra labai svarbus įmonės veiklai, jos pajamoms gati.

Autorė Aleknevičienė (2009) yra išskyrusi tokius prekybos terminus:

1. Apmokėjimas avansu.
2. Apmokėjimas iš karto grynaisiais pinigais.
3. Apmokėjimas iš karto negrynaisiais pinigais.
4. Standartiniai terminai.
5. Nuolaidos terminai.
6. Ateinančio mėnesio terminai.
7. Sezoniniai terminai.
8. Konsignacija.
9. Akredityvinis atsiskaitymas.
10. Elektroniniai terminai.

Toliau visus terminus panagrinėsime plačiau, kokia jų funkcija, kokie trūkumai ir privalumai, kas yra naudos gavėjos kiekvienu atveju.

- 1) Apmokėjimas avansu - tai pats nerizikingiausias kredito terminas tiekėjui, kadangi pirkėjas už prekes apmoka dar prieš jas gaudamas. Tačiau ne visi pirkėjai sutinka pirkti tokiomis sąlygomis, nes tuomet rizika yra perkeliama jiems.
- 2) Apmokėjimas iš karto grynaisiais, kai už prekes atsiskaitoma tuo momentu, kai jos gaunamos; atsiskaitant negrynaisiais pinigais yra suteikiamas iki 10 dienų terminas. Šis atsiskaitymas yra paprasčiausias, nes rizika netenka nei viena, iš karto gaunami pinigai už

prekes ar paslaugas. Bet, pavyzdžiui, analizuojant statybos įmonės teikiamas paslaugas, jos vienam pirkėjui gali trukti ilgiau nei metus, kas gali sudaryti dideles pirkėjų skolas. Be to, pirkėjams ne visada patinka šis būdas, kadangi jie kartais neturi lėšų už prekes apmokėti iš karto.

- 3) Apmokėjimas iš karto negrynaisiais pinigais, skiriasi nuo apmokėjimo iš karto negrynaisiais pinigais, jog mokama pavedimu arba atsiskaitant iš karto banko kortele.
- 4) Standartiniai terminai, tai dažniausiai naudojami tarp pirkėjų ir tiekėjų nustatomi terminai. Autorės Aleknevičienės (2009) teigimu, jie žymimi „net 30“ ar „net 60“ ar kitu terminu, kurį nustato pardavėja.
- 5) Nuolaidos terminai – tai labai efektyvus kredito terminų būdas, kuris gali paskatinti greičiau sumokėti už prekes. Tai yra, kai pirkėjui pasiūloma nuolaida, jei jis sumokės už prekes greičiau, per tam tikrą nurodytą laiką jis gaus nustatyto dydžio nuolaidą. Šis terminas žymimas, pavyzdžiui, taip: „2/10, net 30“ kur pirmas skaičius reiškia suteikiamos nuolaidos procentą, antras - per kiek dienų reikia apmokėti, kad pirkėjas galėtų pasinaudoti siūloma nuolaida, paskutinis skaičius nurodo, per kiek dienų būtina apmokėti sąskaitą. Šis būdas dažnai vilioja pirkėjus, kadangi gavus nuolaidą už prekes reikia mokėti mažiau, yra išleidžiama mažiau sąnaudų, o tiekėjams geriau, kad nesusidaro didelės pirkėjų skolos. Tačiau įmonė patiria išlaidas darydama nuolaidas. Pavyzdžiui, jei įmonė taikytų 2 % nuolaidą tiems pirkėjams, kurie apmoka sąskaitą per 10 dienų, pardavus prekių tokiems klientams už 1 milijoną įmonė praranda 20 tūkstančių, kas didesnėms įmonėms, kurios gauna didesnes pajamas, reikštų dar didesnius nuostolius.
- 6) Ateinančio mėnesio terminai nurodo, jog už prekes reikia sumokėti iki kito mėnesio nurodytos dienos, Aleknevičienė (2009) nurodo tokį šio kredito termino žymėjimą : „10 prox“, „25 prox“, „2/10 prox 30“. Paskutinis terminas reiškia, kad galima pasinaudoti 2 % nuolaida, jei bus apmokėta iki 10 sekančio mėnesio dienos arba pilna suma iki kito mėnesio 30 dienos. Tai patogus nustatymo terminas tiekėjui, kadangi pirkėjai turi atsiskaityti ne ilgiau kaip per 2 mėnesius, priklausomai nuo to, kada perkamos prekės, nustatant terminą apmokėti iki kito mėnesio 10 dienos, jis niekad nebūtų ilgesnis nei 41 diena.
- 7) Sezoniniai terminai - tai tokie terminai, kurie taikomi sezoninėms prekėms – šventinėms, vasaros ar žiemos prekėms. Tokiu atveju apmokėjimo terminas yra atidedamas tam tikram laikui, kol sezonas pasibaigs. Jis žymimas taip : „dating 30“ ar „dating 120“, šiam kreditui taip pat taikoma nuolaidos terminai, jei už prekes apmokama greičiau. Tai patogus pirkėjui,

nes jis už prekes gali atsiskaityti po sezono, kai didžioji dalis prekių būna parduota ir pirkėjas turi pinigų atiduoti kreditą. Įmonei tai taip pat gali būti patogiu, jei ji prekiauja tik sezoninėmis prekėmis, dalį pajamų gauna tada, kai ne sezono metu jau nėra aktyvios prekybos ir įmonė gauna mažai pajamų, tai yra paskirstomos pajamos tarp laikotarpių.

- 8) Konsignacija. Kaip teigia Aleknevičienė (2009), „tiekėjas parduoda prekes pirkėjui, bet nereikalauja už jas apmokėti tol, kol jos nebus parduotos ar sunaudotos.“(p. 335).
- 9) Akredityvinis atsiskaitymas - kai tarp pirkėjo ir tiekėjo atsiranda trečias dalyvis – bankas. Dalyvauja ir pirkėjo, ir tiekėjo bankai, kurių funkcijos - patvirtinti, kad pirkėjas tikrai gaus pinigus, o tiekėjas įvykdys visas sąlygas. Šis būdas patikimas abiem pusėms, tačiau gali ilgiau užtrukti.
- 10) Paskutinis autorės įvardintas terminas - elektroniniai terminai, kur taip pat dalyvauja bankas, šiuo būdu pinigai už prekes ar paslaugas apmokami iš vieno banko sąskaitos į kitą kliringo būdu. Dažniausiai pervedimai atliekami per kelias dienas nuo prekių įsigijimo, kas padeda nesikaupti pirkėjų skoloms. Tai patogiu, nes sutaupo administravimo išlaidas, nelieka abejonių dėl neapmokėjimo, tačiau pirkėjas neturi atidėjimo termino, kas jam ne visada naudinga.

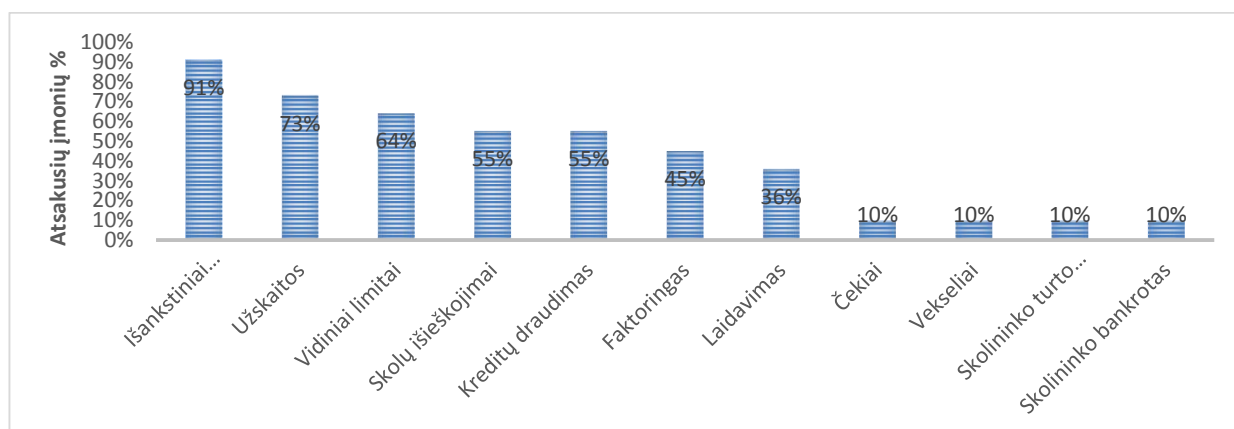
Iš pateiktų kreditų terminų kiekviena įmonė gali naudoti skirtingus ar kelis jų, tai priklauso nuo susitarimo su klientu ir pardavinėjamų prekių ar paslaugų pobūdžio. Dažnai įmonės, siekdamos parduoti savo prekes, turi būti lanksčios ir taikytis prie pirkėjų, ypač jei įmonė įsikūrusi neseniai, todėl tenka derėtis su pirkėjais dėl sąlygų ir terminų, tinkamų abiem pusėms.

Atsirinkus pirkėjus ir nustatius kredito terminą reikia nepamiršti nustatyti kredito limitą, tai yra sumą, iki kurios įmonė norės skolinti tam tikram pirkėjai prekes. Susidarius didesnei skolai kyla rizika, kad pirkėjas nepajėgs jos apmokėti, kas gali lemti nuostolius, kaip teigia autorė Aleknevičienė (2009) : „Kredito limitai yra efektyvus būdas riboti blogų skolų atsiradimą įmonėje“ (p. 335).

Kad pirkėjų skolos tikrai būtų apmokėtos, galima naudoti apsidraudimo priemones, kurios užtikrina, kad suteiktas kreditas tikrai bus apmokėtas. Tokios priemonės gali būti vekseliai, kredito draudimai ir pan., šios įvardintos dvi priemonės leidžia ne tik garantuoti, kad apmokėjimas bus gautas, bet ir atidėti mokėjimą, kas yra priimtina pirkėjui. Tačiau ši priemonė kainuoja, kas verčia įmonės apgalvoti, ar jai šių paslaugų reikia. Tačiau, kaip teigia autorė Aleknevičienė (2009), apsisaugojimas nuo blogų skolų yra pigesnis, nei skolų išieškojimo išlaidos. Taip pat galima naudoti priemones, mažinančias neapmokėjimo riziką, tokias kaip laidavimas.

Viena iš populiariesnių priemonių sumažinti kredito riziką yra kredito draudimas. Pagal įstatymus draudimo veikla apibrėžiama kaip : „ūkinė komercinė veikla, kuria draudimo sutarties pagrindu už draudimo įmoką prisiimama kitų asmenų nuostolių rizika ar kitaip siekiama apsaugoti šių asmenų turtinius interesus įvykus draudžiamiesiems įvykiams, asmenų turtinių interesų apsaugai panaudojant draudiko skaičiuojamus draudimo techninius atidėjimus dengiantį turtą ir kitą turtą.“. Kredito draudimas priskiriamas prie ne gyvybės draudimo grupių. Kreditų draudimo atveju draudikas suteikia draudiminę apsaugą draudėjo interesams nuo pirkėjų nemokumo, bankroto ir nesąžiningumo (tyčinio atsiskaitymų nevykdymo) ir dėl to galimų nuostolių, kuriuos kreditorius gali patirti, jeigu jo prekių ar paslaugų pirkėjas neįvykdytų savo prievolės. Taigi, kaip matoma, kreditas skirtas apsaugoti, sumažinti riziką nuo neapmokėjimo ir užtikrinti apmokėjimo gavimą.

Toliau pagal Jasienės ir Laurinavičiaus (2011) duomenis, 16 paveiksle pateikiama, kokias kredito rizikos valdymo priemones dažniausiai naudoja statybines medžiagas pardavinėjančios įmonės.

18 pav. Kredito rizikos valdymo priemonių naudojimo mastas (Jasienė, Laurinavičius, 2009)

Kaip matome iš apklaustų įmonių, parduodančių statybos prekes, dažniausiai naudojami išankstiniai apmokėjimai, kas įmonėms suteikia mažiausią neapmokėjimo riziką, ji perkeliama pirkėjui. Taip pat dažnai naudojamos užskaitos, vidiniai limitai, skolų išieškojimai bei faktoringas su laidavimu. Rečiau naudojami čekiai, vekseliai, skolininko turto areštas ir skolininko bankrotas.

Kiekviena įmonė kredito rizikos mažinimo priemones pasirenka pagal savo poreikius kaip ir suteikia kreditus, tad išvardintos priemonės ar atlikta apklausa tik pateikia alternatyvas ir pavyzdžius, iš kurių gali pasirinkti įmonės suteikiančios kreditus, kurie joms tinka labiausiai ir labiausiai atitinka vykdomą politiką ir lūkesčius.

3. UAB „HORTIVITA“ PIRKĖJŲ SKOLŲ VALDYMO EFEKTYVUMO DIDINIMAS

3.1. Pirkėjų skolų efektyvumo didinimo galimybių parinkimas įmonei „Hortivita“

UAB „Hortivita“ pirkėjų įsiskolinimas šiuo metu yra labai didelis, o atlikus finansinę analizę buvo pastebėta rodiklių rodančių, jog šias skolas reikia mažinti, o jų apyvartumą didinti. Tam įsitikinti dar apskaičiuosime per vienerius metus gautinų sumų koeficientą, kaip teigia autoriai Mackevičius, Giriūnas, Valkauskas (2014) : „Dideli šio koeficiento pokyčiai gali rodyti įmonės vadovybės nesugebėjimą laiku išieškoti skolas, tai, kad nėra tinkamos gautinų sumų apskaitos sistemos“ (p. 222). Šis rodiklis apskaičiuojamas pagal formulę :

$$\text{Per vienerius metus gautinų sumų koeficientas} = \frac{\text{Per vienerius metus gautinos sumos}}{\text{Trumpalaikis turtas}}$$

Apskaičiavus analizuojama rodiklių buvo gautos reikšmės pateikiamos 4 lentelėje :

4 lentelė. Per vienerius metus gautinų sumų koeficientas

Pavadinimas	2011	2012	2013	2012 - 2013 Pokytis	2013-2012 Pokytis
Per vienerius metus gautinų sumų koeficientas	0,80	0,50	0,64	-0,30	0,14

Matome, jog gautas rodiklis svyruoja pakankamai daug, 2012 metais sumažėjo beveik trečdaliu, o 2014 padidėjo 0,14 punkto, o ir pats rodiklis yra gan didelis, kas reiškia, jog trumpalaikiame turte yra labai didelė dalis per vienerius metus gautinų sumų. Autoriai Mackevičius, Giriūnas, Valkauskas (2014) teigia : „ Visus įsiskolinimus apskaitoje reikėtų sugrupuoti pagal pirkėjus, skolų mokėjimo terminus, skolų atsiradimo priežastis ir kt. Atskirai tikslinga ištirti beviltiškus įsiskolinimus, siekiant nustatyti ne tik jų susidarymo priežastis bet ir kaltininkus.“ (p. 222). Kad būtų galima išspręsti kilusias problemas dėl debitorinių įsiskolinimų pasinaudosime autorių paminėtas ir antroje dalyje aptartas priemones kaip sprendimo būdą.

Pirmiausiai siekiama sumažinti skolas, kurios jau yra, šios skolos yra sudarytos pagal sąlygas, kurių ankščiau laikėsi įmonė. Pagal „Hortivita“ pateiktus duomenis įmonė pasirašiusi sutartį dėl stambaus objekto statymo darbus suskirsto į etapus, kada po kiekvieno atlikto etapo paslaugos pirkėjas

atsiskaito su įmone. Prieš pradėdant darbus įmonė sutarties pagrindu gauna 10 % avanso nuo pirmojo darbų etapo sumos. Atlikus tam tikrą darbų etapą pirkėjui išrašoma sąskaita, kurią jis turi apmokėti 30 – 60 dienų laikotarpyje, pagal susitarimą, dažniausiai įmonė naudoja 30 dienų terminą sąskaitai apmokėti, pagal susitarimą taikomi terminai gali būti ilgesni. Tokiomis sąlygoms sudaryti esami pirkėjų įsiskolinimai, kuriuos siekiama sumažinti. Tam kad išsiaiškintume, ko tiksliai reikėtų imtis siekiant sumažinti šias skolas, būtina atlikti skolų analizę. Pagal įmonės pateiktus duomenis apie skolininkus ir jų skolas buvo atlikta analizė, kurios rezultatai pateikiami 5 ir 6 lentelėse.

5 lentelė. Skolininkų dalys

Pirkėjų įsiskolinimas	Skola, LT.	Dalis,
Pirkėjų skolos MTSA-1	378240,82	9,00
Pirkėjų skolos MTSA-2	630401,37	15,00
Pirkėjų skolos MTSA-3	420267,58	10,00
Pirkėjų skolos MTSA-4	294187,31	7,00
Pirkėjų skolos MTSA-7	210133,79	5,00
Pirkėjų skolos suteiktos paslaugos	1260802,74	30,00
Abejotinos skolos	1008642,19	24,00
Iš viso :	4202675,80	100,00

Lentelėje pateikiama įmonės „Hortivita“ pirkėjai ir jų skolos suma (žr. 5 lent.). Pažymėtos pirkėjų skolos MTSA yra stambesni objektai, kuriuos statė įmonė, „pirkėjų skolos suteiktos paslaugos“ (5 lentelėje taip žymima pirkėjų skolų grupė) tai visos likusios skolos iš smulkių objektų ar kitų teikiamų paslaugų. Abejotinosiose skolose yra skolos, kurias įmonė nesusigrąžina per ilgesnį nei 180 dienų laikotarpį. Iš lentelės galime matyti, kad didžiausios skolos yra susidariusios iš vykdomų smulkių objektų, taip pat didelė dalis yra abejotinių skolų, kurių įmonė greičiausiai nebeatgaus. Toliau yra sudaroma 5 lentelė, kurioje atsispindi pirkėjų skolų senėjimas.

6 lentelė. Skolų senėjimo analizė

Straipsnio pavadinimas	Likutis 2013 12 31		Suma Lt					Iš viso	
	Litais	Valiuta	iki 30 dienų	30 - 60 dienų	60 - 90 dienų	90 - 180 dienų	virš 180 dienų	Lt	Užsienio valiuta
	4 202 675,80							0,00	
Pirkėjų įsiskolinimas								0	
Pirkėjų skolos MTSA-1	378 240,82		378 240,82					378 240,82	
Pirkėjų skolos MTSA-2	630 401,37			157 600	220 640	252 161		630 401,37	
Pirkėjų skolos MTSA-3	420 267,58			226 944	193 323			420 267,58	
Pirkėjų skolos MTSA-4	294 187,31				294 187			294 187,31	
Pirkėjų skolos MTSA-7	210 133,79		63 040	73 547	52 533			189 120,41	
Pirkėjų skolos suteiktos paslaugos	1 260 802,74		743 874	353 025	163 904			1 260 802,74	
Abejotinos skolos	1 008 642,19						1 008 642	1 008 642,19	

Iš lentelės matome, kad abejotinos skolos 2013 gruodžio 31 dieną buvo 1.008.642 Lt, jos negražinamos įmonei jau ilgiau nei 180 dienų. Daugiausiai įmonės skolų negražinta už suteiktas paslaugas, atliktas prieš 60–90 dienų laikotarpį, tad galima pastebėti, jog daug skolų jau yra už mokėjimo terminų, kuriuos įmonė ilgiausiai suteikia 60 dienų.

Seniausios skolos – abejotinos skolos, kurios įmonei negražinamos ilgiau nei pusę metų. Dažnai įmonės nėra linkusios nurašinėti skolų, nes vis tikisi jas atgauti, tačiau skolų nenurašymas gali turėti neigiamos įtakos. Jis rodo pernelyg didelį įmonės pelną, iš kurio vėliau skaičiuojami dividendai akcininkams. Kadangi pelnas didesnis nei gautos pajamos, kurias didina negauti iš pirkėjų pinigai (skolos), tenka mokėti ir didesnius dividendus. Taip pat nenurašytos skolos gali kelti kitų sunkumų įmonei ir, žinoma, iškreipti finansines ataskaitas bei klaidinti jų vartotojus. Taigi kadangi analizuojamoje įmonėje abejotinos skolos, palyginus su kitomis skolomis, sudaro didelę dalį, jas reikėtų išanalizuoti, ir jei jos kaupiasi seniai, ir yra didelė tikimybė, kad jos nebus atgautos jas reikėtų nurašyti. Skolas, kurios yra jau gerokai po termino, jei tai įmanoma, reikėtų atgauti imantis skolų išieškojimo priemonių, nes, kaip matome, įmonės skolos nėra mažos ir laukti kol jos bus apmokėtos, negalima. Skolas, kurių įmonių bankrotai jau yra prasidėję ir kurių atgauti praktiškai nėra galimybės, reikia nurašyti. Atlikus abejotinių skolų analizę ir dalį jų nurašius, jau sumažintume pirkėjų skolas ir matytume tikrąją situaciją. Pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis, žinant, kad Lietuvoje 2013 metais buvo 167 685 vnt. nefinansinių įmonių ir tais pačiais metais buvo pradėta 1552 bankroto procesų skaičius, taigi galima teigti, jog Lietuvoje bankroto procesą 2013 metais pradėjo 1 % įmonių. Padarius prielaidą, jog vidutiniškai visos įmonės skolininkės skolingos vienodą sumą, galima nurašyti 1% abejotinių skolų, tai yra 10 086 Lt.

Prireikus grynųjų pinigų įmonė turimas skolas gali parduoti, pavyzdžiui, skolų išieškojimo įmonei. Kaip minėta anksčiau pagal autorę Aleknevičienę (2009), pirkėjų skolos sudaro apie 20 – 25 %

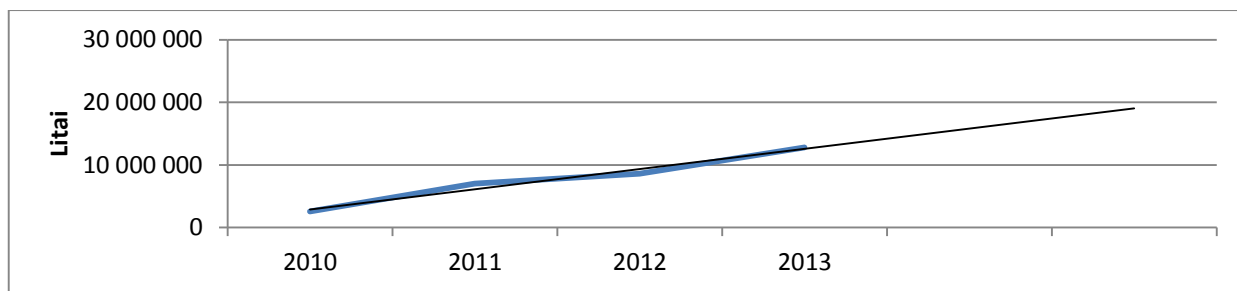
trumpalaikio turto. Tačiau, kaip pastebėjome, analizuojamos įmonės „Hortivita“ pirkėjų skolos sudaro apie 43–75 % trumpalaikio turto. Kadangi bendrovės problema, kad pirkėjų skolos yra per didelės, tikslas – jas sumažinti. Mažinant skolas jų dalį galima parduoti skolų pirkimo įmonei. Šiuo metu pirkėjų skolos yra 4 202 676 Lt. Kadangi didelių problemų dėl pinigų apyvartos ciklo kol kas nepatiriama, jas mažinti nebūtina staiga, tad pagal esamą situaciją, norint tiesiog sumažinti pirkėjų skolas, kad ateityje nekiltų problemų ir pagerėtų įmonės finansiniai rodikliai, 10 % jų parduosime įmonei, kuri perka įsisenėjusias skolas. Taigi iš 4 202 676 atimame nurašomas beviltiškas skolas 10 086 Lt, lieka 4 192 590 Lt, nuo jų 10 % parduosime faktoringo įmonei, tuomet liks 3 773 331 Lt.

Daugiau tiesioginių pirkėjų skolos mažinimo būdų imtis nerekomenduojama, tačiau tam kad debitorinės skolos įmonėje vėl nepradėtų augti ir jų apyvartumas imtų gerėti rekomenduojama imtis šių priemonių :

1. Atsirinkti klientus, kuriems galima suteikti kreditus, nustatyti kriterijus, kurie parodytų, jog klientas yra patikimas ir sugebės gražinti kreditą. Tai padėtų užtikrinti tinkamus klientus, kurie gražina skolas, o mokūs klientai jas dažniausiai gražina laiku.
2. Taip pat reikia nustatyti trumpesnius standartinius apmokėjimo terminus, kad nesusidarytų didelės pirkėjų skolos, kadangi remiantis Remiantis Jasienės ir Laurinavičiaus (2011) nuomone ir atlikto tyrimo rezultatais, teigiama, jog kuo ilgesnis terminas suteikiamas klientams tuo jis ilgiau uždelsia atiduoti skolą.
3. Arba naudoti kredito draudimą, kas leistų užtikrinti, kad visos skolos bus atgaunamos, nes draudimą suteikianti įmonė užtikrina, kad skolos bus atgautos, jei ne iš pirkėjo, tai iš draudžiančios įmonės. Tai populiarus priemonė valdant pirkėjų skolas.

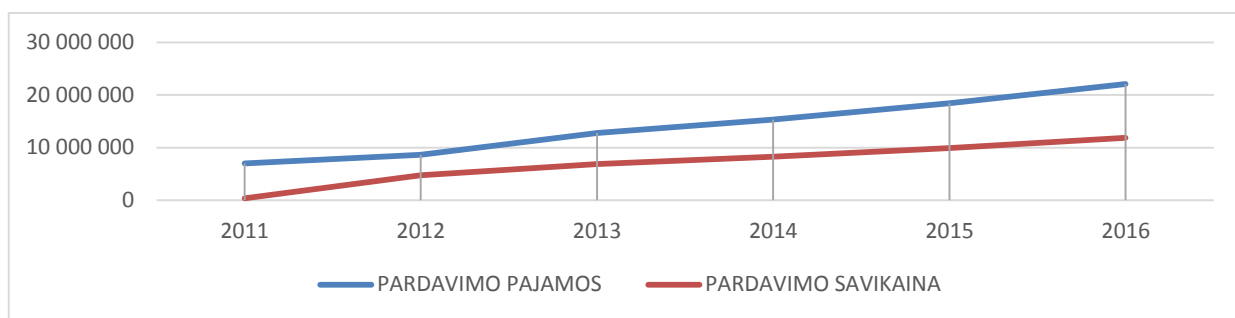
3.2. UAB „Hortivita“ perspektyvinė analizė

Pagal praėjusiame skyrelyje minėtas ir naujai sudarytas prielaidas šioje dalyje bus prognozuojama UAB „Hortivita“ balanso bei pelno (nuostolių) ataskaitos trejiems metams į priekį, tai leis įvertinti įmonės ateities perspektyvas. Grafikuose visi duomenys pateikiami litais, kad būtų matomi pokyčiai, prieduose pateikiama ir lentelė su nuo 2015- 01-01 pasikeitusia Lietuvos Respublikos valiuta – eurais. Pirmiausiai atliekamas pelno (nuostolių) ataskaitos prognozavimas. 19 paveiksle pateikiamas kryptingas 2 metų įmonės pajamų prognozavimas, remiantis praėjusių metų duomenimis. Kadangi nuosmukių rinkoje nenumatoma, remiantis ankstesnių metų augimu prognozuosime pajamas ir 2014 – 2016 metams.

19 pav. Kryptingas pajamų prognozavimas 2 metams į priekį

Pagal pateiktą paveikslą ir atliktus skaičiavimus, daroma prielaida, jog UAB „Hortivita“ pardavimo pajamos kiekvienais metais augs po 20 %, lygiagrečiai pardavimo pajamoms augs ir pardavimo savikaina, jų kitimo grafikas pateikiamas 20 paveiksle.

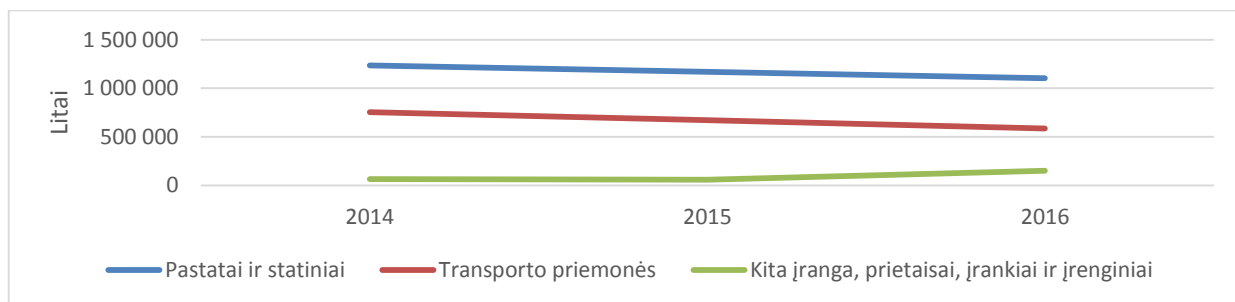
20 pav. UAB „Hortivita“ pardavimų ir savikainos prognozė 2014 – 2016 m

20 paveiksle pateikti ne tik prognozuojami, bet ir istoriniai 2011 – 2013 metų duomenys, grafikas atspindi padarytas prielaidas, pardavimo pajamos ir savikaina auga 20 %. Augant pardavimo pajamoms ir savikainai žinoma taip pat augo ir veiklos sąnaudos, daroma prielaida, kad jos augo 10 % kiekvienais metais. Prognozuojant kitą veiklą buvo išvestas trijų metų vidurkis ir prognozuojama, jog iš kitos veiklos pajamų, sąnaudų kiekvienais metais bus gaunama kiek vidutiniškai iš praėjusių trijų. Daroma prielaida, jog finansinės ir investicinės veiklos pajamos ir sąnaudos augs 10 %, nepaisant didesnių sąnaudų 2013 metais, kada jos buvo daug išaugę dėl tam tikrų įvykių tais metais. Prognozuojama taip, lyg nuo 2012 metų įprastinės sąnaudos paaugo 10 % ir visais sekančiais prognozuojamais metais po 10 %. Sudarius pelno (nuostolių) ataskaitą pagal padarytas prielaidas gaunama, jog prognozuojamas įprastinės veiklos pelnas 2014 metais bus 6,8 mln. Lt., o iki 2017 metų išaugs iki 9,9 mln. Lt.

Prognozuojant pelno mokestį buvo padaryti prielaida pagal nustatytą Lietuvos Respublikos įstatymą, jog ši įmonė turi mokėti 15 % pelno mokestį nuo pelno, prognozuojama, jog tokį ji ir mokės.

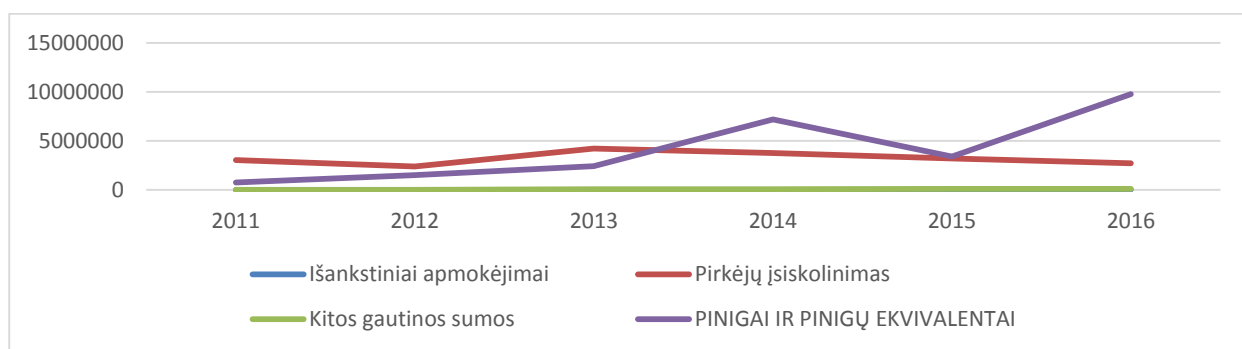
Prognozinės įprastinės veiklos pelnas nuo grynojo pelno skiriasi tik 15 % - pelno mokesčio sąnaudomis. Prognozuojamu laikotarpiu grynasis, kaip ir įprastinės veiklos, pelnas augo.

Toliau sudaroma įmonės „Hortivita“ balanso prognozė 2014 - 2016 metams, ataskaitos duomenys pateikiami 13 priede litais ir 14 priede eurai. Pirmiausiai 21 paveiksle pateikiama ilgalaikio turto istoriniai duomenys ir 2014 -2016 metų prognozė.

21 pav. UAB „Hortivita“ ilgalaikio turto prognozė 2014 – 2016 m

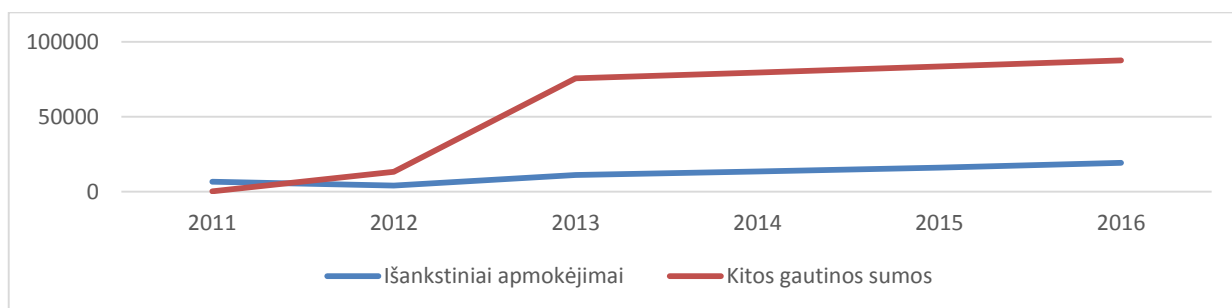
Analizuojant ilgalaikį turtą iš ankščiau žinoma, jog 2013 metais įmonė nusipirko pastatą, prognozuojama, jog ateinančius trejus metus įmonė į pastatus neinvestuos, turimas turtas nusidėvės, taigi vis mažės. Tokia pat situacija prognozuojama ir su įmonės transporto priemonėmis, jos bus nudėvimos, o naujų neįsigyta. Kita įranga kiekvienais metais vis mažės (nusidėvės) iki 2016 metų, o tais metais planuojama papildomai investicija į įrangą - 100 000 litų (28 962 eurai), jie bus finansuojami imant ilgalaikę paskolą 5 metams. Toliau 22 paveiksle pateikiamas trumpalaikio turto prognozė atspindintis grafikas.

22 pav. UAB „Hortivita“ trumpalaikio turto prognozė 2014 – 2016 m

Grafike nepateikiama trumpalaikio turto straipsnių, kurie prognozuojami lygūs nuliui, nors ankščiau jų įmonė ir turėjo, tai gali būti toki straipsniai kaip atsargos ir terminuotieji indėliai. Išankstiniai apmokėjimai ir kitos gautinos sumos bus atvaizduojami kitame grafike, kadangi šios sumos yra mažesnės ir jų korektiškai neatvaizduojama.

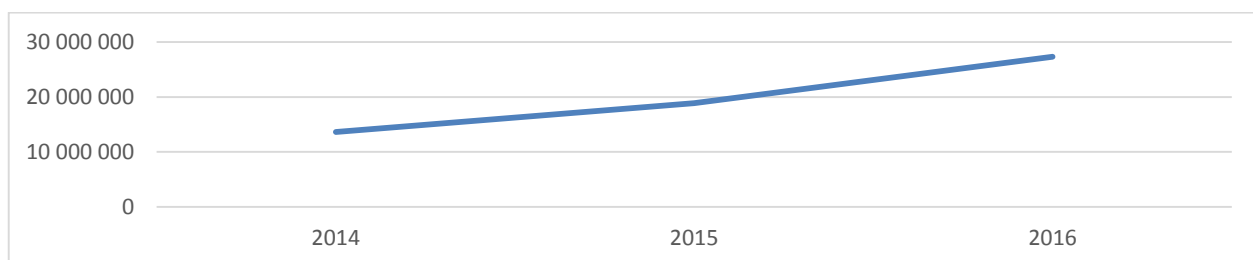
Pirkėjų įsiskolinimai pagal turimus faktinius duomenis 2011 – 2013 metais buvo labai dideli, tad kaip anksčiau aptarta jie yra mažinami, 2014 metais jie mažinami 3 dalies 1 skyriuje minėtomis priemonėmis ir sumomis pagal pasiūlytus problemos sprendimo būdus. Toliau dėl pasiūlytų priemonių būsimoms pirkėjų skoloms valdyti prognozuojama, jog jos mažės kasmet po 15 %. Pinigų ir pinigų ekvivalentų straipsniu buvo lyginamas balansas, tad jų likutis nepastovus ir kiekvienais prognozuojamais metais vis kinta. Toliau 23 paveiksle, pateikiama kitų gautinų sumų ir išankstinių apmokėjimų grafikas.

23 pav. UAB „Hortivita“ išankstinių apmokėjimų ir kitų gautinų sumų prognozė 2014 – 2016 m

Pagal istorinius duomenis matome, jog kitos gautinos sumos labai išaugo 2013 metais. Nuo 2014 metų pradėta prognozuoti, jog kitos gautinos sumos taip pat augs, kadangi auga ir pardavimai, tik šiek tiek lėčiau, po 5 % kasmet. Daroma prielaida, kad išankstiniai apmokėjimai nuo 2014 metų augs kaip ir pardavimai - po 20 % kasmet. Bendrai matoma, jog išankstiniai apmokėjimai ir kitos gautinos sumos prognozuojama jog augs.

Toliau 24 paveiksle pateikiama nuosavo kapitalo prognozės su istoriniais duomenimis palyginimui.

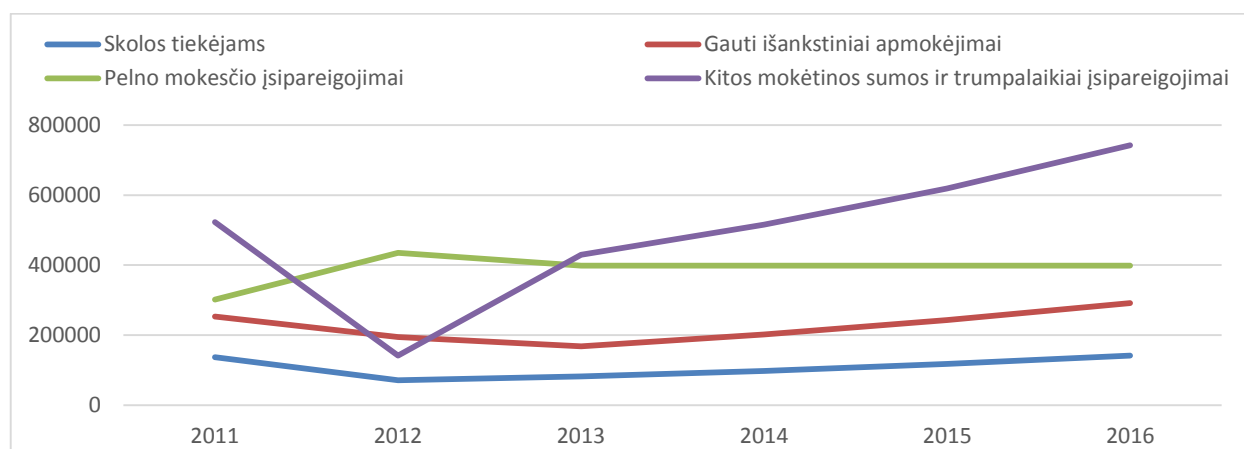

24 pav. UAB „Hortivita“ nuosavo kapitalo prognozė 2014 – 2016 m

Kadangi įstatinio kapitalo ir rezervų keisti neplanuojama, naujų akcijų išleista nebus šie straipsniai nekis. Grafike pateikiama tik vienas nuosavo kapitalo elementas, kuris daroma prielaida,

jog keisis - tai nepaskirstytas pelnas. Paveiksle matoma, jog pagal įmonės pateiktus duomenis nepaskirstytas pelnas vis auga. Prognozuojant 2014 metus nepaskirstytas pelnas vėl paaugo, prie buvusio nepaskirstyto pelno pridedamas prognozuojamas 2014 metų pelnas. 2015 metais taip pat buvo prognozuojamas pelnas, tačiau daroma prielaida, kad šiais metais bus išmokėti dividendai, 1000 Lt (290 Eur.) vienai akcijai, tad paskirsčius pelną prognozuojama, jog 2015 metais jis sumažės 1 mln. Lt. (29 tūkst. Eur.), tačiau pridėjus gautą grynąjį pelną 2015 metais vis tik gaunamas nepaskirstyto pelno augimas. 2016 metais prognozuojama vėl gauti pelną, o jokių išmokų nebus.

25 paveiksle pateikiama įmonės mokėtinų sumų ir įsipareigojimų istoriniai 2011 – 2013 metų duomenys ir prognozuojami – 2014 – 2016 metų duomenys.

25 pav. UAB „Hortivita“ mokėtinų sumų ir įsipareigojimų prognozė 2014–2016 m

Daroma prielaida, kad skolos tiekėjams, gauti išankstiniai apmokėjimai bei kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai augs tapačiai pardavimams - 20 % kasmet (prognozuojamais metais). Prognozuojama, jog pelno mokesčio įsipareigojimai nekis, kadangi visas pelno mokestis bus sumokėtas. Į grafiką taip pat neįtraukta ilgalaikių skolų prognozė, daroma prielaida, jog naujos investicijos į įrangą finansuojamos būtent iš paskolos, kuri paimama paskutiniaisiais prognozuojamais metais (2016 metais). Dalis paskolų yra perkeliama į trumpalaikius įsipareigojimus, ilgalaikių skolų einamųjų metų dalies straipsnį, kuris atskiria paskolos dalį, kuri bus sumokėta per einamuosius metus.

Atlikus finansinių ataskaitų prognozė toliau analizuojama, kokios finansinių rodiklių reikšmės bus gautos remiantis prognozuojamais 2014 – 2016 metų duomenimis. 26 paveiksle pateikiame pirmieji analizuojami pelningumo rodikliai – bendrasis, veiklos ir grynas pelningumas.

7 lentelė. UAB „Hortivita“ pelningumo rodiklių prognozė 2014 – 2016 m

Pavadinimas	2014	2015	2016
1. Pelningumo rodikliai			
1.1. Bendrasis pelningumas	46,24	46,24	46,24
1.2. Veiklos pelningumas	44,78	44,90	45,01
1.3. Grynasis pelningumas	37,83	37,93	38,03
1.4. Turto pelningumas ROA	39,05	34,46	29,03
1.5. Nuosavas kapitalas ROE	42,52	36,97	30,79

Iš 7 lentelės matome, jog veiklos ir grynasis pelningumas didėja keičiantis metams. Bendrasis pelningumas išlieka vienodas visais metais, kadangi pardavimai ir savikaina prognozuojama, jog didės vienodu procentu. Lyginant rodiklius su apskaičiuotais pagal istorinius duomenis, bendrasis pelningumas išlieka panašus, veiklos ir grynasis pelningumas prognozuojama, kad vis didės. Veiklos pelningumas buvo didžiausias 2013 metais - 44,66 %, o 2016 m., prognozuojama, jog jis bus 45,01 % - padidės 0,35 %. Grynasis pelningumas, lyginant 2013 ir 2016 metus, padidės 5,79 %. Nors pardavimai kiekvienais metais didėjo, tačiau sąnaudos didėjo mažesniu procentu, tad gaunamas didesnis grynasis pelnas. Vertinant rodiklius pagal standartizuotas reikšmes rodikliai tapo dar geresni.

Turto ir nuosavo kapitalo pelningumo rodikliai prognozuojama, jog kis labai panašiai, visu prognozuojamu laikotarpiu mažės. Nors turto ir nuosavo kapitalo pelningumas kito panašiai nuosavo kapitalo pelningumo reikšmė prognozuojama, visada didesnė, nei turto pelningumo. Turto pelningumas mažės, nors įmonės planuojamas gauti grynasis pelnas yra gan didelis, tačiau įmonėje dar daugiau padidėjo turtas. Lyginant rodiklius pagal bendrą orientacinę, rekomenduojamą dydį (nuosavo kapitalo pelningumas laikomas geru virš 20 %, turto pelningumas virš 15 %) galima teigti, jog prognozuojami rodikliai yra geri.

Išanalizavus pelningumo rodiklius toliau 8 lentelėje pateikiami prognozuojami mokumo rodikliai.

8 lentelė. UAB „Hortivita“ mokumo rodiklių prognozė 2014 – 2016 m

Pavadinimas	2014	2015	2016
2. Mokumo rodikliai			
2.1. Bendrojo trumpalaikio mokumo koef.	10,55	13,34	17,23
2.2. Greitasis trumpalaikio mokumo koef.	10,55	13,34	17,23
2.3. Absoliutus mokumo koeficientas	7,37	10,94	15,43
2.4. Bendras skolos rodiklis	0,08	0,07	0,06
2.5. Finansinis svertas	0,09	0,07	0,06

Iš lentelės matoma, jog 2014 metais prognozuojamas bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas lygus 10,55, vėliau prognozuojamas dar didesnis augimas. Lyginant rodiklį su turimais 2011 – 2013 metų duomenimis matoma, kad 2014 - 2016 metais prognozuojama, jog rodiklis dar augs, nes trumpalaikis turtas dar labiau išaugo, nors ir buvo mažinama pirkėjų skolos, tačiau lyginant balansą buvo gauta, jog labai išaugs pinigų ir jų ekvivalentų straipsnis, tad padidėjo ir bendrojo trumpalaikio mokumo rodiklis. Kadangi rodiklis nenukrito, vis dar galime teigti, jog įmonė turi per daug neišnaudoto trumpalaikio turto, palyginus su įsipareigojimais.

Greitojo trumpalaikio mokumo koeficiento reikšmė buvo gauta lygiai tokia pati, kaip ir bendrojo trumpalaikio mokumo koeficiento reikšmė. Skaičiuojant greitojo trumpalaikio mokumo koeficiento reikšmę yra atimama atsargos ir nebaigtos vykdyti sutartys, kadangi pagal įmonės politiką ji atsargų nekaupia, visas perkamas medžiagas sunaudoja iš karto, o nebaigtų vykdyti sutarčių taip pat nebuvo, buvo gauta tokia pati reikšmė. Teoriškai įmonė galėtų labai lengvai ir greitai atiduoti visus savo trumpalaikius įsipareigojimus.

Absoliutaus mokumo koeficiento įmonėje visu prognozuojamu laikotarpiu taip pat augo, kadangi augo ir pinigai, bei jų ekvivalentai įmonėje.

Atlikus trumpalaikių mokumo rodiklių analizę, toliau analizuojami ilgalaikio mokumo rodikliai, tokie kaip absoliutus mokumo koeficientas ir finansinis svertas. Iš 6 lentelės galime matyti, jog rodikliai kito panašiai visu prognozuojamu laikotarpiu vis mažėjo. Lyginant su duomenimis, kuriuos analizavome, prognoziniai rodikliai yra dar mažesni. Kaip jau minėta, Mackevičiaus teigimu (1999), kuo bendrasis skolos rodiklis mažesnis, tuo jis yra geresnis. Laikoma, jog jei šis rodiklis mažesnis už 0,5, jis yra geras. Kaip matome, UAB „Hortivita“ bendrasis skolos rodiklis neviršija 0,1. Šis rodiklis gali būti toks žemas, kadangi įmonė neturi ilgalaikių paskolų, o ir bendrai nėra linkusi skolintis.

Atlikę prognozuojamų mokumo rodiklių analizę, toliau analizuosime, kokie yra prognozuojami apyvartumo rodikliai. Jų reikšmės pateikiamos 9 ir 10 lentelėse. Čia pateikiami ne tik prognozuojami rodikliai, bet ir ankščiau apskaičiuoti, jie pateikiami kartu, kad būtų galima matyti jų pokytį. Lentelėse nepateikiama atsargų apyvartumo rodikliai, kadangi įmonė prognozuojamu laikotarpiu atsargų neturėjo.

**9 lentelė. UAB „Hortivita“ turto ir nuosavo kapitalo prognozuojami apyvartumo rodikliai
2014 – 2016 m**

Pavadinimas	2011	2012	2013	2014	2015	2016
3.1. Turto apyvartumas	1,74	1,55	1,43	1,03	0,91	0,76
3.2. Ilgalaikio turto apyvartumas	31,34	12,13	5,78	7,47	9,69	11,99
3.2.1. Trumpalaikio turto apyvartumas	1,85	1,77	1,91	1,20	1,00	0,82
3.9. Nuosavo kapitalo apyvartumas	2,50	1,82	1,63	1,12	0,97	0,81

Kaip jau anksčiau minėta, Mackevičiaus (1999) teigimu, turto apyvartumo rodiklis laikomas geras, kai jis yra 1,6 – 1,8. UAB „Hortivita“ turto apyvartumas prognozuojamu laikotarpiu buvo nuo 1,03 iki 0,76, tad remiantis autoriaus nuomone 2014 ir 2016 metais įmonės rodiklis nebuvo geras. Tokį rodiklio mažėjimą lėmė prognozuojami pinigai ir pinigų ekvivalentai įmonėje, kurie labai padidėjo lyginant balansą.

Prognozuojama, jog ilgalaikio turto apyvartumas 2014 metais bus mažiausias ir kasmet vis didės, remiantis Mackevičiaus, Giriūno, Valkausko (2014) nuomone jei paslaugų įmonės ilgalaikio turto apyvartumas didesnis už 3 jis laikomas geru, o jei didesnis už 5 netgi labai geru. Kaip matoma prognozuojama, jog analizuojamos įmonės ilgalaikio turto apyvartumas geras, o 2016 metais netgi labai geras. Kadangi trumpalaikio turto apyvartumas mums parodo, kiek pajamų tenka 1 trumpalaikio turto litui ir kaip efektyviai jis yra valdomas, galime teigti, jog UAB „Hortivita“ 1 trumpalaikio turto litui tenka apie 1 Lt pajamų. Prognozuojamu laikotarpiu rodiklis vis mažėjo.

Nuosavo kapitalo apyvartumas parodo, kiek pajamų uždirba investuoti pinigai, nuo 2014 metų rodiklis vis mažės ir 2016 metais bus mažesnis už 1 – 0,81. Rodiklis gan žemas, taip yra todėl, kad įmonė labiau disponuoja nuosavu kapitalu ir jis yra palyginus didelis.

Toliau 8 lentelėje pateikiami pirkėjų ir tiekėjų skolų apyvartumo rodikliai, kaip ir turto bei nuosavo kapitalo jie pateikiami ir su anksčiau aptartais rodikliais.

**10 lentelė. UAB „Hortivita“ pirkėjų ir tiekėjų skolų prognozuojami apyvartumo rodikliai
2014 – 2016 m**

Pavadinimas	2011	2012	2013	2014	2015	2016
3.4. Pirkėjų skolų apyvartumas, kartais	2,32	3,60	3,04	4,07	5,74	8,11
3.7. Pirkėjų įsiskolinimo apyvartumas, dienomis	114,36	73,68	87,07	65,14	46,14	32,69
3.5. Įmonės įsiskolinimo tiekėjams apyvartumas, kartais	51,27	121,25	156,47	156,47	156,47	156,47

3.8. Įsiskolinimo tiekėjams apyvartumas, dienomis	5,17	2,19	1,69	1,69	1,69	1,69
---	------	------	------	------	------	------

Iš lentelės galime matyti, jog pirkėjų skolų apyvartumas kartais prognozuojama, kad išaugs, pirkėjai turėtų vis dažniau atsiskaityti su UAB „Hortivita“. 2016 metais, tikimasi, pirkėjai skolas grąžins beveik kas mėnesį. Pirkėjų skolų prognozė pasitvirtins, jei įmonė sugebės įgyvendinti pasiūlytus pirkėjų skolų mažinimo būdus.

Analizuojant įmonės tiekėjų įsiskolinimo rodiklius matoma, jog jie nekito, liko tokie patys kaip ir 2013 metais. Taip yra todėl, kad planuojama jog augant pardavimams, lygiagrečiai augs ir įsiskolinimai tiekėjams, abu po 20 % kasmet, dėl to gaunamas vienodas rodiklis.

Atlikus UAB „Hortivita“ finansinių ataskaitų ir santykinų rodiklių prognozę pagal pasirinktas ir numatomas prielaidas kaip ir buvo siekiama pirkėjų įsiskolinimai sumažėjo, o jų apyvartumas padidėjo. Tai reiškia jog pasirinktos priemonės padėtų pasiekti norima tikslą. Bendrai atlikta įmonės prognozė rodo, jog įmonės veikla vis plėsis, o būklė gerės, vienintelis pastebėjimas, jog įmonės bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas dar išaugs, kas rodo neefektyvų turimo trumpalaikio turto išnaudojimą, tai yra dėl prognozuojant išaugusių grynujų pinigų ir jų ekvivalento straipsnio.

IŠVADOS

1. Atliekant finansinę analizę buvo pastebėta, kad įmonėje UAB „Hortivita“ yra didelės pirkėjų skolos, kurios sudaro apie 40 – 70 % viso turto. Taip pat pastebėta, kad įmonė nėra linkusi skolintis, ji neturi ilgalaikių paskolų, o trumpalaikiai įsipareigojimai, tuo pačiu ir visi įsipareigojimai (kadangi ilgalaikių įsipareigojimų nėra) sudaro tik apie trečdalį įmonės nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų. Taip pat atkreipia dėmesį tai, kad įmonė turi labai mažą akcinį kapitalą, nors pelnas ir įmonės turtas yra pakankamai dideli.
2. Analizuojant finansinius rodiklius matoma, jog pelningumo rodikliai buvo geri, tačiau matoma didelis bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas, nors rodiklio reikšmė kuri yra didesnė už 1,2 laikoma gerai, per didelis rodiklis gali parodyti, kad įmonė turi per daug efektyviai neišnaudojo trumpalaikio turto. Tiriant apyvartumo rodiklius buvo pastebėta didelis ilgalaikio turto apyvartumo rodiklis, kuris siejamas su pokyčiais, kada įmonėje buvo pirktas naujas pastatas. Taip pat matoma, jog UAB „Hortivita“ ilgai neatgauna pirkėjų skolų, lyginant su autoriaus Mackevičiaus pateikta nuomone ir su vidutinės Lietuvos statybų įmonės gautu pirkėjų skolų rodikliu. Kadangi didžiausios problemos pastebėtos analizuojant pirkėjų skolas toliau darbe analizuojama kaip efektyviausiai reikėtų jas valdyti.
3. Esant per dideliu pirkėjų skolų kiekiu įmonei „Hortivita“ siūloma jas sumažinti : atlikti beviltiškų skolų analizę, 1 % jų nurašyti; 10 % skolų parduoti skolų pirkimo įmonei; praėjus suteiktam terminui ir vis dar neatgavus skolos pradėti jų išieškojimą; bandyti atgauti skolas iš skolininkės prekine išraiška. Esamas skolas galima mažinti šiek tiek ribotai, nes sąlygos su pirkėjais jau yra susitartos iš ankščiau. Būsimoms skoloms valdyti pasiūlyta : atsirinkti klientus pagal jų mokumą; nustatyti skolinimo limitą – pagal kiekvieną įmonę; parinkti tinkamus terminus, kurie pirkėjams pagal įmonės vykdomą politiką, būtų optimaliausi ir priimtinausi pagal esamą situaciją, su kiekvienu galima susitarti individualiai; apdrausti skolas esant nepasitikėjimui pirkėju.
4. Prognozuojant finansines ataskaitas matoma jog pardavimams augant didėja ir patiriamos sąnaudos, po truputį auga grynasis pelnas. Pagal pateiktus pirkėjų skolų mažinimo būdus prognozuojama, jog pirkėjų skolos vis mažės. Tai reiškia jog pasirinktos priemonės padėtų pasiekti norimą tikslą. Gaunama, jog trumpalaikis turtas vis dar didės, tai dėl pinigų ir jų ekvivalentų gaunamų lyginant balansą. Bendrai remiantis atlikta UAB „Hortivita“ finansinių ataskaitų ir santykinų rodiklių prognozę pagal pasirinktas ir numatomas prielaidas matoma,

jog įmonės veikla vis plėsis, o būklė gerės, vienintelis pastebėjimas, jog įmonės bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas dar išaugs, kas rodo neefektyvų turimo trumpalaikio turto išnaudoja, tačiau tai dėl prognozuojant išaugusių grynujų pinigų ir jų ekvivalento straipsnio.

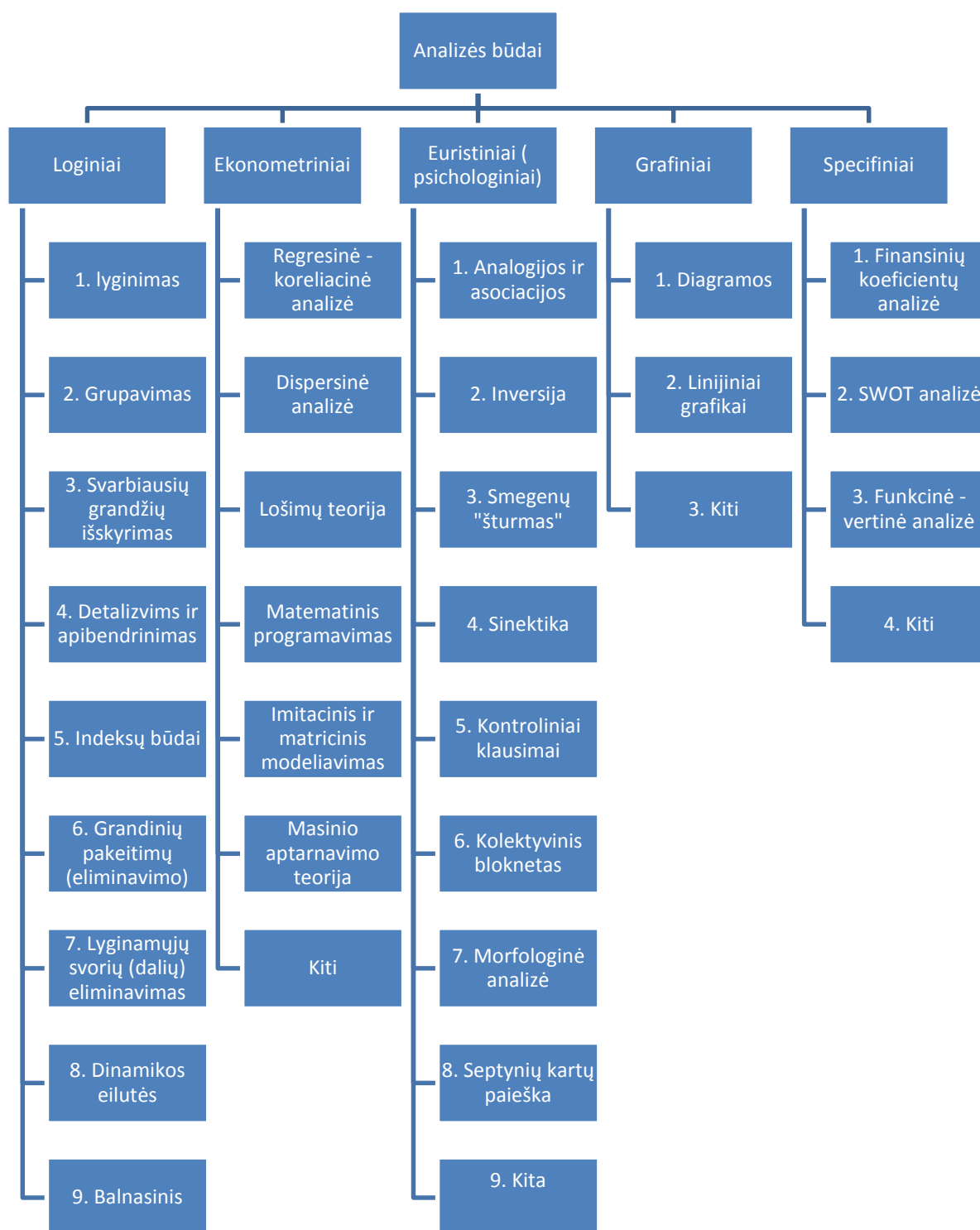
LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Aleknevičienė V. (2009). Įmonės finansų valdymas. Kaunas: Spalvų kraitė.
2. Bagdžiūnienė V. (2005). Įmonių veiklos planavimas ir analizė. Vilnius: Conto litera.
3. Bagdžiūnienė V. (2008). Finansinių ataskaitų analizė. Vilnius : Conto litera.
4. Buškevičiūtė E., Kanapickienė R., Patašius M. (2010). Kaunas: Technologija.
5. Buškevičiūtė E., Mačerskienė I. (2004). Finansų analizė. Kaunas: Technologija.
6. Gadeikienė Z. (1998). Finansų valdymas. Kaunas: Pasaulio Lietuvių kultūros mokslo ir švietimo centras.
7. Grigonytė I. (2012). Uždelstų debitorinių įsiskolinimų įmonėms įvertinimas Lietuvos rinkoje // 15-osios Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencijos „Mokslas – Lietuvos ateitis“ 2012 metų teminės konferencijos straipsnių rinkinys / Verslas XXI amžiuje. ISBN 978-609-457-095-7. P. 1
8. Jasienė M., Laurinavičius A. (2009). Kredito rizikos valdymo įmonėse problemos ir jų sprendimo būdai // Verslas: teorija ir praktika. Nr. 10(1): 15 – 29, p. 16 – 29.
9. Juozaitienė L. (2000). Įmonės finansai, analizė ir valdymas. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
10. Kalčinskas G. (2007). Buhalterinės apskaitos pagrindai. Vilnius: leidykla Pačiolis.
11. Lietuvos Respublikos draudimo įstatymas (Valstybės žinios, 2003, Nr. 94- 4246). [Žiūrėta 2015-04-16]. Prieiga per internetą <http://www.lrs.lt/>.
12. Mackevičius J., Poškaitė D. (1998). Finansinė analizė. Vilnius: TEV leidykla.
13. Mackevičius J., Giriūnas L., Valkauskas R. (2014). Finansinė analizė. Vilnius : Vilniaus universitetas.
14. Mackevičius J., Valkauskas R. (2010). Integruota įmonės finansinės būklės ir veiklos rezultatų analizės metodika // Verslas: teorija ir praktika. Nr. 11(3): 213 - 221, p. 216.
15. Mackevičius J. (1999). Audito teorija ir praktika. Vilnius: TEV leidykla.
16. Mackevičius J. (2007). Įmonių veiklos analizė. Vilnius: TEV leidykla.
17. Tarptautiniai apskaitos standartai. Išversta iš anglų kalbos 2002 metais. Vilnius.

18. Valkauskas R. (2011). Įmonės trumpalaikio turto racionalios sudėties nustatymo metodika: daktaro disertacijos santrauka: socialiniai mokslai, kiekybiniai metodai ir modeliavimas / Vilniaus universitetas. Vilnius: Vilniaus universitetas.

PRIEDAI

FINANSINĖS ANALIZĖS BŪDAI

Šaltinis : Buškevičiūtė E., Mačerskienė I. (2004). Finansų analizė. Kaunas: Technologija.

UAB „HORTIVITA“ BALANSO ATASKAITA

-	Straipsnis	2011	2012	2013
A.	ILGALAIKIS TURTAS	223 914	710 553	2 212 104
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	0	0	0
II.	MATERIALUSIS TURTAS	223 914	710 553	2 212 104
II.2.	Pastatai ir statiniai	0	0	1 300 148
II.4.	Transporto priemonės	114 949	622 240	839 437
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	108 965	88 313	72 519
III.	FINANSINIS TURTAS	0	0	0
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	3 802 214	4 857 123	6 714 345
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	19 246	3 963	11 183
I.1.	Atsargos	12 597	0	0
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai			
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti	12 597		
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai	6 649	3 963	11 183
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	3 028 580	2 410 149	4 278 408
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas	3 028 300	2 396 931	4 202 676
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos			
II.3.	Kitos gautinos sumos	280	13 218	75 732
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS	0	939 560	0
III.1.	Trumpalaikės investicijos			
III.2.	Terminuoti indėliai	0	939 560	0
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas			
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	754 388	1 503 451	2 424 754
	TURTO, IŠ VISO:	4 026 128	5 567 676	8 926 449
	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI			
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	2 805 728	4 724 615	7 848 243
I.	KAPITALAS	10 000	10 000	10 000
I.1.	Įstatinis (pasirašytasis)	10 000	10 000	10 000
III.	REZERVAI	1 000	1 000	1 000
III.1.	Privalomasis	1 000	1 000	1 000
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	2 794 728	4 713 615	7 837 243
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	1 945 245	1 918 887	4 123 628
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	849 483	2 794 728	3 713 615
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS			
E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	1 220 400	843 061	1 078 206
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	0	0	0
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	1 220 400	843 061	1 078 206
II.2.	Finansinės skolos	0	0	0
II.2.2.	Kitos skolos			
II.3.	Skolos tiekėjams	136 856	71 096	81 750
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	253 140	194 778	168 548
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai	301 301	435 175	398 255
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	6 500		
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	522 603	142 012	429 653
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ, IŠ VISO:	4 026 128	5 567 676	8 926 449

UAB „HORTIVITA“ PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA

Eil. Nr.	Straipsniai	2013	2012	2011
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	12 791 276	8 620 603	7 017 148
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA	6 877 091	4 711 362	346 404
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	5 914 185	3 909 241	6 670 744
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS	203 676	1 859 595	4 376 628
IV.1.	Pardavimo	38 500	33 188	907 565
IV.2.	Bendrosios ir administracinės	165 176	1 826 407	3 469 063
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	5 710 509	2 049 646	2 294 116
VI.	KITA VEIKLA	-10 037	140 395	0
VI.1.	Pajamos		140 395	
VI.2.	Sąnaudos	10 037		
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	-838 586	264 021	-5 436
VII.1.	Pajamos	219 406	534 297	167 397
VII.2.	Sąnaudos	1 057 992	270 276	172 833
VIII.	ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	4 861 886	2 454 062	2 288 680
IX.	PAGAUTĖ			
X.	NETEKIMAI			
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	4 861 886	2 454 062	2 288 680
XII.	PELNO MOKESTIS	738 258	535 175	343 435
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	4 123 628	1 918 887	1 945 245

UAB „HORTIVITA“ BALANSO HORIZONTALI ANALIZĖ

-	Straipsnis	2011	2012	2013	2012-2011m.		2013-2012m.		2013-2011m.	
					Lt.	Proc.	Lt.	Proc.	Lt.	Proc.
A.	ILGALAIKIS TURTAS	223 914	710 553	2 212 104	486 639	217,33	1 501 551	211,32	1 988 190	887,93
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	0	0	0	0		0		0	
II.	MATERIALUSIS TURTAS	223 914	710 553	2 212 104	486 639	68,49	1501551	211,32	1 988 190	887,93
II.2.	Pastatai ir statiniai	0	0	1 300 148	0		1300148		1300148	-
II.4.	Transporto priemonės	114 949	622 240	839 437	507 291	81,53	217197	34,91	724 488	630,27
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	108 965	88 313	72 519	-20 652	-23,39	-15794	-17,88	-36446	-33,45
III.	FINANSINIS TURTAS	0	0	0	0		0		0	
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	3 802 214	4 857 123	6 714 345	1 054 909	21,72	1857222	38,24	2912131	76,59
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR	19 246	3 963	11 183	-15 283	-385,64	7220	182,19	-8063	-41,89
I.1.	Atsargos	12 597	0	0	-12 597		0		-12597	-100,00
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai				0		0		0	
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos nemarduoti	12 597			-12 597		0		-12597	-100,00
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai	6 649	3 963	11 183	-2 686	-67,78	7220	182,19	4534	68,19
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	3 028 580	2 410 149	4 278 408	-618 430	-25,66	1868258,4	77,52	1752753,8	57,87
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas	3 028 300	2 396 931	4 202 676	-631 368	-26,34	1805744,4	75,34	1677301,8	55,39
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos				0		0		0	
II.3.	Kitos gautinos sumos	280	13 218	75 732	12 938	97,88	62514	472,95	75452	26947,14
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS	0	939 560	0	939 560	100,00	-939560		0	
III.1.	Trumpalaikės investicijos				0		0		0	
III.2.	Terminuoti indėliai	0	939 560	0	939 560	100,00	-939560		0	
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas				0		0		0	
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	754 388	1 503 451	2 424 754	749 062	49,82	921303,6	61,28	1167440,2	154,75
	TURTO, IŠ VISO:	4 026 128	5 567 676	8 926 449	1 541 548	27,69	3358773	60,33	4900321	121,71
	NUOSAVAS KAPITALAS IR IŠIPAREIGOJIMAI									
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	2 805 728	4 724 615	7 848 243	1 918 887	40,61	3123628	66,11	5042515	179,72
I.	KAPITALAS	10 000	10 000	10 000	0		0		0	
I.1.	Istatinis (pasirašytasis)	10 000	10 000	10 000	0		0		0	
III.	REZERVAI	1 000	1 000	1 000	0		0		0	
III.1.	Privalomasis	1 000	1 000	1 000	0		0		0	
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	2 794 728	4 713 615	7 837 243	1 918 887	40,71	3123628	66,27	5042515	180,43
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	1 945 245	1 918 887	4 123 628	-26 358	-1,37	2204741	114,90	2178383	111,99
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	849 483	2 794 728	3 713 615	1 945 245	69,60	918887	32,88	2864132	337,16
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS									
E.	MOKĖTINOS SUMOS IR IŠIPAREIGOJIMAI	1 220 400	843 061	1 078 206	-377 339	-30,92	235 145	27,89	-142194	-11,65
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR	0	0	0	0		0		0	
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR	1 220 400	843 061	1 078 206	-377 339	-44,76	235145	27,89	-142194	-11,65
II.2.	Finansinės skolos	0	0	0	0		0		0	
II.2.2.	Kitos skolos				0		0		0	
II.3.	Skolos tiekėjams	136 856	71 096	81 750	-65 760	-92,49	10654	14,99	-55106	-40,27
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	253 140	194 778	168 548	-58 362	-29,96	-26230	-13,47	-84592	-33,42
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai	301 301	435 175	398 255	133 874	30,76	-36920	-8,48	96954	32,18
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	6 500			-6 500		0		-6500	-100,00
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	522 603	142 012	429 653	-380 591	-268,00	287641	202,55	-92950	-17,79
	NUOSAVO KAPITALO IR IŠIPAREIGOJIMŲ	4 026 128	5 567 676	8 926 449	1 541 548	27,69	3358773	60,33	4900321	121,71

UAB „HORTIVITA“ BALANSO VERTIKALI ANALIZĖ

-	Straipsnis	2011	%	2012	%	2013	%
A.	ILGALAIKIS TURTAS	223914	5,56	710553	12,76	2212104	24,78
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	0	0,00	0	0,00	0	0,00
II.	MATERIALUSIS TURTAS	223914	5,56	710553	12,76	2212104	24,78
II.1.	Žemė		0,00		0,00		0,00
II.2.	Pastatai ir statiniai		0,00		0,00	1300148	14,57
II.3.	Mašinos ir įrengimai		0,00		0,00		0,00
II.4.	Transporto priemonės	114949	2,86	622240	11,18	839437	9,40
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	108965	2,71	88313	1,59	72519	0,81
III.	FINANSINIS TURTAS	0	0,00	0	0,00	0	0,00
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	3802214	94,44	4857123	87,24	6714345	75,22
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	19246	0,48	3963	0,07	11183	0,13
I.1.	Atsargos	12597	0,31	0	0,00	0	0,00
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai		0,00		0,00		0,00
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti	12597	0,31		0,00		0,00
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai	6649	0,17	3963	0,07	11183	0,13
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	3028580	75,22	2410149	43,29	4278408	47,93
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas	3028300	75,22	2396931	43,05	4202676	47,08
II.3.	Kitos gautinos sumos	280	0,01	13218	0,24	75732	0,85
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS	0	0,00	939560	16,88	0	0,00
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	754388	18,74	1503451	27,00	2424754	27,16
	TURTO, IŠ VISO:	4026128	100,00	5567676	100,0	8926449	100,00
	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI						
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	2805728	69,69	4724615	84,86	7848243	87,92
I.	KAPITALAS	10000	0,25	10000	0,18	10000	0,11
I.1.	Įstatinis (pasirašytasis)	10000	0,25	10000	0,18	10000	0,11
II.	PERKAINOJIMO REZERVAS (REZULTATAI)		0,00		0,00		0,00
III.	REZERVAI	1000	0,02	1000	0,02	1000	0,01
III.1.	Privalomasis	1000	0,02	1000	0,02	1000	0,01
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	2794728	69,41	4713615	84,66	7837243	87,80
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	1945245	48,32	1918887	34,46	4123628	46,20
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	849483	21,10	2794728	50,20	3713615	41,60
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS		0,00		0,00		0,00
E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	1220400	30,31	843061	15,14	1078206	12,08
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	0	0,00	0	0,00	0	0,00
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	1220400	30,31	843061	15,14	1078206	12,08
II.2.	Finansinės skolos	0	0,00	0	0,00	0	0,00
II.2.2.	Kitos skolos		0,00		0,00		0,00
II.3.	Skolos tiekėjams	136856	3,40	71096	1,28	81750	0,92
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	253140	6,29	194778	3,50	168548	1,89
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai	301301	7,48	435175	7,82	398255	4,46
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	6500	0,16		0,00		0,00
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	522603	12,98	142012	2,55	429653	4,81
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ, IŠ VISO:	4026128	100,00	5567676	100,0	8926449	100,00

UAB „HORTIVITA“ PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITOS HORIZONTALI ANALIZĖ

Eil. Nr.	Straipsniai	2013	2012	2011	2012-2011m.		2013-2012m.		2013-2011m.	
					Lt.	Proc.	Lt.	Proc.	Lt.	Proc.
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	12 791 276	8 620 603	7 017 148	1 603 455	22,85	4 170 673	48,38	5 774 128	82,29
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA	6 877 091	4 711 362	346 404	4 364 958	1260	2 165 729	45,97	6 530 687	1885,28
III.	BENDRASIS PELNAS	5 914 185	3 909 241	6 670 744	-2 761 503	-41,40	2 004 944	51,29	-756 559	-11,34
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS	203 676	1 859 595	4 376 628	-2 517 033	-57,51	-1 655 919	-89,05	-4 172 952	-95,35
IV.1.	Pardavimo	38 500	33 188	907 565	-874 377	-96,34	5 312	16,01	-869 065	-95,76
IV.2.	Bendrosios ir administracinės	165 176	1 826 407	3 469 063	-1 642 656	-47,35	-1 661 231	-90,96	-3 303 887	-95,24
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS	5 710 509	2 049 646	2 294 116	-244 470	-10,66	3 660 863	178,61	3 416 393	148,92
VI.	KITA VEIKLA	-10 037	140 395	0	140 395		-150 432	-107,15	-10 037	
VI.1.	Pajamos		140 395		140 395		-140 395	-100,00	0	
VI.2.	Sąnaudos	10 037			0		10 037		10 037	
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ	-838 586	264 021	-5 436	269 457	-4956,9	-1 102 607	-417,62	-833 150	15326,53
VII.1.	Pajamos	219 406	534 297	167 397	366 900	219,18	-314 891	-58,94	52 009	31,07
VII.2.	Sąnaudos	1 057 992	270 276	172 833	97 443	56,38	787 716	291,45	885 159	512,15
VIII.	ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS	4 861 886	2 454 062	2 288 680	165 382	7,23	2 407 824	98,12	2 573 206	112,43
IX.	PAGAUTĖ				0		0		0	
X.	NETEKIMAI				0		0		0	
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI)	4 861 886	2 454 062	2 288 680	165 382	7,23	2 407 824	98,12	2 573 206	112,43
XII.	PELNO MOKESTIS	738 258	535 175	343 435	191 740	55,83	203 083	37,95	394 823	114,96
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	4 123 628	1 918 887	1 945 245	-26 358	-1,35	2 204 741	114,90	2 178 383	111,99

UAB „HORTIVITA“ PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITOS VERTIKALI ANALIZĖ

Eil. Nr.	Straipsniai	2011		2012		2013	
		Lt	Proc.	Lt	Proc.	Lt	Proc.
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	7 017 148	100,0	8 620 603	100,0	12 791 276	100,00
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA	346 404	4,94	4 711 362	54,65	6 877 091	53,76
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	6 670 744	95,06	3 909 241	45,35	5 914 185	46,24
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS	4 376 628	62,37	1 859 595	21,57	203 676	1,59
IV.1.	Pardavimo	907 565	12,93	33 188	0,38	38 500	0,30
IV.2.	Bendrosios ir administracinės	3 469 063	49,44	1 826 407	21,19	165 176	1,29
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	2 294 116	32,69	2 049 646	23,78	5 710 509	44,64
VI.	KITA VEIKLA	0	0,00	140 395	1,63	-10 037	-0,08
VI.1.	Pajamos		0,00	140 395	1,63		0,00
VI.2.	Sąnaudos		0,00		0,00	10 037	0,08
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	-5 436	-0,08	264 021	3,06	-838 586	-6,56
VII.1.	Pajamos	167 397	2,39	534 297	6,20	219 406	1,72
VII.2.	Sąnaudos	172 833	2,46	270 276	3,14	1 057 992	8,27
VIII.	ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS	2 288 680	32,62	2 454 062	28,47	4 861 886	38,01
IX.	PAGAUTĖ		0,00		0,00		0,00
X.	NETEKIMAI		0,00		0,00		0,00
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ	2 288 680	32,62	2 454 062	28,47	4 861 886	38,01
XII.	PELNO MOKESTIS	343 435	4,89	535 175	6,21	738 258	5,77
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	1 945 245	27,72	1 918 887	22,26	4 123 628	32,24

FINANSINIŲ RODIKLIŲ FORMULĖS

Rodiklių grupės	Rodiklis ir jo skaičiavimo metodika	
1. Mokumo rodikliai	$\text{Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas} = \frac{\text{Trumpalaikis turtas}}{\text{Trumpalaikiai įsipareigojimai}}$	
	$\text{Greitojo trumpalaikio mokumo koeficientas} = \frac{\text{Trumpalaikis turtas} - \text{atsargos ir nebaigtos vykdyti sutartys}}{\text{Trumpalaikiai įsipareigojimai}}$	
	$\text{Absoliutus trumpalaikio mokumo koeficientas} = \frac{\text{Pinigai}}{\text{Trumpalaikiai įsipareigojimai}}$	
	$\text{Grynasis apyvartinis kapitalas} = \text{Trumpalaikis turtas} - \text{Trumpalaikiai įsipareigojimai}$	
	$\text{Bendrasis skolos rodiklis} = \frac{\text{Visi įsipareigojimai}}{\text{Turtas}}$	
	$\text{Ilgalaikių skolų koeficientas} = \frac{\text{Ilgalaikiai įsipareigojimai}}{\text{Turtas}}$	
	$\text{Ilgalaikių skolų apdaraustumo koeficientas} = \frac{\text{Ilgalaikis turtas}}{\text{Ilgalaikiai įsipareigojimai}}$	
	$\text{Finansinis svertas} = \frac{\text{Skolintas kapitalas (visi įsipareigojimai)}}{\text{Nuosavas kapitalas}}$	
	2. Pelningumo rodikliai	$\text{Bendrasis pelningumas} = \frac{\text{Bendrasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}}$
		$\text{Veiklos pelningumas} = \frac{\text{Veiklos pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}}$
$\text{Grynasis pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}}$		
$\text{Turto pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Turtas}}$		
$\text{Nuosavo kapitalo pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Nuosavo kapitalo}}$		
$\text{Akcinio kapitalo pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Akcinis kapitalas}}$		
3. Veiklos efektyvumo rodikliai	$\text{Viso turto apyvartumas, kartais} = \frac{\text{Pardavimai}}{\text{Turtas}}$	
	$\text{Trumpalaikio turto apyvartumas} = \frac{\text{Pardavimai}}{\text{Trumpalaikis turtas}}$	
	$\text{Ilgalaikio turto apyvartumas, kartais} = \frac{\text{Pardavimai}}{\text{Ilgalaikis turtas}}$	
	$\text{Atsargų apyvartumas, kartais} = \frac{\text{Pardavimai (parduotų prekių savikaina)}}{\text{Vidutinės atsargos}}$	
	$\text{Atsargų apyvartumas, dienomis} = \frac{\text{Vidutinės atsargos}}{\text{Pardavimai (parduotų prekių savikaina)}}$	
	$\text{Pirkėjų įsiskolinimų apyvartumas, kartais} = \frac{\text{Pardavimai}}{\text{Pirkėjų įsiskolinimas}}$	
	$\text{Pirkėjų įsiskolinimo apyvartumas, dienomis} = \frac{\text{Pirkėjų įsiskolinimas} * 265}{\text{Pardavimai}}$	
	$\text{Tiekejų skolų apyvartumas, kartais} = \frac{\text{Pardavimai}}{\text{Tiekejų skolos}}$	
	$\text{Tiekejų skolų apyvartumas, dienomis} = \frac{\text{Tiekejų skolos} * 265}{\text{Pardavimai}}$	
	$\text{Vidutinė turto grąža} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Vidutinis turtas}}$	

UAB „HORTIVITA“ FINANSINIŲ RODIKLIŲ REIŠMĖS

Pavadinimas	2011	2012	2013
1. Pelningumo rodikliai			
1.1. Bendrasis pelningumas	95,06	45,35	46,24
1.2. Veiklos pelningumas	32,69	23,78	44,64
1.3. Grynasis pelningumas	27,72	22,26	32,24
1.4. Turto pelningumas ROA	48,32	34,46	46,20
1.5. Nuosavas kapitalas ROE	69,33	40,61	52,54
2. Mokumo rodikliai			
2.1. Bendrojo trumpalaikio mokumo koef.	3,12	5,76	6,23
2.2. Greitasis trumpalaikio mokumo koef.	3,11	5,76	6,23
2.3. Absoliutus mokumo koeficientas	0,62	1,78	2,25
2.4. Bendras skolos rodiklis	0,30	0,15	0,12
2.5. Finansinis svertas	0,43	0,18	0,14
2.6. Finansinio stabilumo rodiklis	1,43	1,18	1,14
3. Apyvartumo rodikliai			
3.1. Turto apyvartumas	1,74	1,55	1,43
3.2. Ilgalaikio turto apyvartumas	31,34	12,13	5,78
3.2.1. Trumpalaikio turto apyvartumas	1,85	1,77	1,91
3.3. Atsargų apyvartumas	13,30	374,01	0,00
3.3.1. Atsargų apyvartumas, dienomis	0,08	0,00	0,00
3.4. Pirkėjų skolų apyvartumas, kartais	2,32	3,60	3,04
3.5. Įmonės įsiskolinimo tiekėjams apyvartumas, kartais	51,27	121,25	156,47
3.7. Pirkėjų įsiskolinimo apyvartumas, dienomis	114,36	73,68	87,07
3.8. Įsiskolinimo tiekėjams apyvartumas, dienomis	5,17	2,19	1,69
3.9. Nuosavo kapitalo apyvartumas	2,50	1,82	1,63

FINANSINIŲ RODIKLIŲ ORIENTACINĖS REIKŠMĖS

	Rodiklio pavadinimas		Rodiklio skaitinė reikšmė	
			gera	nepatenkin
	Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas		>1,5	<1,2
	Greitojo trumpalaikio mokumo koeficientas		>1,2	<1,0
	Bendrasis skolos koeficientas		<0,5	>0,7
	Bendrasis pardavimo pelningumas, %		>15,0	<7,0
	Grynasis pardavimo pelningumas, %		>10,0	<5,0
	Turto pelningumas, %		>15,0	<8,0
	Nuosavo kapitalo pelningumas, %		>20,0	<10,0
	Pardavimo savikainos lygis		<0,7	>1,0
	Atsargų apyvartumas	kartais	Kuo didesnis, tuo geriau	
		dienomis		
	Apyvartinio kapitalo manevringumo koeficientas		Kuo mažesnis, tuo geriau	

PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITOS PROGNOZĖ 2014 – 2016 METAMS, LITAIŠ

Eil. Nr.	Straipsniai	2014	2015	2016
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	15 349 531	18 419 437	22 103 325
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA	8 252 509	9 903 011	11 883 613
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	7 097 022	8 516 426	10 219 712
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS	224 044	246 448	271 093
IV.1.	Pardavimo	46 200	55 440	66 528
IV.2.	Bendrosios ir administracinės	198 211	237 853	285 424
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	6 872 978	8 269 978	9 948 619
VI.	KITA VEIKLA	43 453	43 453	43 453
VI.1.	Pajamos	46 798	46 798	46 798
VI.2.	Sąnaudos	3 346	3 346	3 346
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	-85 687	-94 256	-103 682
VII.1.	Pajamos	241 347	265 481	292 029
VII.2.	Sąnaudos	327 034	359 737	395 711
VIII.	ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	6 830 744	8 219 175	9 888 390
IX.	PAGAUTĖ			
X.	NETEKIMAI			
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	6 830 744	8 219 175	9 888 390
XII.	PELNO MOKESTIS	1 024 612	1 232 876	1 483 259
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	5 806 132	6 986 299	8 405 132

12 PRIEDAS

PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITOS PROGNOZĖ 2014 – 2016 METAMS, EURAIS

Eil. Nr.	Straipsniai	2014	2015	2016
I.	PARDAVIMO PAJAMOS	4 445 532	5 334 638	6 401 565
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA	2 390 092	2 868 110	3 441 732
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	2 055 440	2 466 528	2 959 833
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS	64 888	71 376	78 514
IV.1.	Pardavimo	12 265	13 492	14 841
IV.2.	Bendrosios ir administracinės	52 622	57 884	63 673
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	1 736 572	1 823 400	1 914 570
VI.	KITA VEIKLA	12 585	12 585	12 585
VI.1.	Pajamos	13 554	13 554	13 554
VI.2.	Sąnaudos	969	969	969
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	-24 817	-27 298	-30 028
VII.1.	Pajamos	69 899	76 889	84 578
VII.2.	Sąnaudos	94 716	104 187	114 606
VIII.	ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	1 724 340	1 808 687	1 897 127
IX.	PAGAUTĖ			
X.	NETEKIMAI			
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	1 724 340	1 808 687	1 897 127
XII.	PELNO MOKESTIS	258 651	271 303	284 569
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	1 465 689	1 537 384	1 612 558

BALANSO ATASKAITOS PROGNOZĖS 2014 – 2016 METAMS, LITAIŠ

Eil. Nr.	Straipsniai	2014	2015	2016
A.	ILGALAIKIS TURTAS	2 056 104	1 900 104	1 844 104
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	0	0	0
II.	MATERIALUSIS TURTAS	2 056 104	1 900 104	1 844 104
II.1.	Žemė			
II.2.	Pastatai ir statiniai	1 235 148	1 170 148	1 105 148
II.3.	Mašinos ir įrenginiai			
II.4.	Transporto priemonės	755 437	671 437	587 437
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	65 519	58 519	151 519
III.	FINANSINIS TURTAS	0	0	0
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	12 812 467	18 372 552	27 109 510
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	13 420	16 104	19 324
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai	13 420	16 104	19 324
I.3.	Nebaigtos vykdyti sutartys			
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	3852850	3290826	2813901
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas	3 773 331	3 207 331	2 726 232
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos			
II.3.	Kitos gautinos sumos	79 519	83 495	87 669
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS	0	0	0
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKIVALENTAI	8 946 198	15 065 623	24 276 285
	TURTO, IŠ VISO:	14 868 571	20 272 656	28 953 614
	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI			
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	13 654 375	18 895 272	27 300 404
I.	KAPITALAS	10000	10000	10000
I.1.	Įstatinis (pasirašytasis)	10000	10000	10000
II.	PERKAINOJIMO REZERVAS (REZULTATAI)			
III.	REZERVAI	1000	1000	1000
III.1.	Privalomasis	1000	1000	1000
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	13 643 375	18 884 272	27 289 404
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	5 806 132	6 986 299	8 405 132
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	7 837 243	11 897 973	18 884 272
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS			
E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	1 214 196	1 377 384	1 653 210
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	0	0	80 000
I.1.	Finansinės skolos	0	0	80 000
I.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai			
I.1.2.	Kredito įstaigoms			80 000
I.6.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai			
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	1 214 196	1 377 384	1 573 210
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis			20 000
II.2.	Finansinės skolos	0	0	0
II.2.1.	Kredito įstaigoms			
II.2.2.	Kitos skolos			
II.3.	Skolos tiekėjams	98 100	117 720	141 264
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	202 258	242 709	291 251
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai	398 255	398 255	398 255
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai			
II.7.	Atidėjimai			
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	515 584	618 700	742 440
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ, IŠ VISO:	14 868 572	20 272 657	28 953 614

BALANSO ATASKAITOS PROGNOZĖS 2014 – 2016 METAMS, EURAIS

		2014	2015	2016
A.	ILGALAIKIS TURTA	885 109	839 928	823 709
I.	NEMATERIALUSIS TURTA	0	0	0
II.	MATERIALUSIS TURTA	885 109	839 928	823 709
II.1.	Žemė			
II.2.	Pastatai ir statiniai	357 724	338 898	320 073
II.3.	Mašinos ir įrengimai			
II.4.	Transporto priemonės	508 410	484 082	459 754
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	18 976	16 948	43 883
III.	FINANSINIS TURTA	0	0	0
B.	TRUMPALAIKIS TURTA	3 205 244	1 938 870	3 647 532
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	3 887	4 664	5 597
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai	3 887	4 664	5 597
I.3.	Nebaigtos vykdyti sutartys			
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	1115862	953089	814962
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas	1 092 832	928 907	789 571
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos			
II.3.	Kitos gautinos sumos	23 030	24 182	25 391
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTA	0	0	0
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKIVALENTAI	2 085 495	981 117	2 826 973
	TURTO, IŠ VISO:	4 090 353	2 778 798	4 471 241
	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI			
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	3 738 697	2 379 880	3 992 438
I.	KAPITALAS	2896	2896	2896
I.1.	Įstatinis (pasirašytasis)	2896	2896	2896
II.	PERKAINOJIMO REZERVAS (REZULTATAI)			
III.	REZERVAI	290	290	290
III.1.	Privalomasis	290	290	290
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	3 735 511	2 376 695	3 989 252
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	1 465 689	1 537 384	1 612 558
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	2 269 822	839 311	2 376 695
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS			
E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	351 656	398 918	478 803
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	0	0	23 170
I.1.	Finansinės skolos	0	0	23 170
I.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai			
I.1.2.	Kredito įstaigoms			23 170
I.6.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai			
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	351 656	398 918	455 633
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis			5 792
II.2.	Finansinės skolos	0	0	0
II.2.1.	Kredito įstaigoms			
II.2.2.	Kitos skolos			
II.3.	Skolos tiekėjams	28 412	34 094	40 913
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	58 578	70 293	84 352
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai	115 343	115 343	115 343
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai			
II.7.	Atidėjimai			
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	149 323	179 188	215 026
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ, IŠ VISO:	4 090 353	2 778 799	4 471 241